

**NASTAVNI PLAN I PROGRAM DRUGOG CIKLUSA STUDIJA NA
EKONOMSKOM FAKULTETU UNIVERZITETA U BANJOJ LUCI**

2014. GODINA

SADRŽAJ

Uvod.....	3
STUDIJSKI PROGRAMI DRUGOG CIKLUSA STUDIJA	5
1. NAZIV I CILJEVI STUDIJSKOG PROGRAMA DIPLOMSKIH AKADEMSKIH STUDIJA – STUDIJA DRUGOG CIKLUSA	5
1.1. Utemeljenost studijskih programa II ciklusa studija	6
1.2. Struktura studijskog programa	7
1.3. Svrha studijskog programa.....	8
2. MODEL STUDIJSKOG PROGRAMA.....	8
3. NAUČNA OBLAST KOJOJ PRIPADAJU STUDIJSKI PROGRAMI.....	8
4. VRSTA STUDIJA I ISHOD PROCESA UČENJA	9
4.1. Vrste studija	9
4.2. Ishod procesa učenja	9
4.3. Izlazne kompetencije studenata (learning outcomes, engl.).....	9
5. AKADEMSKI NAZIV.....	12
6. USLOVI ZA UPIS NA STUDIJSKI PROGRAM.....	12
7. LISTA OBAVEZNIH I IZBORNIH PREDMETA	12
7.1. Istraživački projekat – pristupni rad.....	17
7.2. Tabela pregled predmeta na studijskom programu.....	17
7.3. Opisi, odnosno specifikacije predmeta (knjiga predmeta).....	21
8. NAČIN I POTREBNO VRIJEME IZVOĐENJA STUDIJA	21
8.1. Način izvođenja studija – tradicionalno	21
8.2. Neposredna nastava.....	21
8.3. Ocjenjivanje studenta	24
9. BODOVNA VRIJEDNOST PREDMETA U SKLADU SA EVROPSKIM SISTEMOM PRENOSA BODOVA – ECTS	26
10. PREDVIĐENI BROJ SATI ZA POJEDINE PREDMETE	26
11. KRITERIJI I USLOVI PRENOSA ECTS BODOVA	30
12. DOKAZ O PODUDARNOSTI.....	30
13. PREDUSLOVI ZA UPIS POJEDINIH PREDMETA	30
14. NAČIN IZBORA PREDMETA IZ DRUGIH STUDIJSKIH PROGRAMA	31
15. KRITERIJI I NAČINI OSIGURANJA KVALITETA.....	31
16. USLOVI ZA PRELAZAK SA DRUGIH STUDIJSKIH PROGRAMA	32
17. OBAVEZE STUDENATA I DINAMIKA STUDIRANJA	32
18. DODATAK 2–7.2. SADRŽAJ NASTAVNOG PLANA I PROGRAMA DRUGOG CIKLUSA STUDIJA – SILABUSI	32

Uvod

Ekonomski fakultet Univerziteta u Banjoj Luci je visokoškolska institucija u sastavu Univerziteta u Banjoj Luci čija je osnovna djelatnost naučno-nastavni i naučnoistraživački rad. Ekonomski fakultet u Banjoj Luci osnovan je Rješenjem Skupštine opštine Banja Luka br. 01-012/75. od 6. 2. 1975. godine. Ekonomski fakultet se razvio iz Odjeljenja Ekonomskog fakulteta u Sarajevu, koje je počelo s radom 1. novembra 1974. godine. Danas, nakon usvajanja Zakona o visokom obrazovanju Republike Srpske, Fakultet posjeduje sve neophodne dozvole za rad i u potpunosti ispunjavanja uslove propisane Zakonom (Rješenje o utvrđivanju uslova za početak rada visokoakademske ustanove, broj rješenja 07.1-4462/07, od 2.7.2007. godine; Rješenje o upisu u sudski registar, broj rješenja 1-587-00, od 13.9.2007. godine i Dozvolu za rad, broj dozvole 07.23/602-3900/09, od 22. 6. 2009. godine).

Misija Ekonomskog fakulteta je edukacija i osposobljavanje visokoobrazovnog akademskog i stručnog kadra, razvoj tržišno orijentisanih kompetencija studenata¹, kao i naučnoistraživački rad i saradnja na državnom, regionalnom i međunarodnom nivou sa naučnoistraživačkim institucijama, vladinim i nevladinim institucijama i privredom.

Vizija Ekonomskog fakulteta:

Ekonomski fakultet Univerziteta u Banjoj Luci je moderan, razvijen, progresivan i otvoren fakultet koji predstavlja glavnu okosnicu ekonomskog razvoja Republike Srpske.

Glavni cilj Ekonomskog fakulteta Univerziteta u Banjoj Luci je da postane lider iz oblasti visokog obrazovanja i naučnoistraživačkog rada u okvirima Republike Srpske i Bosne Hercegovine, i šire, u regionalnom kontekstu.

Specifični ciljevi Ekonomskog fakulteta Univerziteta u Banjoj Luci su:

1. kontinuirano unapređenje kvaliteta nastavnog procesa na I, II i III ciklusu studija, usklađenog zahtjevima realnog sektora i principima bolonjskog procesa.
2. poboljšanje kompetencija nastavnog i saradničkog osoblja i izlaznih kompetencija studenata stalnim inovacijama u nastavnom procesu i naučnoistraživačkom radu i učestvovanjem u međunarodnim projektima.
3. jačanje međunarodne saradnje i pozicije Ekonomskog fakulteta Univerziteta u Banjoj Luci u inostranstvu.

Aktuelni nastavni plan i program nakon brojnih analiza, uključujući Samoevaluacioni izvještaj 2011, EFQM Self evaluation Report 2012, uspješno sprovedenog procesa akreditacije Univerziteta u Banjoj Luci u proljeće 2013. godine, sprovedene ankete među studentima o razlozima upisa na Ekonomski fakultet Univerziteta u Banjoj Luci 21. 3. 2013. godine na uzorku od 213 studenata I godine studija, analize tržišta rada i potreba realnog sektora, na osnovu redovnih kontakata s Privrednom komorom Republike Srpske, strukovnim udruženjima, Zavodom za statistiku Republike Srpske, zaslužio je reviziju i poboljšanje.

Ekonomski fakultet Univerziteta u Banjoj Luci lider je u Republici Srpskoj po kvalitetu svojih studijskih programa, nastavnog osoblja i izlaznih profila studenata. Diplomirani studenti Ekonomskog fakulteta Univerziteta u Banjoj Luci danas su generalni direktori banaka, osiguravajućih društava, mikrokreditnih institucija, menadžeri u privatnim i javnim malim, srednjim i velikim preduzećima, glavni revizori, vodeće računovođe, ekonomski analitičari, stručnjaci za međunarodnu ekonomiju, marketing, menadžment i preduzetništvo. U posljednje dvije decenije našom diplomom mogli su se ponositi predsjednik Republike Srpske, premijeri, ministri, viceguverneri.

¹ U daljem tekstu koristićemo termine student, kandidat, nastavnik, menadžer i ostale stručne termine kao rodno neutralne termine koji se odnose i na ženski i na muški rod (prim. aut.).

Ekonomski fakultet Univerziteta u Banjoj Luci posjeduje sve tehničko-prostorne i ljudske pretpostavke za školovanje studenata na sva tri ciklusa studija. Na osnovu navedenih činjenica, potreba tržišta rada, nadogradnjom i poboljšanjem studijskog programa *Ekonomija*, od akademske 2014/2015. godine omogućili smo školovanje studentima na jednom studijskom programu I ciklusa studija pod nazivom *Ekonomija i poslovno upravljanje* i studiju II ciklusa studija na pet studijskih programa:

1. *Finansije, bankarstvo i osiguranje;*
2. *Finansije i revizija javnog sektora;*
3. *Međunarodna ekonomija;*
4. *Poslovna ekonomija;*
5. *Aktuarstvo.*

Studenti sa diplomom Ekonomskog fakulteta Univerziteta u Banjoj Luci, sa izgrađenim kompetencijama i međunarodno priznatom diplomom (veliki broj naših studenata nastavio je školovanje na studijima II i III ciklusa studija u Austriji, Njemačkoj, Velikoj Britaniji, Mađarskoj, Italiji, Kanadi, Sjedinjenim Američkim Državama, Srbiji, Crnoj Gori, Hrvatskoj, Sloveniji i drugim zemljama, prema evidenciji Studentske službe Ekonomskog fakulteta Univerziteta u Banjoj Luci) mogu se zaposliti u javnom sektoru, poslovnom nefinansijskom i finansijskom sektoru, samozapošljavanjem i zapošljavanjem u trećem sektoru. Diploma Ekonomskog fakulteta Univerziteta u Banjoj Luci je brend. To potvrđuju i diplomirani ekonomisti, masteri ekonomije, magistri ekonomskih nauka i doktori ekonomskih nauka koji obavljaju visoke državničke dužnosti u Republici Srpskoj i Bosni i Hercegovini, ali i upravljaju finansijskim institucijama, institucijama Vlade Republike Srpske, te javnim i privatnim preduzećima.

STUDIJSKI PROGRAMI DRUGOG CIKLUSA STUDIJA

1. NAZIV I CILJEVI STUDIJSKOG PROGRAMA DIPLOMSKIH AKADEMSKIH STUDIJA – STUDIJA DRUGOG CIKLUSA

Studij Ekonomskog fakulteta na II ciklusu studija (akademske diplomskim studijima) organizuje se na pet studijskih programa:

1. *Finansije, bankarstvo i osiguranje,*
2. *Finansije i revizija javnog sektora,*
3. *Međunarodna ekonomija,*
4. *Poslovna ekonomija,*
5. *Aktuarstvo,*

Osnovni cilj studijskih programa akademskih diplomskih (master) studija je obrazovanje odgovarajućih stručnjaka iz užih specijalističkih oblasti iz naučnog polja ekonomije, na nivou mastera, koji će biti osposobljeni za obavljanje složenih i rukovodećih poslova u privredi, vladinim i neprofitnim institucijama i organizacijama, kao i za uključivanje u naučnoistraživački rad.

Cilj studijskih programa akademskih diplomskih studija je da se studenti osposobe za rad na rješavanju konkretnih problema u ekonomiji i poslovnoj ekonomiji (menadžmentu i biznisu), kao i za dalja akademska istraživanja u okviru doktorskih studija. Studijski programi omogućavaju sticanje znanja i ovladavanje vještinama koje su neophodne za obavljanje vrlo složenih upravljačkih i analitičkih poslova iz različitih oblasti ekonomije.

Ciljevi studijskih programa II ciklusa studija, generalno posmatrano, znače osposobljavanje budućih mastera ekonomije za:

- primjenu naprednih i složenijih metoda analiziranja uzročno-posljedičnih odnosa i veza u ekonomskoj teoriji i ekonomskoj stvarnosti, kao i mogućnosti primjene savremenih metoda kvantitativnih i kvalitativnih istraživanja kao osnove za empirijska istraživanja i donošenje poslovnih odluka, uz minimiziranje rizika u neizvjesnom i turbulentnom okruženju vladinih, profitnih i neprofitnih organizacija;
- samostalno ili u timu, uspješno obavljanje rukovodećih, menadžerskih i lidarskih poslova iz oblasti ekonomije, posebno iz užeg usmjerenja sa odsjeka, i to iz finansija, bankarstva, osiguranja, računovodstva i revizije, međunarodne ekonomije, menadžmenta, preduzetništva, turzima i hotelijerstva i aktuarstva u svim profitnim i neprofitnim organizacijama, bez obzira na djelatnost, u poslovnom nefinansijskom sektoru, finansijskom sektoru, vladinom i nevladinom sektoru, kako u velikim, tako i u mikropreduzećima, malim i srednjim preduzećima;
- nastavak studija na trećem ciklusu studija, odnosno doktorskom studiju.

Studijski program *Finansije, bankarstvo i osiguranje* sadrži dva usmjerenja:

- a) Računovodstvo i revizija,
- b) Finansijsko upravljanje, bankarstvo i osiguranje.

Cilj ovoga studijskog programa je osposobljavanje i obrazovanje stručnjaka, budućih mastera ekonomije za obavljanje specifičnih poslova iz oblasti finansijskog i upravljačkog računovodstva, revizije i finansijskog upravljanja finansijskim institucijama, ali i u preduzećima u realnom sektoru i neprofitnim organizacijama.

Ovaj program ima za cilj proučavanje specifičnosti savremenih tehnika i koncepata bankarskog menadžmenta, finansijskih i računovodstvenih analiza, finansijskog i bankarskog poslovanja i finansijskog inženjeringa, s posebnim akcentom na analizu portfolija finansijskih proizvoda i

menadžment finansijskim rizikom. Studenti će ovladati savremenim postupcima i instrumentarijem finansijske analize, u cilju optimizacije donošenja odluka u bankama, drugim finansijskim institucijama i preduzećima.

Studijski program *Finansije, računovodstvo i revizija javnog sektora* nema posebnih usmjerenja.

Cilj ovoga studijskog programa je osposobljavanje i obrazovanje stručnjaka, budućih mastera ekonomije za obavljanje specifičnih poslova iz oblasti računovodstva, revizije i finansijskog upravljanja, s akcentom na javni sektor. Budući masteri ekonomije će izučavati mogućnosti primjene savremenih metoda računovodstva, revizije i finansijskog upravljanja u ustanovama javnog sektora, kao što su ministarstva, statistički zavodi, penzijski i zdravstveni fondovi i ostalo.

Studijski program *Međunarodna ekonomija* nema posebnih usmjerenja.

Ovaj studijski program obuhvata unapređenje znanja i vještina savremenog upravljanja međunarodnim poslovnim operacijama, kao i upoznavanje koncepcija i strategija poslovanja na regionalnom i globalnom tržištu. Budući masteri ekonomije će se edukovati i osposobiti za rješavanje problema privrednog razvoja primjenom složenih modela i metoda mikroekonomske i makroekonomske analize. Cilj studijskog programa *Međunarodna ekonomija* je i osposobljavanje budućih mastera ekonomije za samostalni naučnoistraživački rad, kao i za obavljanje konsultantskih poslova i primjenu znanja iz menadžmenta, marketinga i međunarodnog biznisa. Ovaj cilj se postiže kombinacijom predavanja, interaktivnog, grupnog, kreativnog i seminarskog, kako akademskog tako i empirijsko-praktičnog načina rada profesora i saradnika sa studentima.

Studijski program *Poslovna ekonomija* ima usmjerenje: *Menadžment i preduzetništvo*.

Svrha ovoga studijskog programa je unapređenje znanja i vještina savremenog upravljanja poslovnim operacijama malih i srednjih preduzeća, složenih poslovnih sistema i velikih transnacionalnih korporacija, kao i upoznavanje koncepcija i strategija inovativnog poslovanja i komercijalizacije inovacija proizvoda i procesa na lokalnom, regionalnom i globalnom tržištu. Budući masteri ekonomije će se edukovati i osposobiti za rješavanje problema upravljanja složenih korporacija primjenom složenih modela i metoda mikroekonomske i makroekonomske analize, kao i savremenih koncepata preduzetničkog menadžmenta i društveno odgovornog korporativnog upravljanja. Studijski program *Menadžment i preduzetništvo* podrazumijeva i osposobljavanje budućih mastera ekonomije za samostalni naučnoistraživački rad, kao i za obavljanje konsultantskih poslova i primjenu znanja iz menadžmenta, marketinga i preduzetništva. Ovaj cilj se postiže kombinacijom predavanja, interaktivnog, grupnog, kreativnog i seminarskog, kako akademskog tako i empirijsko-praktičnog načina rada profesora i saradnika sa studentima.

Studijski program *Aktuarstvo* nema posebnih usmjerenja.

Cilj studijskog programa je pružanje naučnih saznanja budućim masterima ekonomije iz oblasti aktuarstva, odnosno njihovo osposobljavanje za naučnoistraživački rad i unapređenje ove oblasti u praksi, posebno iz oblasti životnog osiguranja. Studijski program pruža adekvatno obrazovanje studentima za obavljanje rukovodećih i analitičkih poslova u realnom sektoru, finansijskim institucijama, bankama, osiguravajućim kompanijama, brokerskim kućama, investicionim fondovima, javnim institucijama, ministarstvima, jedinicama lokalne samouprave, naučnoistraživačkim institutima; ukratko, u svim profitnim i neprofitnim organizacijama u kojima se strateške poslovne i druge odluke donose na osnovu rezultata kvantitativne analize, operacionih istraživanja i generalno, matematičko-statističke aparature.

1.1. Utemeljenost studijskih programa II ciklusa studija

Studijski programi II ciklusa studija utemeljeni su na identičnim dokumentima kao i studij I ciklusa studija *Ekonomija i poslovno upravljanje*, i to:

- Zakon o visokom obrazovanju ("Službeni glasnik Republike Srpske", broj: 73/10, 104/11, 84/12. i 108/13);
- Statutu Univerziteta u Banjoj Luci, Statutu Ekonomskog fakulteta Univerziteta u Banjoj Luci i na drugim normativno-pravnim dokumentima ovih ustanova;
- Pravilima studiranja na I i II ciklusu studija Univerziteta u Banjoj Luci;
- Pravilima studiranja na III ciklusu studija Univerziteta u Banjoj Luci;
- Pravilniku o vanrednom studiju Univerziteta u Banjoj Luci;
- Magna karti: Magna Charta Universitatum;
- Bolonjskoj deklaraciji: The European Higher Education Area Joint Declaration of the European Ministers of Education convened in Bologna on the 19th of June 1999;
- Praškom komunikeu: Towards the European Higher Education Area – Communique of the meeting of European ministers in charge of higher Education in Prague on 19th of May 2001;
- Sorbonskoj deklaraciji: Joint declaration on harmonisation of the architecture of the European higher education system (Sorbone, Paris, 25th of May, 1998);
- Izjavi iz Salamanke: Message from the Salamanca Convention of European Higher Education Institutions;
- Okviru za visokoakademske kvalifikacije u Bosni i Hercegovini: Bosnia and Herzegovina (BiH) higher education qualification framework;
- Okviru kvalifikacija u evropskom prostoru visokog obrazovanja (QF EHEA);
- Evropskom okviru kvalifikacija za cjeloživotno učenje (EQF);
- Konvenciji o priznavanju kvalifikacija u oblasti visokog obrazovanja u evropskom regionu (Lisabonska konvencija);
- Standardima i smjernicama za osiguranje kvaliteta u evropskom prostoru visokog obrazovanja (ESG).

1.2. Struktura studijskog programa

Studijski programi diplomskih akademskih studija (master studija) traju jednu studijsku godinu i imaju 60 ECTS bodova. Nastava na svih šest studijskih programa organizuje se u dva semestra, koji imaju po 30 ECTS bodova. Riječ je o složenim studijskim programima, koji su kreirani u skladu s najnovijim dostignućima ekonomske nauke, savremenom praksom renomiranih fakulteta u Evropi i svijetu, kao i potrebama naše privrede i društva.

Studijski programi su definisani tako da budu cjeloviti, sveobuhvatni i usaglašeni sa drugim programima Fakulteta (na studijama I i III ciklusa) prema modelu 4 + 1 + 3.

Program ima jasno definisanu svrhu i ulogu u obrazovnom sistemu u sistemu visokog obrazovanja. Ciljevi studijskog programa, ishodi učenja, znanja i vještine, koji se njegovim savladavanjem stižu, precizno su određeni i usklađeni sa osnovnim zadacima i ciljevima Ekonomskog fakulteta Univerziteta u Banjoj Luci.

Na nivou studijskog programa i u okviru pojedinih usmjerenja obezbijeđen je odgovarajući procenat izbornosti, što diplomskim akademskim (master) studijama daje neophodnu fleksibilnost. Od ukupno osam predmeta i završnog rada, tri predmeta, uključujući završni rad, izborni su predmeti, što čini 37,50% od ukupnog broja predmeta. U strukturi studijskog programa zastupljene su, u odgovarajućim proporcijama, tri grupe predmeta: teorijsko-metodološki, naučno-stručni i stručno-aplikativni.

Izborni predmeti se biraju anketom, s tim da predmeti koji dobiju najveći broj glasova studenata postaju obavezni izborni predmeti u zimskom i ljetnom semestru. Konačnu odluku o izbornim predmetima, na prijedlog Nastavno-naučnog vijeća Ekonomskog fakulteta Univerziteta u Banjoj Luci, usvaja Senat Univerziteta u Banjoj Luci.

Nastava na svih šest studijskih programa realizovaće se prema planu izvođenja nastave i uz primjenu raznovrsnih metoda kako bi se kod studenata razvile različite sposobnosti i vještine i kako

bi se svima omogućilo da, bez obzira na različite stilove učenja, pod približno istim uslovima usvajaju nova znanja. Plan izvođenja nastave usaglašen je sa *Odlukom o načinu praćenja i valorizovanja znanja studenata*, koji usvaja Nastavno-naučno vijeće Ekonomskog fakulteta Univerziteta u Banjoj Luci neposredno prije početka akademske godine i *Pravilima studiranja na I i II ciklusu studija Univerziteta u Banjoj Luci*.

1.3. Svrha studijskog programa

Vizija studijskih programa drugog ciklusa studija je da komplementarnim pristupom i višim nivoom obrazovanja studenata koji su završili prvi ciklus studija održe i unaprijede lidersku poziciju Ekonomskog fakulteta Univerziteta u Banjoj Luci u Republici Srpskoj i Bosni i Hercegovini.

Studijski programi na II ciklusu studija predstavljaju odgovor na potrebe tržišta rada i potrebe Republike Srpske za razvojem i progresom. Svrha studijskih programa na II ciklusu studija je da prate dinamične promjene u ekonomskom okruženju, izlazeći u susret potrebama za novim kompetencijama, znanjima, ali i vještinama koji se od mastera ekonomije zahtijevaju, kako od preduzeća i privrede, tako i od državnih institucija.

Studijski programi su višedimenzionalno koncipirani i strukturirani, a fokusirani su na pojedinačna, specifična i uskodisciplinarna znanja koja se nude iz oblasti: *ekonomske analize i politike; ekonomske teorije, ekonomske politike i razvoja, fiskalne ekonomije, monetarne ekonomije, međunarodne ekonomije; preduzetništva, marketinga, menadžmenta, trgovine, računovodstva, revizije, poslovnih finansija, aktuarstva, operacionih istraživanja, statistike, informatike, ekonometrije i kvantitativnih finansija*.

Pored kreiranja i stvaranja kompetentnih i traženih obrazovnih profila na tržištu rada, koji bi se efikasno zapošljavali i doprinosili razvoju društva, svrha ovih studijskih programa je i osposobljavanje studenata za nastavak studija na doktorskim studijama (studij III ciklusa) iz oblasti poslovne ekonomije i upravljanja.

2. MODEL STUDIJSKOG PROGRAMA

Model studijskih programa je 4 + 1 + 3. Diplomski akademski (master) studij traje jednu godinu, odnosno dva semestara, ukupno 60 ECTS poena.

3. NAUČNA OBLAST KOJOJ PRIPADAJU STUDIJSKI PROGRAMI

Studijski programi II ciklusa studija s jednogodišnjih diplomskih akademskih (master) studija pripadaju naučnoj oblasti 5.0.0. Društvene nauke, naučnom polju 5.2.0. Ekonomija i poslovanje.

Studijskom programu pripadaju sljedeće naučne oblasti, kategorizovane u uže naučne oblasti prema Nomenklaturi polja i užih naučnih oblasti Pravilnika o izmjeni pravilnika o naučnim i umjetničkim oblastima, poljima i užim oblastima („Službeni glasnik Republike Srpske“, br. 27/2010) i Odlukom Senata Univerziteta u Banjoj Luci broj: 02/04-3-2082-64/12. od 13. 9. 2012. godine:

Aktuarstvo, Ekonometrija, Ekonomsko planiranje i razvoj, Ekonomska analiza, Fiskalna ekonomija, Marketing, Međunarodna ekonomija, Monetarna ekonomija, Operaciona istraživanja, Poslovne finansije, Preduzetnička ekonomija, Računovodstvo i revizija, Teorijska ekonomija, Statistička analiza, Menadžment, Logistika i Poslovna informatika.

1.0.0 Prirodne nauke, 1.1.0 Matematika, 1.1.1 Matematička analiza i primjena

5.0.0 Društvene nauke, 5.5.0 Pravo, 5.5.8 Poslovno pravo i pravo društava

5.0.0 Društvene nauke, 5.4.0 Sociologija, 5.4.1 Teorijska sociologija

5.4.4 Sociologija kulture.

4. VRSTA STUDIJA I ISHOD PROCESA UČENJA

4.1. Vrste studija

Studijski programi II ciklusa studija (jednogodišnji diplomski akademski master studij) traje dva semestara, ukupno 60 ECST poena.

4.2. Ishod procesa učenja

Nakon uspješnog završetka II ciklusa studija studenti će steći kvalifikacije kojima će:

- proširiti osnovna i specifična znanja iz oblasti ekonomije, stečena uspješnim završetkom I ciklusa studija, primjenljiva u rješavanju problema poslovnog odlučivanja i upravljanja složenim organizacionim sistemima u privrednim i neprivrednim djelatnostima;
- primjenjivati alatke mikroekonomske i makroekonomske analize na osnovu kojih će biti osposobljeni da kritičkim sudom donose odluke strateškog karaktera, kako u uslovima prosperiteta, tako i uslovima recesije, krize i oskudnosti informacija na tržištu, radeći u interdisciplinarnom kontekstu samostalno i u timu;
- primjenjivati napredne i kompleksne metode unapređivanja znanja i primijenjenih istraživanja iz oblasti ekonomije, koristeći dostupne pristupe za rješavanje i donošenje kritičkih sudova i na osnovu nepotpunih i ograničenih informacija, vodeći računa o društvenim i etičkim odgovornostima shodno principu racionalnosti raspoloživih inputa, tj. resursa i raspoloživog vremena;
- primjenom modernih sredstava komunikacije i prezentacije i poznavanjem stranih jezika biti osposobljeni za interpretaciju i razmjenu ideja, informacija, definisanje i jasno prezentovanje zaključaka i činjenica na kojima se zaključci baziraju, te upućenom i neupućenom auditoriju;
- započeti i uspješno voditi, samostalno ili u timu, vlastiti biznis, primjenjujući stečena znanja i sposobnost za timski rad;
- izgraditi vještine i trajnu motivisanost za nastavak školovanja na trećem ciklusu studija i aktivnu primjenu koncepta cjeloživotnog učenja.

4.3. Izlazne kompetencije studenata (learning outcomes, engl.)

Tokom studija na II ciklusu studija studenti bi trebali unaprijediti određene prenosive vještine koje su stekli tokom školovanja na I ciklusu studija. Studenti koji završe diplomatske akademske master studije posjedovaće opšte i specifične kompetencije koje se odnose na sposobnost primjene metodologije i metoda naučnoistraživačkog rada, kao što su: indukcija i dedukcija, analiza i sinteza, klasifikovanje, planiranje i organizovanje, sposobnost rješavanja problema logičkim rasuđivanjem i primjenom metode analogije, vještine upravljanja i liderstva, sposobnost timskog rada, komunikacije, primjena znanja u praksi, fleksibilnog prilagođavanja novim situacijama, samostalnost u radu, sposobnost upravljanja projektima, sposobnost proaktivnog i inovativnog djelovanja, te sposobnost preuzimanja rizika u uslovima neizvjesnosti.

Studenti upotpunjuju znanja stečena na osnovnim akademskim dodiplomskim studijama u cilju primjene stečenih znanja i vještina za rješavanje konkretnih problema u poslovnom okruženju na nivou ekonomskih subjekata, kao i pripreme za dalji naučnoistraživački rad.

Svršeni studenti bi končanjem studija bili u mogućnosti da verbalno, grafički, matematički i ekonometrijski predstavljaju ekonomske ideje i analize, uključujući i njihov međusobni odnos. Pored toga, bili bi osposobljeni da raspravljaju, analiziraju i procjenjuju politike vlada i da procijene ekonomske performanse naše privrede, drugih privreda i globalne ekonomije.

Izlazne kompetencije (learning outcomes, engl.) studenata dodatno su profilisane studijskim programom koji student izabere i završi, tj. izbaranim odsjekom i usmjerenjem koje studenti biraju prilikom upisa na II ciklus studija.

Studenti koji završe studijski program master studija **Finansije, bankarstvo i osiguranje**, tj. usmjerenje **Računovodstvo i revizija**, stiču sposobnost za kreativno rješavanje problema i donošenje odluka iz oblasti računovodstva, napredne revizije i finansijskog upravljanja, kao i drugih aspekata poslovanja preduzeća i drugih profitnih i neprofitnih organizacija. Pored znanja stečenih iz pojedinih naučnih disciplina, studenti stiču i vještine mjerenja performansi preduzeća, pripremanja i sastavljanja eksternih finansijskih izvještaja, primjene upravljačko-računovodstvenih tehnika i instrumenata u cilju upravljanja performansama preduzeća.

Nakon okončanja studijskog programa master studija i usmjerenja **Računovodstvo i revizija** svršeni studenti će biti osposobljeni da obavljaju, samostalno ili u timu, sljedeće poslove: profesionalno bavljenje i rukovođenje poslovima računovodstva i upravljačkog računovodstva u privrednim i neprivrednim organizacijama; poslove konsaltinga; rad u poreskoj upravi; poslove interne i eksterne revizije, forenzičkog računovodstva, državne revizije, poslove investicionog savjetnika, portfolio menadžera; poslove finansijske analize, procjene vrijednosti preduzeća i poslove finansijskog menadžera.

Studenti koji završe studijski program master studija **Finansije, bankarstvo i osiguranje**, tj. usmjerenje **Finansijsko upravljanje, bankarstvo i osiguranje**, stiču napredna znanja iz tih specifičnih ekonomskih djelatnosti i bili bi osposobljeni za: rad u bankama i drugim finansijskim organizacijama, kao i u državnoj administraciji; obavljanje poslova u osiguravajućim kompanijama, penzijskim i zdravstvenim fondovima, kao i u nadzornim organima; rad u finansijskim i robnim berzama na nacionalnom i međunarodnom nivou, brokersko-dilerskim društvima, u investicionim fondovima, rad u državnoj upravi i lokalnoj samoupravi, poreskoj upravi i preduzećima, kao i na poslovima finansiranja razvojnih projekata;

Svršeni studenti studijskog programa master studija i usmjerenja **Finansijsko upravljanje, bankarstvo i osiguranje** osposobljeni su da obavljaju, samostalno ili u timu: ekonomske poslove u bankama, osiguravajućim društvima, poslove portfolio menadžmenta; poslove ekonomiste u međunarodnim finansijskim institucijama; poslove finansijskih stručnjaka, risk (risk) menadžera, aktuarske poslove; poslove procjenitelja rizika i šteta u osiguranju, posrednika i zastupnika u osiguranju, dilera i brokera na berzi; poslove finansijskih inspektora (za banke i osiguravajuće kompanije prvenstveno), te poslove stručnih saradnika u komisiji za hartije od vrijednosti i ministarstvu za finansije, rad i socijalna pitanja.

Studenti koji završe *studijski program master studija* **Finansije, računovodstvo i revizija javnog sektora** stekli bi napredna znanja iz tih specifičnih ekonomskih djelatnosti i bili bi osposobljeni za: razumijevanje metodoloških principa za organizaciju funkcije interne revizije i provođenje konkretnih revizija, značaja kojeg efikasna i efektivna funkcija interne revizije ima za funkciju eksterne revizije, uticaja efikasne i efektivne interne revizije na kvalitet sistema upravljanja javnim sredstvima i javne finansije uopšte; razumijevanje razlike i sličnosti između finansijskog i budžetskog izvještavanja, te između finansijskih i nefinansijskih izvještaja u javnom sektoru; savladavanje specifičnosti izvještavanja u entitetima javnog sektora prema MRS za JS i savladavanje izvještavanja države prema metodologiji MMF-a.

Studenti koji završe ovaj studijski program master studija i usmjerenje **Finansije, računovodstvo i revizija javnog sektora** osposobljeni su da obavljaju, samostalno ili u timu: poslove portfolio menadžmenta; poslove ekonomiste u vladinim, međunarodnim i domaćim finansijskim institucijama; poslove finansijskih stručnjaka; poslove risk menadžera; aktuarske poslove; poslove internog i eksternog revizora; poslove finansijskih inspektora (za banke i osiguravajuće kompanije prvenstveno); poslove stručnih saradnika u komisiji za hartije od vrijednosti, te poslove u ministarstvu za finansije, rad i socijalna pitanja.

Studenti koji završe studijski program master studija, tj. usmjerenje **Međunarodna ekonomija**, trebalo bi nakon završetka ovoga odsjeka da ovladaju specifičnim i proširenim znanjima u odnosu na studij I ciklusa studija iz oblasti međunarodnog poslovanja, konkretno, za obavljanje spoljnotrgovinskih poslova u preduzećima. Pored toga, studenti dobijaju napredna znanja iz međunarodne trgovine i spoljnotrgovinske politike, tako da mogu obavljati poslove u državnim organima koji su nadležni za ovu oblast. Fokusirajući se na segment međunarodnih finansija, studenti će biti osposobljeni za: naučnoistraživački rad iz oblasti međunarodnih ekonomskih odnosa i međunarodnih finansija; za aktivno učešće u analizi, rješavanju problema i implementaciji odluka iz domena ekonomske analize i politike, analizu tržišta rada, analizu i primjenu finansijskih i investicionih odluka u javnom sektoru i preduzećima; procjenu rizika i upravljanje promjenama u savremenim međunarodno orijentisanim organizacijama.

Studenti koji završe ovaj studijski program master studija biće osposobljeni da obavljaju, samostalno ili u timu: poslove ekonomiste u spoljnotrgovinskim firmama; poslove saradnika u nadležnom ministarstvu za ekonomske odnose sa inostranstvom, poslove ekonomiste za spoljnotrgovinska plaćanja u bankama, ekonomiste carinskog poslovanja, ekonomiste u špediterskim firmama, poslove u kreditnom i investicionom sektoru, sektoru za procjenu rizika, sektoru za makroekonomsku i mikroekonomsku analizu, poslove ekonomskog konsaltinga, analitike i predviđanja makroekonomskih kretanja, poslove ekonomiste u organima državne uprave, ekonomiste u centralnoj banci, ekonomiste u ministarstvima, ekonomiste analitičara u nacionalnoj službi za zapošljavanje, poslove ekonomiste u sindikatima, ekonomiste u udruženjima poslodavaca, poslove ekonomskog komentatora, uređivanja u izdavaštvu iz oblasti ekonomije i poslove naučnoistraživačkog rada u oblasti ekonomije.

Ukoliko se studenti opredijele da završe studijski program master studija **Poslovna ekonomija**, usmjerenje **Menadžment i preduzetništvo**, trebalo bi nakon završetka ovoga odsjeka da ovladaju specifičnim i proširenim znanjima u odnosu na studij I ciklusa studija iz oblasti menadžmenta, teorijske ekonomije, marketinga i preduzetničke ekonomije. Studenti će teoretska znanja stečena savladavanjem predmeta na nižim godinama studija obogatiti konceptualnim znanjima efikasnog i efektivnog upravljanja preduzećima iz svih djelatnosti, bez obzira na njihovu veličinu, te će steći neophodna predznanja za nastavak školovanja na III ciklusu studija. Biće osposobljeni da upravljaju složenim projektima i preduzetničkim poduhvatima i da spoznaju osnovne karakteristike vođstva i liderstva u rješavanju poslovnih problema u uslovima ograničenog pristupa informacijama i turbulentnog tržišnog okruženja. Osim toga, biće osposobljeni i obrazovani da upravljaju vlastitim preduzećima, uključujući pokretanje start up (start up) preduzeća, ali i da samostalno, ili kao dio tima, upravljaju strateškim jedinicama velikih korporacija, respektujući principe korporativnog upravljanja. Specifična znanja koja će studenti dobiti na ovom studijskom programu omogućiće im da nađu svoje mjesto u procesu sistematskog traganja za inovacijama, da budu proaktivni i preduzetnički orijentisani.

Studenti koji završe ovaj studijski program master studija biće osposobljeni da obavljaju, samostalno ili u timu: poslove šefa planske službe, da budu vođe projektnog tima prema IPMA, PMI ili PRINCE2 metodologiji; da organizuju, vode i kontrolišu poslovne procese; poslove organizovanja strukture i procesa; upravljanja odnosima s kupcima; upravljanja ljudskim resursima; poslove finansijskog izvještavanja i mjerenja performansi; upravljanja kvalitetom, upravljanja međunarodnim poslovnim operacijama, poslove organizacionog razvoja, poslovnog restrukturiranja, poslovnog konsaltinga; rad u profitnim i neprofitnim organizacijama, državnim, međunarodnim i nevladinim organizacijama i poslove samostalnog vođenja vlastitog biznisa.

Ukoliko se studenti opredijele da završe studijski program master studija **Aktuarstvo**, nakon završetka drugog ciklusa studija ovog studijskog programa moći će da: uspješno vrše analize ekonomskih pokazatelja u realnom nefinansijskom sektoru, u finansijskom sektoru, bankama i osiguravajućim društvima, penzionim i zdravstvenim fondovima, javnom sektoru; da vrše ocjene makroekonomskih pokazatelja, kretanja, predviđaju i prognoziraju makroekonomske varijable; izvode kvantitativne analize i predviđanja u naučnoistraživačkim projektima; uspješno koriste

metode kvantitativne analize prilikom donošenja investicionih i drugih odluka strateškog karaktera; obavljaju širok spektar poslova iz analize podataka svih vrsta i uspješno koriste standardne softvere za statističku obradu podataka; vladaju interpersonalnim vještinama i vještinama timskog rada; da vladaju vještinama učenja i studiranja literature koja će im omogućiti da se pripreme za studij III ciklusa i da budu osposobljeni za samostalan i timski naučnoistraživački rad.

Studenti koji završe ovaj studijski program master studija biće osposobljeni da obavljaju, samostalno ili u timu: rad u preduzećima (prije svega u sektoru za plan i analizu); rad u statističkim zavodima, u agencijama za istraživanje tržišta, u osiguravajućim kompanijama, penzijskim fondovima i fondovima zdravstvenog osiguranja; u ministarstvima i Centralnoj banci na donošenju strateških odluka; poslove u ekonomskim institutima i institutima za sociološke studije (kvantitativna analiza); rad u računskim centrima i odjeljenjima za primjenu informaciono-komunikacione tehnologije u različitim oblastima poslovanja; u specijalizovanim preduzećima za proizvodnju softvera, projektovanje informacionih sistema i uvođenje novih informacionih tehnologija u poslovanje; rad na robnim berzama na nacionalnom i međunarodnom nivou te rad u državnoj upravi, tijelima koja regulišu finansijske institucije i finansijska tržišta.

5. AKADEMSKI NAZIV

Nakon završetka II ciklusa studija kandidat stiče akademsko zvanje master ekonomije sa dodatkom diplome i naznakom odsjeka i usmjerenja – 300 ECTS poena.

Na engleskom jeziku, Master in Economics with diploma supplement with indicated course – 300 ECTS points.

Skraćenica

Ma je skraćeni naziv za master.

MA je skraćeni naziv za „Master“ na engleskom jeziku (uz dodatak oblasti iz koje je

6. USLOVI ZA UPIS NA STUDIJSKI PROGRAM

Na osnovu člana 54. Statuta Univerziteta u Banjoj Luci i člana 20. Statuta Ekonomskog fakulteta Univerziteta u Banjoj Luci, pravo upisa na II ciklus studija imaju kandidati shodno odredbama Odluke o uslovima upisa kandidata na drugi ciklus studija na Ekonomskom fakultetu Univerziteta u Banjoj Luci, koju usvaja Nastavno-naučno vijeće Ekonomskog fakulteta Univerziteta u Banjoj Luci.

Opšte odredbe uslova za upis su:

Član 1.

Kandidati koji su završili četvorogodišnje osnovne akademske studije, odnosno studij prvog ciklusa na Ekonomskom fakultetu Univerziteta u Banjoj Luci i stekli akademsko zvanje *diplomirani ekonomista*, odnosno *diplomirani ekonomista – 240 ECTS* imaju pravo upisa na studije drugog ciklusa na Ekonomskom fakultetu Univerziteta u Banjoj Luci, u akademskoj 2014/2015. godini, na osnovu javnog konkursa, bez polaganja prijemnog ispita zbog kompatibilnosti nastavnih planova i programa.

Član 2.

(1) Kandidati koji su završili četvorogodišnje osnovne akademske studije ili studije prvog ciklusa na drugim javnim i privatnim visokoškolskim ustanovama u Bosni i Hercegovini i inostranstvu, imaju pravo upisa na studije drugog ciklusa na Ekonomskom fakultetu Univerziteta u Banjoj Luci, u akademskoj 2014/2015. godini, na osnovu javnog konkursa, uz obavezu polaganja prijemnog ispita.

(2) Za kandidate koji su studije završili u inostranstvu provešće se postupak priznavanja stranih visokoškolskih isprava radi nastavka obrazovanja u skladu sa odredbama Statuta Univerziteta u Banjoj Luci, Statuta Ekonomskog fakulteta i Pravilnika o postupku ekvivalencije ranije stečenih zvanja, postupku vrednovanja visokoškolskih isprava i za potrebe nastavka školovanja na Univerzitetu u Banjoj Luci.

Član 3.

(1) Dekan Ekonomskog fakulteta imenuje Komisiju za provođenje postupka upisa kandidata na drugi ciklus studija.

(2) Rezultati prijemnog ispita i konačna rang lista objaviće se u roku od dva dana od dana polaganja prijemnog ispita.

Član 4.

Prilikom podnošenja zahtjeva za prijavu na konkurs kandidati trebaju dostaviti sljedeću dokumentaciju:

- a) Pisani zahtjev i popunjen obrazac prijave na konkurs;
- b) Izvod iz matične knjige rođenih;
- v) Ovjerenu fotokopiju diplome ili uvjerenja o stečenom akademskom zvanju;
- d) Uvjerenje o položenim ispitima (dostavljaju svi kandidati osim kandidata koji su osnovne studije, odnosno studij prvog ciklusa završili na Ekonomskom fakultetu Univerziteta u Banjoj Luci);
- đ) Dokaz o uplati naknade za tehničke usluge i troškove polaganja prijemnog ispita prema važećoj odluci Upravnog odbora Univerziteta u Banjoj Luci;
- e) Ovjeren nastavni plan i program studija po kojem je kandidat završio osnovni studij, odnosno studij prvog ciklusa (dostavljaju svi kandidati osim kandidata koji su studije završili na Ekonomskom fakultetu Univerziteta u Banjoj Luci). Ukoliko se radi o nastavnom planu i programu na jezicima kojima ne govore konstitutivni narodi BiH, neophodno je isti dostaviti preveden na jedan od jezika konstitutivnih naroda BiH i ovjeren kod sudskog tumača.

Član 5.

Kandidati iz člana 2. ove Odluke polažu prijemni ispit u pismenom obliku iz sledećih predmeta:

1. Osnovi ekonomije

Literatura:

Ivanić, M.: *Principi ekonomije*, Ekonomski fakultet Banja Luka, 2010.

Gregory, N: *Principles of economics*, sixth edition, Harvard University, 2011.

Sadržaj predmeta

Politička ekonomija kao nauka. Šta je ekonomija. Metode istraživanja u ekonomiji. Ekonomski zakoni. Tri ključna ekonomska zakona. Obim društvene proizvodnje. Društvena reprodukcija. Robna proizvodnja i tržište. Osnovni elementi ponude i tražnje. Elastičnost ponude i tražnje. Oblici razmjene roba. Novac. Savremeni ekonomski sistem. Učesnici u ekonomskim događajima i njihovo ponašanje. Obim proizvodnje i obrt kapitala. Troškovi proizvodnje. Profit, profitna stopa i akumulacija kapitala. Raspodjela kao faza procesa reprodukcije. Tržište rada. Tržište zajmovnog kapitala. Tržište realnog kapitala. Bankarski sistem. Tržište prirodnih resursa. Trgovački kapital. Akcijski kapital. Tržišna struktura savremenog kapitalizma. Ekonomske funkcije države u savremenim privredama. Javna dobra, eksternalije i javni izbor. Ekonomska politika države u pojedinim oblastima. Ekonomski rast. Ekonomske krize. Međunarodna razmjena.

2. Finansijsko računovodstvo

Literatura:

Škarić Jovanović, K.: *Finansijsko računovodstvo*, Ekonomski fakultet, Beograd, 2007.

Šnjegota, D.: *Primjena MSFI kroz bilansni kontni okvir*, Ekonomski fakultet, Finrar d.o.o, Banjaluka, 2010.

Gray/Needles, *Finansijsko računovodstvo – opšti pristup*, Banja Luka, Copyright: Houghton Mifflin Company, izdavač: Savez računovođa i revizora Republike Srpske, 2006.

Sadržaj predmeta:

Sadržaj predmeta čine sledeće osnovne tematske cjeline: knjigovodstvo i računovodstvo; predmet i cilj knjigovodstva; principi urednog knjigovodstva i računovodstvena načela; osnove globalne procedure u knjigovodstvu i knjigovodstveni instrumenti, knjigovodstveni računi: pojam, vrste i pravila knjiženja na računima, poslovne (ekonomske) promjene; kontni okvir i kontni plan; inventar imovine; greške u knjigovodstvu; osnivanje pravnog lica i pribavljanje početnog kapitala; nabavka stalne i tekuće (obrtne) imovine; obaveze: pojam, klasifikacija, nastanak i izmirenje; rashodi i troškovi po prirodnim vrstama (troškovi materijala, nabavna vrijednost prodane robe, troškovi bruto zarada, troškovi amortizacije, itd., finansijski rashodi, ostali i revalorizacioni rashodi), principi vrednovanja prihoda; poslovni, finansijski, ostali i revalorizacioni prihodi; metode bilansiranja finansijskog rezultata; predzaključna i zaključna knjiženja; osnovni principi pripreme i prezentacije finansijskih izvještaja u skladu sa MSFI; osnove analize finansijskih izvještaja.

Kandidati koji upisuju drugi ciklus studija na studijskim programima: *Finansije, bankarstvo i osiguranje i Finansije i revizija javnog sektora polažu kao treći predmet:*

3. Finansijski menadžment

Literatura:

Mikerević, D.: *Finansijski menadžment*, Ekonomski fakultet u Banjoj Luci, 2009.

Van Horne, James C. *Fundamentals of Financial Management*, Pearson Education, Datastatus, 2007.

Van Horne, James C. *Financijsko upravljanje i politika*, Mate, Zagreb, 1997.

Sadržaj predmeta:

Poslovne funkcije preduzeća i zadaci poslovnih funkcija. Finansijska politika i pravila finansiranja. Tržište novca i tržište kapitala. Berza i devizno tržište. Finansiranje preduzeća, zajednička ulaganja, kreditiranje i specifični oblici finansiranja. Donošenje odluke o finansiranju. Analiza prinospnog, imovinskog i finansijskog položaja preduzeća. Ocjena boniteta preduzeća. Finansijsko planiranje, poslovni i finansijski rizik. Vremenska dimenzija novca. Pojam i kantifikovanje investicija, finansijska ocjena i ocjena likvidnosti projekta. Analiza neizvjesnosti. Finansijsko upravljanje trajnim i dugoročnim kapitalom i stalnom imovinom. Upravljanje kratkoročnim obavezama i obrtnom imovinom. Upravljanje dividendom.

Kandidati koji upisuju drugi ciklus studija na studijskim programima: *Međunarodna ekonomija, Poslovna ekonomija polažu kao treći predmet:*

3. Ekonomika preduzeća

Literatura:

Berberović, Š., Todorović, Z.: *Ekonomika preduzeća*, Banja Luka: Ekonomski fakultet, 2009.

Salvatore, D. *Ekonomija za menadžere*, Zagreb: Mate, 1989.

Sadržaj predmeta:

Teorija preduzeća, ekonomika preduzeća i tehnike optimizacije. Analiza potražnje, ocjena potražnje, prognoziranje potražnje. Teorija i ocjenjivanje prihoda. Teorija i ocjenjivanje proizvodnje. Teorija i ocjenjivanje utrošaka. Teorija i ocjenjivanje troškova. Teorija i ocjenjivanje profita. Tržišna struktura i određivanje cijena (savršena konkurencija, monopol, monopolistička konkurencija i oligopol). Obrasci proizvodne kalkulacije. Obrasci trgovačke kalkulacije. Regulacija, analiza rizika i određivanje potrebnog kapitala. Prelomna tačka ekonomičnosti. Principi produktivnosti, ekonomičnosti i rentabilnost.

Kandidati koji upisuju drugi ciklus studija na studijskom programu: Aktuarstvo polažu kao treći predmet:

3. Finansijska i aktuarska matematika

Literatura:

Krčmar, M. (2007). *Finansijska matematika i metode investicionog odlučivanja*. Sarajevo: Kemigrafika;

Krčmar, M. (1987). *Modeli životog osiguranja na bazi uplate jednokratne premije*. Sarajevo: Ekonomski fakultet

Sadržaj predmeta:

Verižni i procentni račun. Račun podjele i miješanja. Izračunavanje interesa. Lombardni i tekući račun. Obračun potrošačkih kredita. Eskontovanje mjenica. Valute i devize. Uvod u složeni interes. Izračunavanje krajnje i početne vrijednosti kapitala. Faktor dodatnih uloga. Faktor aktuelizacije. Amortizacija zajmova pri dekurzivnom računanju interesa. Zakon otplata. Otplaćeni dio duga.. Amortizacija zajma sa jednakim i promjenljivim otplatama. Pojam anuiteta Amortizacija zajma sa jednakim i promjenljivim anuitetima. Konverzija zajma. Kurs i rentabilnost zajma. Zajmovi podjeljeni na obveznice. Amortizacija zajma u uslovima inflacije. Osiguranje godišnje i ispodgodišnje jednake rente. Osiguranje kapitala u fiksnom iznosu. Višekratne neto premije (godišnje i ispodgodišnje). Vruto premije (jednokratne i višekratne). Matematička rezerva.

Član 6.

Izbor, odnosno rangiranje kandidata iz člana 1. ove Odluke koji su podnijeli zahtjev za upis i kandidata iz člana 2. ove Odluke koji su podnijeli zahtjev i položili prijemni ispit za upis na drugi ciklus studija vrši se na sljedeći način:

1. Odobreni broj kandidata za upis na drugi ciklus studija popunjava se kandidatima iz člana 1. ove Odluke, koji se rangiraju po osnovu ostvarene prosječne ocjene postignute na osnovnom studiju, odnosno studiju prvog ciklusa i to počev od najveće do najmanje ostvarene prosječne ocjene;
2. Preostali broj slobodnih mjesta od odobrenog broja kandidata za upis na drugi ciklus studija popunjava se kandidatima iz člana 2. ove Odluke koji su položili prijemni ispit, a koji se rangiraju po osnovu uspjeha postignutog na četvorogodišnjem osnovnom studiju, odnosno prvom (četvorogodišnjem) ciklusu studija i rezultata postignutih na prijemnom ispitu, na sljedeći način:
 - a) Uspjeh sa prvog ciklusa studija omogućuje maksimalnih dvadeset i pet (25) bodova. Broj bodova ostvaren na osnovu opšteg uspjeha dobija se tako da se prosječna ocjena iz svih predmeta četvorogodišnjeg studija dijeli sa brojem dva (2) i pomnoži sa brojem pet (5). Npr. prosječna ocjena $7.56/2*5=18,90$ bodova;
 - b) Pismeni kvalifikacioni ispit će se raditi u formi testa koji će se sastojati od 30 pitanja i radiće se 60 minuta. Test će se sastojati od deset (10) pitanja iz Osnova ekonomije, deset (10) pitanja iz Finansijskog računovodstvo i deset (10) iz Finansijskog menadžmenta (za studente koji žele da se upišu na smjerove Računovodstvo i revizija i Finansijsko upravljanje, bankarstvo i osiguranje) ili Ekonomike preduzeća (za studente koji žele da se upišu na smjerove Međunarodna ekonomija i Menadžment i preduzetništvo);
 - v) Svako pitanje sadrži četiri ponuđena odgovora od kojih je samo jedan tačan, na koji se odgovara zaokruživanjem slova ispred odgovora. Dozvoljeno je zaokružiti samo jedan odgovor. Za tačno zaokružen odgovor dobija se 2.5 poena, a za netačno zaokružen odgovor oduzima se 0.5 poena. Ukoliko se ne zaokruži niti jedan od ponuđenih odgovora, tada se ne oduzimaju poeni. Maksimalan broj bodova koji se može ostvariti na testu je sedamdest i pet (75);
 - g) Kandidat/kinja može na prijemnom ispitu po oba mjerila osvariti maksimalno 100 (stotinu) bodova. U slučaju istog ukupnog broja bodova dva ili više kandidata, prednost ima kandidat sa većim brojem bodova ostvarenim na prijemnom ispitu;

d) Pravo upisa nemaju kandidati koji na prijemnom ispitu nisu ostvarili najmanje 15 bodova.

Član 7.

(1) Kandidati iz člana 2. stav (1) ove Odluke koji se upišu na drugi ciklus studija imaju obavezu da, prije polaganja ispita iz predmeta na drugom ciklusu studija, polože razliku ispita iz sljedećih predmeta: *Ekonomika preduzeća, Mikroekonomija, Makroekonomija, Ekonomsko-matematički modeli i metode, Međunarodni ekonomski odnosi i Strateški finansijski menadžment.*

(2) Razliku ispita iz prethodnog stava ovog člana kandidati iz člana 2. stav (1) ove Odluke će polagati u terminima apsolutivnih ispitnih rokova na prvom ciklusu studija.

Član 8.

(1) Ova Odluka stupa na snagu danom donošenja i objaviće se na veb stranici i oglasnoj tabli Ekonomskog fakulteta.

(2) O izvršenju ove Odluke staraće se prodekan za naučno-istraživački rad Ekonomskog fakulteta Univerziteta u Banjoj Luci.

7. LISTA OBAVEZNIH I IZBORNIH PREDMETA

Lista – pregled obaveznih i izbornih studijskih predmeta data je u okviru tabelarnog pregleda predmeta na studijskim programima drugog ciklusa studija za svaki pojedini odsjek i usmjerenje.

Svi predmeti u studijskom programu razvrstani su prema svome statusu. Zavisno od toga da li je student obavezan da ih upiše, predmeti se dijele na obavezne (O) i izborne (I). Studenti na početku akademske godine, odnosno semestra, upisuju obavezne predmete i od ponuđenih izbornih predmeta biraju i upisuju potreban broj izbornih predmeta. Izborni predmeti se biraju anketom. Predmet koji izabere najveći broj studenata proglašava se izbornim predmetom za akademsku godinu u kojoj se bira izborni predmet. Nastavno-naučno vijeće Ekonomskog fakulteta Univerziteta u Banjoj Luci, na prijedlog prodekana za nastavu i rezultata ankete, predlaže Senatu Univerziteta u Banjoj Luci izmjenu i dopunu liste odgovornih nastavnika, kojom se verifikuje izbor izbornog predmeta i odgovorni nastavnici. Predmet Metodologija naučnoistraživačkog rada (2P + 0V) nalazi se na svih šest studijskih programa drugog ciklusa studija. Studenti neće biti u mogućnosti da prijavljuju i polažu ostale obavezne i izborne predmete dok ne polože Metodologiju naučnoistraživačkog rada.

U strukturi svih šest studijskih programa drugog ciklusa studija izborni predmeti obuhvataju ukupno 10 ECTS bodova (po jedan izborni predmet u oba semestra, ne računajući završni rad, koji se bira po želji studenta, nakon položenih najmanje sedam predmeta) što u odnosu na ukupan broj (60) ECTS bodova čini 16,66% ECTS bodova ili 25% predmeta, uključujući i završni rad.

Na ovaj način obezbijedena je fleksibilnost studijskog programa koja pokazuje u kojoj mjeri je zastupljena mogućnost studenata da učestvuju u kreiranju sopstvenog obrazovanja. Ovakav koncept studija – "usmjeren prema studentima" prihvata studenta kao partnera i podrazumijeva njegovo aktivno učestvovanje tokom čitavog procesa studija.

Studenti upisuju, izvršavaju predispitne obaveze i polažu ispit iz svakog obaveznog predmeta. Ukoliko u toku akademske godine ne polože ispit iz obaveznog predmeta, ponovo ga upisuju naredne akademske godine, a prema odredbama Zakona o visokom obrazovanju i Pravila studiranja na I i II ciklusu Univerziteta u Banjoj Luci (više informacija o pravilnicima i uputstvima na zvaničnoj veb-stranici Fakulteta <http://www.efbl.org/>).

U pogledu predispitnih obaveza i ispita iz izbornih predmeta, studenti izvršavaju predispitne obaveze i polažu ispit iz predmeta koje su izabrali i upisali na početku akademske godine, odnosno na početku semestra, a prema odredbama Odluke o načinu praćenja i valorizovanja znanja

studentata, koje usvaja Nastavno-naučno vijeće Ekonomskog fakulteta Univerziteta u Banjoj Luci, neposredno prije početka svake akademske godine.

Navedena podjela predmeta na obavezne i izborne obezbjeđuje sistematizaciju predmeta po semestrima i godinama studija u pogledu obaveza studenata, sticanja potrebnog znanja, vještina i radnih sposobnosti, šireg obrazovanja i drugih zahtjeva profesije diplomiranog ekonomiste. Ova podjela omogućava i povezivanje sadržaja predmeta po semestrima i godinama studija, odnosno omogućava uspostavljanje redoslijeda izučavanja predmeta i utvrđivanje preduslova za upis pojedinih predmeta ili grupe predmeta.

7.1. Istraživački projekat – pristupni rad

Od svakog studenta očekuje se da učestvuje u izradi istraživačkog projekta u formi pisanog pristupnog rada. Projekat će biti rađen u toku semestra uz mentorsku pomoć predmetnih nastavnika. Cilj rada je da pomogne studentima da razviju vještine istraživačkog rada, kao i sposobnost samostalnog istraživanja, analize problema i sposobnost predlaganja praktičnih rješenja. Istraživanje na projektu treba da bude široko i sveobuhvatno, da uključi različite relevantne izvore informacija koje mogu biti od koristi u analizi teme. Studenti se ohrabruju da u svojim istraživanjima iskorače iz okvira materijala definisanih silabusom kursa, da demonstriraju originalnost, fleksibilnost i inovativnost u radu, ali da predložene teme budu u skladu sa glavnim ciljem kursa.

Svaki student će nastavniku kod kojeg polaže ispit elektronskim putem predložiti naziv teme rada. Kada tema bude odobrena, student pristupa izradi rada, a konačnu verziju rada šalje elektronskim putem najkasnije deset dana prije ispitnog roka na kojem će student polagati ispit. Pristupni rad mora da zadovolji minimum kriterija naučnoistraživačkog rada, propisanih Uputstvom za izradu stručnih i naučnih radova (dostupno na <http://www.efbl.org/lat/ofakultetu/dokumenti>).

Studentska služba će obavijestiti studente kod kojeg nastavnika će polagati ispit. Studenti će biti ravnomjerno raspoređeni prema brojevima indeksa na način da će jedan odgovorni nastavnik ispitivati studente s parnim, a drugi s neparnim brojevima indeksa.

Preduslov za izlazak na završni usmeni ispit je pristupni rad koji je odobrio odgovorni nastavnik.

Pristupni rad mora imati jasno definisan problem i predmet istraživanja, cilj istraživanja, definisane hipoteze, zavisne i nezavisne varijable, opisanu primijenjenu metodologiju istraživanja, očekivane rezultate istraživanja, pregled literature, ako se radi o empirijskom istraživanju i opisan metod, uzorak i rezultate istraživanja sa diskusijom, koncizan zaključak u kojem se postavljene hipoteze potvrđuju ili odbacuju, kao i tehnički obrađen tekst prema Uputstvu. Rad treba da sadrži do maksimalno 10.000 riječi, Times New Roman, justified, font 12, spacing 1,5) uključujući sažetak, uvod, tabele, slike, spisak literature i aneks sa podacima iz empirijskog istraživanja, ukoliko takvo istraživanje bude sastavni dio rada.

7.2. Tabelarni pregled predmeta na studijskom programu

Studij Ekonomskog fakulteta na II ciklusu (akademske diplomskim studijem) organizuje se na šest studijskih programa:

1. *Finansije, bankarstvo i osiguranje;*
2. *Finansije i revizija javnog sektora;*
3. *Međunarodna ekonomija;*
4. *Poslovna ekonomija;*
5. *Aktuarstvo.*

Studijski program *Finansije, bankarstvo i osiguranje* sadrži dva usmjerenja:

- a) Računovodstvo i revizija;
- b) Finansijsko upravljanje, bankarstvo i osiguranje;

Studijski program *Finansije, računovodstvo i revizija javnog sektora* nema posebnih usmjerenja.

Studijski program *Međunarodna ekonomija* nema posebnih usmjerenja.

Studijski program *Poslovna ekonomija* ima usmjerenje: Menadžment i preduzetništvo.

Studijski program *Aktuarstvo* nema posebnih usmjerenja.

STUDIJSKI PROGRAM: FINANSIJE, BANKARSTVO I OSIGURANJE

Usmjerenje: Računovodstvo i revizija

Naziv predmeta	Zimski semestar		Ljetni semestar		ECTS
	P	V	P	V	
Metodologija naučnoistraživačkog rada	2	0			4
Korporativne finansije	2	2			7
Napredna revizija	2	2			7
Globalizacija i finansijski menadžment	2	2			7
Izborni predmet	2	2			5
Finansijsko izvještavanje u funkciji menadžmenta			2	2	5
Konsolidovani i specijalni bilansi			2	2	5
Izborni predmet			2	2	5
ZAVRŠNI MASTER RAD					15
UKUPNO:	10	8	6	6	60

Usmjerenje: Finansijsko upravljanje, bankarstvo i osiguranje

Naziv predmeta	Zimski semestar		Ljetni semestar		ECTS
	P	V	P	V	
Metodologija naučnoistraživačkog rada	2	0			4
Korporativne finansije	2	2			7
Napredna revizija	2	2			7
Globalizacija i finansijski menadžment	2	2			7
Izborni predmet	2	2			5
Bankarski menadžment			2	2	5
Menadžment osiguranja			2	2	5
Izborni predmet			2	2	5
ZAVRŠNI MASTER RAD					15
UKUPNO:	10	8	6	6	60

Izborni predmeti na studijskom programu „Finansije, bankarstvo i osiguranje“:

- Ekonomika javnog sektora
- Ulaganje u hartije od vrijednosti
- Procjena vrijednosti preduzeća
- Evaluacija investicionih projekata
- Specijalna računovodstva
- Procjena rizika
- Kvantitativne finansije

STUDIJSKI PROGRAM: FINANSIJE I REVIZIJA JAVNOG SEKTORA

Naziv predmeta	Zimski semestar		Ljetni semestar		ECTS
	P	V	P	V	
Metodologija naučnoistraživačkog rada	2	0			4
Finansiranje javnog sektora	2	2			7
Revizija finansijskih izvještaja u javnom sektoru	2	2			7
Revizija učinka	2	2			7
Izborni predmet	2	2			5
Trezorsko poslovanje i napredno finansijsko izvještavanje			2	2	5
Interna revizija u javnom sektoru			2	2	5
Izborni predmet			2	2	5
ZAVRŠNI MASTER RAD					15
UKUPNO:	10	8	6	6	60

Izborni predmeti na studijskom programu „Finansije i revizija javnog sektora“:

- Upravljanje projektima u javnom sektoru
- Revizija javno-privatnog partnerstva
- Konsolidovani i specijalni bilansi (2. semestar)
- Napredna revizija
- Ekonomika javnog sektora
- Upravljanje rizicima
- Interni obračun

STUDIJSKI PROGRAM: MEĐUNARODNA EKONOMIJA

Naziv predmeta	Zimski semestar		Ljetni semestar		ECTS
	P	V	P	V	
Metodologija naučnoistraživačkog rada	2	0			4
Teorija i politika međunarodne trgovine	2	2			7
Makroekonomija otvorene privrede	2	2			7
Globalizacija i tranzicioni procesi	2	2			7
Izborni predmet	2	2			5
Integracija i regionalizacija svjetske privrede			2	2	5
Međunarodni marketing			2	2	5
Izborni predmet			2	2	5
ZAVRŠNI MASTER RAD					15
UKUPNO:	10	8	6	6	60

Izborni predmeti na studijskom programu „Međunarodna ekonomija“:

- Međunarodni monetarni sistem
- Pravo Evropske unije
- Kvalitet i konkurentnost
- Menadžerske vještine
- Međunarodno bankarstvo
- Korporativno upravljanje

STUDIJSKI PROGRAM: POSLOVNA EKONOMIJA**Usmjerenje:** Menadžment i preduzetništvo

Naziv predmeta	Zimski semestar		Ljetni semestar		ECTS
	P	V	P	V	
Metodologija naučnoistraživačkog rada	2	0			4
Korporativno upravljanje	2	2			7
Preduzetnički marketing	2	2			7
Strategijsko odlučivanje	2	2			7
Izborni predmet	2	2			5
Upravljanje preduzetničkim projektima			2	2	5
Menadžerske vještine			2	2	5
Izborni predmet			2	2	5
ZAVRŠNI MASTER RAD					15
UKUPNO:	10	8	6	6	60

Izborni predmeti na studijskom programu „Poslovna ekonomija“:

Kvalitet i konkurentnost
 Specijalna preduzetništva
 Finansiranje inovativnog biznisa
 Međunarodni marketing
 Poslovna predviđanja
 Strateški menadžment ljudskih resursa
 Upravljanje međunarodnim projektima

STUDIJSKI PROGRAM: AKTUARSTVO

Naziv predmeta	Zimski semestar		Ljetni semestar		ECTS
	P	V	P	V	
Metodologija naučnoistraživačkog rada	2	0			4
Analiza osiguranja	2	2			7
Finansijska matematika	2	2			7
Aktuarska matematika	2	2			7
Izborni predmet	2	2			5
Napredna ekonometrija			2	2	5
Kvantitativne finansije			2	2	5
Izborni predmet			2	2	5
ZAVRŠNI MASTER RAD					15
UKUPNO:	10	8	6	6	60

Izborni predmeti na studijskom programu „Aktuarstvo“:

Upravljanje rizicima
 Finansijska ekonomija
 Analiza penzijskog i zdravstvenog osiguranja
 Računovodstvo osiguravajućih društava
 Ekonomska statistika

Spisak obaveznih i izbornih predmeta je u prilogu tabela 7.1. Detaljan nastavni program za svaki predmet je u prilogu u obrascu 7.2.

7.3. Opisi, odnosno specifikacije predmeta (knjiga predmeta)

Svaki odgovorni nastavnik obavezan je da u skladu sa usvojenim obrascem, a na osnovu odluke Katedre, sačini detaljan plan i sadržaj predmeta neposredno prije početka nastave po semestrima, u skladu sa Odlukom o usvajanju akademskog kalendara Senata Univerziteta.

Minimum sadržaja knjige predmeta je:

- informacije o odgovornom nastavniku i saradniku, raspored obaveznih konsultacija i termin održavanja nastave i vježbi;
- silabus predmeta sa opisom nastavnih jedinica i datumima održavanja nastave, vježbi i kolokvija;
- spisak ispitnih pitanja;
- spisak obavezne i dopunske literature.

8. NAČIN I POTREBNO VRIJEME IZVOĐENJA STUDIJA

Drugi ciklus studija (jednogodišnji diplomski akademski studij – master studij) traje dva semestara sa ukupno 60 ECTS bodova. Organizuje se kao redovni i vanredni studij, a sastoji se od časova predavanja i vježbi u toku 15 sedmica u zimskom i ljetnom semestru, u skladu sa odlukom Senata Univerziteta u Banjoj Luci o akademskom kalendaru.

8.1. Način izvođenja studija – tradicionalno

Studije na usvojenom studijskom programu izvode se na tradicionalan (klasičan) način. Tradicionalan način izvođenja studija predstavlja organizovanje studija u sjedištu visokoakademske institucije i odvija se neposrednim kontaktom nastavnika i studenta u formi predavanja, kao i neposrednim kontaktom saradnika i studenata u formi praktičnih vježbi. Studijski program *Menadžment u turizmu i hotelijerstvu* izvodio bi se paralelno u Banjoj Luci i u Trebinju, u saradnji sa Visokom školom za turizam i hotelijerstvo, u njihovim prostorijama, u zavisnosti od zainteresovanosti studenata.

Nastava se u toku akademske godine organizuje u dva semestra. Jedan semestar studija vrednuje se sa 30 ECTS bodova.

Svi predmeti su jednosemestralni. Nastavni plan sadrži najviše pet predmeta po semestru, odnosno najmanje četiri, uključujući obavezni završni (master) rad.

Oblici izvođenja nastave na Fakultetu su standardizovani. Ukupno angažovanje studenta obuhvata:

- 1) neposredna nastava;
- 2) konsultacije s nastavnicima;
- 3) samostalni rad studenta.

8.2. Neposredna nastava

Neposredna nastava ostvaruje se stalnim kontaktom studenata s nastavnicima i saradnicima, a prema nastavnom kalendaru i semestralnom rasporedu predispitnih i ispitnih obaveza kao sastavnog dijela utvrđenog godišnjeg programa rada, koji Fakultet donosi za svaku školsku godinu. Obim neposredne nastave je 20 časova sedmično. Na drugom ciklusu studija minimalno 50 posto neposredne nastave treba da budu časovi predavanja, a ostatak vježbe i drugi oblici neposredne nastave.

Neposredna nastava ostvaruje se u vidu:

- predavanja,
- vježbi,
- konsultacija.

Stručna praksa, studijski istraživački rad i završni rad na drugom ciklusu studija ne ulaze u obim neposredne nastave, ali se unose u nastavni plan i dodjeljuju im se ECTS bodovi.

Završni rad. Svrha izrade završnog rada je da student pokaže sposobnost samostalnog pristupa u obradi problema iz područja posebnih, zajedničkih i opštih sadržaja struke za koju se osposobljavao tokom studija na Fakultetu, služeći se literaturom, teorijskim ili empirijskim istraživanjima, društvenom praksom i osnovama metodologije predmetne discipline. Završni rad se priprema u skladu s Pravilima studiranja na I i II ciklusu studija.

Na osnovu člana 52. stav 2. Zakona o visokom obrazovanju Republike Srpske ("Službeni glasnik RS", broj: 73/10), te člana 35. Pravila studiranja I i II ciklusu studija na Univerzitetu u Banjoj Luci, Naučno-nastavno vijeće Ekonomskog fakulteta na III sjednici, održanoj 21. 12. 2010, donijelo je dopunu *UPUTSTVA ZA IZRADU STRUČNIH I NAUČNIH RADOVA*.

I. PRIJAVA, IZRADA I ODBRANA ZAVRŠNOG – MASTER RADA U OKVIRU DRUGOG CIKLUSA BOLONJSKOG STUDIJA

Završni – master rad je samostalan rad u kojem student obrađuje odabranu temu primjenom metodologije društvenih nauka te metoda, tehnika, postupaka i instrumenata naučnoistraživačkog rada. Pored toga dokazuje da je savladao nastavni plan i program studija, stekao potrebno znanje i osposobio se za njegovu primjenu. Student u završnom radu treba da dokaže svoju sposobnost da integriše znanja i formuliše mišljenja sa ograničenim informacijama i da može svoje zaključke, znanja i argumente prenijeti stručnoj i naučnoj javnosti.

Rezultati izneseni u završnom – master radu treba da predstavljaju doprinos:

- sistematizaciji naučnih ili stručnih zadataka i postojećih rješenja za određenu oblast;
- rješavanju aktuelnog naučnog ili stručnog zadatka koji je postavljen kao cilj rada;
- primjeni postojećih naučnih ili stručnih dostignuća u rješavanju kompleksnog stručnog zadatka.

Izrada završnog – master rada (u daljem tekstu master rada) sastoji se od:

- a) izrade prijave teme master rada,
- b) izrade master rada,
- v) odbrane master rada.

IZRADA PRIJAVE TEME MASTER RADA

Prijedlog master rada

Kandidat piše prijavu master rada na pet do deset stranica, koja treba da sadrži:

- uvod (problem istraživanja; predmet istraživanja; ciljevi istraživanja uz obavezno navođenje naučnih i društvenih ciljeva; hipoteze istraživanja – glavna i pomoćne hipoteze);
- teorijsku osnovu istraživanja;
- metode istraživanja;
- očekivane stručne i naučne rezultate istraživanja;
- vremenski plan istraživanja;
- kratko obrazloženje preliminarnog sadržaja rada po dijelovima i cjelinama;
- inicijalni spisak literature;
- kraću biografiju kandidata.

Procedura prijave i odbrane završnog rada

- kandidat nakon odslušanih predavanja predviđenih Nastavnim planom i programom i položenih ispita, odnosno ako ima samo jedan nepoloženi ispit, stiče pravo prijave master rada;
- kandidat predlaže mentora koji ima izbor u užu naučnu oblast iz koje je aplicirana tema;
- prijava za odobrenje teme podnosi se Nastavno-naučnom vijeću u tri primjerka (elektronska forma) putem protokola;
- prijavu moraju potpisati kandidat, mentor i referent za postdiplomsku nastavu;
- matična katedra kandidata razmatra prijavu, daje sugestije na prijavu, te daje prijedlog za imenovanje mentora i predlaže komisiju za ocjenu i odbranu završnog rada;
- prijavu teme razmatra komisija za postdiplomski studij i doktorate, koja daje saglasnost na prijavu i prijedlog mentora i komisije za ocjenu i odbranu završnog rada;
- Nastavno-naučno vijeće odobrava temu, imenuje mentora i komisiju za ocjenu i odbranu master rada.

IZRADA MASTER RADA

Struktura završnog rada

- prvo poglavlje sadrži uvodno razmatranje (problem istraživanja; predmet istraživanja; ciljevi istraživanja, uz obavezno navođenje naučnih i društvenih ciljeva; hipoteze istraživanja – glavna i pomoćne hipoteze);
 - drugo poglavlje sadrži teorijsku osnovu rada;
- centralno poglavlje (jedno ili više njih) sadrži aspekte obrade problema, prikupljanja i analize podataka uz primjenu odgovarajućih naučnih metoda;
 - prezentacija rezultata istraživanja i njihova interpretacija;
- diskusija (komparacija potvrđenih hipoteza sa ostalim relevantnim istraživanjima);
 - naučni i stručni rezultati istraživanja;
 - zaključci i preporuke za dalje istraživanje;
 - spisak korištene literature.

Obim rada

Master rad treba da bude obima od 60 do 80 stranica teksta ili 20.000–25.000 riječi, ne uključujući literaturu i priloge.

Tehnička obrada master rada treba da bude u skladu sa Uputstvom za izradu stručnih i naučnih radova Ekonomskog fakulteta u Banjoj Luci.

ODBRANA MASTER RADA

Procedura prijave za ocjenu i odbranu master rada

Rok za izradu master rada je najmanje šest (6) mjeseci, a kandidat ga treba završiti u roku do 12 (mjeseci) od datuma kada je Nastavno-naučno vijeće odobrilo temu. U slučaju da kandidat ne ispoštuje ovaj rok, pismeno će zatražiti odobrenje novog roka.

Završeni master rad može se predati tek nakon što student položi sve ispite i izvrši sve druge obaveze master studija.

Zahtjev za ocjenu i odbranu master rada kandidat upućuje Nastavno-naučnom vijeću Ekonomskog fakulteta Univerziteta u Banjoj Luci posredstvom protokola i Studentske službe sa četiri primjerka završenog master rada (meki povezi).

Zahtjev iz prethodnog stava sadrži: prijavu, saglasnost mentora da rad ispunjava kriterije navedene u obrazloženju teme, te izvještaj iz službene evidencije o ispitima i ESTS bodovima kandidata.

Naučno-nastavno vijeće Ekonomskog fakulteta Univerziteta u Banjoj Luci imenuje tri člana komisije od kojih je minimalno jedan član komisije sa drugog univerziteta. Komisija za ocjenu i odbranu master rada dužna je u roku 30 dana od dana prijema zahtjeva sačiniti i dostaviti izvještaj o master radu.

Izvještaj o ocjeni master rada sadrži slijedeće elemente: podaci o komisiji, podaci o kandidatu, naslov master teze, pregled master teze, ocjena osobina rada, vrednovanje pojedinih dijelova master teze, konačna ocjena magistraske teze, prijedlog komisije.

Matična katedra i Komisija za postdiplomski studij i doktorate razmatraju i usvajaju Izvještaj komisije o master radu i prosljeđuju Nastavno-naučnom vijeću Ekonomskog fakulteta Univerziteta u Banjoj Luci izvještaj na usvajanje.

Nastavno-naučno vijeće Ekonomskog fakulteta Univerziteta u Banjoj Luci donosi konačnu odluku o usvajanju izvještaja Komisije, odnosno prihvatanju završnog rada i odluku o zakazivanju odbrane.

Ukoliko Komisija za postdiplomski studij i doktorate ili Nastavno-naučno vijeće Ekonomskog fakulteta Univerziteta u Banjoj Luci ne prihvate završni rad, kandidat može izvršiti ispravku u skladu s primjedbama ili podnijeti novu prijavu teme završnog rada u roku 30 dana od dana prijema odluke o odbijanju.

Odluka o usvajanju izvještaja i datumu odbrane dostavlja se studentu i objavljuje na oglasnoj ploči, odnosno veb-stranici Ekonomskog fakulteta Univerziteta u Banjoj Luci.

Kandidat putem protokola dostavlja Studentskoj službi sedam primjeraka tehnički završenog rada (tvrđi povež + elektronska forma).

Javna odbrana se zakazuje i objavljuje najmanje sedam dana prije zakazanog datuma odbrane završnog rada na veb-stranici Fakulteta.

Prezentacija i usmena odbrana master rada:

- komisija otvara postupak odbrane;
- kandidat izlaže glavne ciljeve i rezultate istraživanja (do 30 minuta);
- komisija daje svoje komentare i postavlja pitanja (10–15 minuta), nakon toga slijedi pauza od 15 minuta;
- kandidat odgovara na pitanja (10–15 minuta);
- komisija se povlači na konsultacije;
- sekeratar komisije vodi zapisnik, koji je sastavni dio odluke;
- zapisnik i odluku potpisuju članovi komisije i sekretar;
- predsjednik komisije saopštava konačnu odluku.

8.3. Ocjenjivanje studenta

Ispitivanje i ocjenjivanje su usaglašeni sa ishodima učenja i osmišljeni su s ciljem da se utvrdi jesu li ishodi učenja postignuti ili nisu. Uspješnost studenta u savlađivanju svakog predmeta na studijskom programu izražava se poenima u skladu sa odredbama odluke o načinu praćenja i valorizovanja znanja studenata koju usvaja Nastavno-naučno vijeće Ekonomskog fakulteta Univerziteta u Banjoj Luci neposredno prije početka svake akademske godine i kontinuirano se prati tokom nastave u semestru.

Nastavnik ocjenjuje studenta na osnovu iskazanog znanja, iznesenih činjenica i njegovog razumijevanja materije, stečenih vještina i pokazane sposobnosti da iskazano primijeni u realnim situacijama. Svoje zahtjeve bazira na pristupačnosti svih sredstava neophodnih pri savladavanju utvrđenog nastavnog plana i programa (Kodeks nastavničke etike, član 7).

Odluka o načinu praćenja i valorizovanja znanja studenata mora biti usklađena sa smjernicama i opštim odredbama Pravila studiranja na I i II ciklusu studija Univerziteta u Banjoj Luci.

Ispunjavanjem predispitnih obaveza i polaganjem ispita student može ostvariti najviše sto poena. U formiranju konačne ocjene o uspješnosti studenta u savlađivanju predmeta predispitne obaveze učestvuju s najviše 50 poena, a ispit takođe učestvuje s najviše 50 poena.

Vrednovanje predispitnih obaveza:

- prisustvovanje svim oblicima nastave, dva (2) poena,
- obavezni pristupni rad, od 0 do 48 poena.

Završni ispit se polaže usmeno, osim predmeta koji zbog prirode nastavne jedinice zahtijevaju kombinovanu, pismenu i usmenu, provjeru znanja na završnom ispitu.

Završni ispit polaže se javno, uz prisustvo najmanje jednog studenta i saradnika. Nije dozvoljeno polaganje završnog ispita iza zatvorenih vrata s jednim kandidatom.

Ukoliko završni ispit prijavi bliski srodnik odgovornog nastavnika (sin, kćerka, supružnik, dijete od brata ili sestre, prvi rođak), dekan formira tročlanu komisiju, u kojoj odgovorni nastavnik može biti samo član komisije, i zakazuje termin komisijskog polaganja ispita.

Ukupan ostvareni broj poena prevodi se u **konačnu ocjenu** koja pokazuje uspješnost savladanosti predmeta, a može biti od **5 (nije položio)** do **10 (odličan - izvrsan)**. Način prevođenja ukupnog broja poena, koga čini zbir poena ostvaren na predispitnim obavezama i na ispitu, u konačnu ocjenu, prikazan je u narednoj skali (tabeli) ocjenjivanja:

Tabela 8.2. Raspored poena i konačnih ocjena

BROJ POENA	OPISNA OCJENA	OCJENA
0 – 50	nije položio	pet (5)
51– 60	dovoljan	šest (6)
61– 70	dobar	sedam (7)
71– 80	vrlo dobar	osam (8)
81– 90	odličan	devet (9)
91–100	odličan – izuzetan	deset (10)

Nakon završetka akademske godine i okončanjem jesenjih ispitnih rokova predmetni nastavnik objavljuje rang-listu svih studenata koji su ostvarili predviđeni minimum od 51 poena iz ukupnih obaveza i položili završni ispit. Dodjela ECTS ocjena vršice se na osnovu te liste, prema procentu uspješnosti, primjenom slijedećeg kriterijuma:

Tabela 8.4. Rang-lista studenata koji su položili završni ispit

REDOSLIJED	OCJENA
PRVIH 1% –10%	A
SLJEDEĆIH 11% –35%	B
SLJEDEĆIH 36% –65%	C
SLJEDEĆIH 66% –90%	D
SLJEDEĆIH 91% –100%	E

Studenti koji su po osnovu ukupnih obaveza ostvarili od 35 do 50 poena dobijaju ocjenu FX (potreban dodatni rad za uspješno okončanje ispita), a za manje od 35 poena ocjenu F (potrebno znatno više rada za okončanje ispita).

9. BODOVNA VRIJEDNOST PREDMETA U SKLADU SA EVROPSKIM SISTEMOM PRENOSA BODOVA – ECTS

Dodjela kredita zasniva se na težini predmeta u smislu opterećenja koje će student uložiti da postigne planirane ishode učenja u formalnom obliku. Ukupan broj bodova dodijeljenih kvalifikaciji je raspoređen na pojedine predmete proporcionalno njihovom učešću u ukupnom opterećenju potrebnom da se postignu planirani ishodi učenja.

Bodovi su dodijeljeni za ukupno vrijeme potrebno da se postignu planirani ishodi učenja, a ono se sastoji od:

- broja sati kontakt nastave,
- vremena potrebnog za pripremu za nastavu i izradu nastavnih zadataka (priprema i sređivanje građe s nastave, vježbi ili s prakse; pisanje eseja, izrada projekata i seminarskih radova; prikupljanje i proučavanje dodatne građe; praktičan rad izvan sati u nastavnom planu, itd.),
- priprema ispita i izlazak na ispit.

Predmeti razvrstani po bodovnoj vrijednosti priloženi su u tabeli 9.1. u prilogu.

10. PREDVIĐENI BROJ SATI ZA POJEDINE PREDMETE

Studijski program: Finansije, bankarstvo i osiguranje

Nivo studija: Drugi ciklus (Master)

Usmjerenje: Računovodstvo i revizija

Sem.	Predmet	Status	Usmjerenje	P	V	DON	ECTS	
1	1 Metodologija naučnoistraživačkog rada	O	ab	2	0	0	4	
	2 Korporativne finansije	O	ab	2	2	0	7	
	3 Napredna revizija	O	ab	2	2	0	7	
	4 Globalizacija i finansijski menadžment	O	ab	2	2	0	7	
	5	Ekonomika javnog sektora	I	ab	2	2	0	5
		Ulaganje u hartije od vrijednosti	I	ab	2	2	0	5
		Procjena vrijednosti preduzeća	I	ab	2	2	0	5
		Evaluacija investicionih projekata	I	ab	2	2	0	5
		Specijalna računovodstva	I	ab	2	2	0	5
		Procjena rizika	I	ab	2	2	0	5
		Kvantitativne finansije	I	ab	2	2	0	5
				10	8	0	30	

Sem.	Predmet	Status	Usmjerenje	P	V	DON	ECTS	
2	1 Finansijsko izvještavanje u funkciji menadžmenta	O	a	2	2	0	5	
	2 Konsolidovani i specijalni bilansi	O	ab	2	2	0	5	
	3	Ekonomika javnog sektora	I	ab	2	2	0	5
		Ulaganje u hartije od vrijednosti	I	ab	2	2	0	5
		Procjena vrijednosti preduzeća	I	ab	2	2	0	5
		Evaluacija investicionih projekata	I	ab	2	2	0	5
		Specijalna računovodstva	I	ab	2	2	0	5
		Procjena rizika	I	ab	2	2	0	5
		Kvantitativne finansije	I	ab	2	2	0	5
	4 Završni master rad	O	a				15	
				6	6	0	30	

Usmjerenje: Finansijsko upravljanje, bankarstvo i osiguranje

Sem.	Predmet	Status	Usmjerenje	P	V	DON	ECTS	
1	1	Metodologija naučnoistraživačkog rada	O	ab	2	0	0	4
	2	Korporativne finansije	O	ab	2	2	0	7
	3	Napredna revizija	O	ab	2	2	0	7
	4	Globalizacija i finansijski menadžment	O	ab	2	2	0	7
	5	Ekonomika javnog sektora	I	ab	2	2	0	5
		Ulaganje u hartije od vrijednosti	I	ab	2	2	0	5
		Procjena vrijednosti preduzeća	I	ab	2	2	0	5
		Evaluacija investicionih projekata	I	ab	2	2	0	5
		Specijalna računovodstva	I	ab	2	2	0	5
		Procjena rizika	I	ab	2	2	0	5
Kvantitativne finansije		I	ab	2	2	0	5	
				10	8	0	30	

Sem.	Predmet	Status	Usmjerenje	P	V	DON	ECTS	
2	1	Bankarski menadžment	O	b	2	2	0	5
	2	Menadžment osiguranja	O	b	2	2	0	5
	3	Ekonomika javnog sektora	I	ab	2	2	0	5
		Ulaganje u hartije od vrijednosti	I	ab	2	2	0	5
		Procjena vrijednosti preduzeća	I	ab	2	2	0	5
		Evaluacija investicionih projekata	I	ab	2	2	0	5
		Specijalna računovodstva	I	ab	2	2	0	5
		Procjena rizika	I	ab	2	2	0	5
		Kvantitativne finansije	I	ab	2	2	0	5
	4	Završni master rad	O	ab				15
				10	8	0	30	

P – predavanja

V – pjezbe (auditorne)

DON – drugi oblici nastave (laboratorijske vježbe, seminari, studijski istraživački rad i dr.)

USMJERENJA:

a. Usmjerenje: Računovodstvo i revizija

b. Usmjerenje: Finansijsko upravljanje, bankarstvo i osiguranje

Studijski program: Finansije i revizija javnog sektora

Nivo studija: Drugi ciklus (Master)

Sem.	Predmet	Status	Usmjerenje	P	V	DON	ECTS	
1	1	Metodologija naučnoistraživačkog rada	O		2	0	0	4
	2	Finansiranje javnog sektora	O		2	2	0	7
	3	Revizija finansijskih izvještaja u javnom sektoru	O		2	2	0	7
	4	Revizija učinka	O		2	2	0	7
	5	Upravljanje projektima u javnom sektoru	I		2	2	0	5
		Revizija javno-privatnog partnerstva	I		2	2	0	5
		Napredna revizija	I		2	2	0	5
		Ekonomika javnog sektora	I		2	2	0	5
		Upravljanje rizicima	I		2	2	0	5
	5	Interni obračun	I		2	2	0	5
		Finansiranje javnog sektora	I		2	2	0	5
					10	8	0	30

Sem.		Predmet	Status	Usmjerenje	P	V	DON	ECTS	
2	1	Trezorsko poslovanje i napredno finansijsko izvještavanje	O		2	2	0	5	
	2	Interna revizija u javnom sektoru	O		2	2	0	5	
	3		Upravljanje projektima u javnom sektoru	I		2	2	0	5
			Revizija javno-privatnog partnerstva	I		2	2	0	5
			Konsolidovani i specijalni bilansi (2. semestar)	I		2	2	0	5
			Napredna revizija	I		2	2	0	5
			Ekonomika javnog sektora	I		2	2	0	5
			Upravljanje rizicima	I		2	2	0	5
			Interni obračun	I		2	2	0	5
			Finansiranje javnog sektora	I		2	2	0	5
	4	Završni master rad	O					15	
					6	6	0	30	

P – predavanja

V – pjezbe (auditorne)

DON – drugi oblici nastave (laboratorijske vježbe, seminari, studijski istraživački rad i dr.)

Studijski program: Međunarodna ekonomija

Nivo studija: Drugi ciklus (Master)

Sem.		Predmet	Status	Usmjerenje	P	V	DON	ECTS	
1	1	Metodologija naučnoistraživačkog rada	O		2	0	0	4	
	2	Teorija i politika međunarodne trgovine	O		2	2	0	7	
	3	Makroekonomija otvorene privrede	O		2	2	0	7	
	4	Globalizacija i tranzicioni procesi	O		2	2	0	7	
	5		Međunarodni monetarni sistem	I		2	2	0	5
			Pravo Evropske unije	I		2	2	0	5
			Kvalitet i konkurentnost	I		2	2	0	5
			Menadžerske vještine	I		2	2	0	5
			Međunarodno bankarstvo	I		2	2	0	5
			Korporativno upravljanje	I		2	2	0	5
						10	8	0	30

Sem.		Predmet	Status	Usmjerenje	P	V	DON	ECTS	
2	1	Integracija i regionalizacija svjetske privrede	O		2	2	0	5	
	2	Međunarodni marketing	O		2	2	0	5	
	3		Međunarodni monetarni sistem	I		2	2	0	5
			Pravo Evropske unije	I		2	2	0	5
			Kvalitet i konkurentnost	I		2	2	0	5
			Menadžerske vještine	I		2	2	0	5
			Međunarodno bankarstvo	I		2	2	0	5
			Korporativno upravljanje	I		2	2	0	5
		4	Završni master rad	O					15
					6	6	0	30	

P – predavanja

V – pjezbe (auditorne)

DON – drugi oblici nastave (laboratorijske vježbe, seminari, studijski istraživački rad i dr.)

Studijski program: Poslovna ekonomija**Nivo studija: Drugi ciklus (Master)**

Sem.	Predmet	Status	Usmjerenje	P	V	DON	ECTS		
1	1	Metodologija naučnoistraživačkog rada	O		2	0	0	4	
	2	Korporativno upravljanje	O		2	2	0	7	
	3	Preduzetnički marketing	O		2	2	0	7	
	4	Strategijsko odlučivanje	O		2	2	0	7	
	5		Kvalitet i konkurentnost	I		2	2	0	5
			Specijalna preduzetništva	I		2	2	0	5
			Finansiranje inovativnog biznisa	I		2	2	0	5
			Međunarodni marketing	I		2	2	0	5
			Poslovna predviđanja	I		2	2	0	5
			Strateški menadžment ljudskih resursa	I		2	2	0	5
	Upravljanje međunarodnim projektima	I		2	2	0	5		
				10	8	0	30		

Sem.	Predmet	Status	Usmjerenje	P	V	DON	ECTS		
2	1	Upravljanje preduzetničkim projektima	O		2	2	0	5	
	2	Menadžerske vještine	O		2	2	0	5	
	3		Kvalitet i konkurentnost	I		2	2	0	5
			Specijalna preduzetništva	I		2	2	0	5
			Finansiranje inovativnog biznisa	I		2	2	0	5
			Međunarodni marketing	I		2	2	0	5
			Poslovna predviđanja	I		2	2	0	5
			Strateški menadžment ljudskih resursa	I		2	2	0	5
		Upravljanje međunarodnim projektima	I		2	2	0	5	
	4	Završni master rad	O					15	
				6	6	0	30		

P – predavanja

V – pjezbe (auditorne)

DON – drugi oblici nastave (laboratorijske vježbe, seminari, studijski istraživački rad i dr.)

USMJERENjA:

a. Usmjerenje: Menadžment i preduzetništvo

Studijski program: Aktuarstvo**Nivo studija: Drugi ciklus (Master)**

Sem.	Predmet	Status	Usmjerenje	P	V	DON	ECTS		
1	1	Metodologija naučnoistraživačkog rada	O		2	0	0	4	
	2	Analiza osiguranja	O		2	2	0	7	
	3	Finansijska matematika	O		2	2	0	7	
	4	Aktuarska matematika	O		2	2	0	7	
	5		Upravljanje rizima	I		2	2	0	5
			Finansijska ekonomija	I		2	2	0	5
			Analiza penzijskog i zdravstvenog osiguranja	I		2	2	0	5
			Računovodstvo osiguravajućih društava	I		2	2	0	5
			Ekonomska statistika	I		2	2	0	5
				10	8	0	30		

Sem.		Predmet	Status	Usmjerenje	P	V	DON	ECTS	
2	1	Napredna ekonometrija	O		2	2	0	5	
	2	Kvantitativne finansije	O		2	2	0	5	
	3		Upravljanje rizima	I		2	2	0	5
			Finansijska ekonomija	I		2	2	0	5
			Analiza penzijskog i zdravstvenog osiguranja	I		2	2	0	5
			Računovodstvo osiguravajućih društava	I		2	2	0	5
		Ekonomska statistika	I		2	2	0	5	
4	Završni master rad	O					15		
					6	6	0	30	

P – predavanja

V – pjezbe (auditorne)

DON – drugi oblici nastave (laboratorijske vježbe, seminari, studijski istraživački rad i dr.)

11. KRITERIJI I USLOVI PRENOSA ECTS BODOVA

Uslovi prenosa ECTS bodova sa jednog studijskog programa na drugi unutar Univerziteta kao i između Univerziteta u Banjaluci i drugih univerziteta definisani su Pravilima studiranja na I i II ciklusu studija, članovima 24. do 29.

12. DOKAZ O PODUDARNOSTI

Studij Ekonomskog fakulteta na II ciklusu studija (akademske diplomskim studijama) organizuje se na šest studijskih programa:

- (1) *Finansije, bankarstvo i osiguranje;*
- (2) *Finansije i revizija javnog sektora;*
- (3) *Međunarodna ekonomija;*
- (4) *Poslovna ekonomija;*
- (5) *Aktuarstvo.*

Studijski programi usklađeni su po suštini sa velikim brojem akreditovanih studijskih programa akademskih (master) studija inostranih visokoškolskih ustanova iz okvira evropskog obrazovnog prostora. Studijski programi akademskih diplomskih (master) studija koji najviše odgovaraju predloženoj strukturi predmeta studijskih programa su studijski programi koji se realizuju na sljedećim institucijama:

- Univerzitet u Beogradu, Ekonomski fakultet, studijski programi Ekonomska analiza i politika, Računovodstvo, revizija i poslovne finansije, Bankarski i finansijski menadžment, Ekonomska politika i razvoj, Poslovno upravljanje, <http://master.ekof.bg.ac.rs/master.php?program=ef&info=ef-naslovna>
- Univerzitet u Zagrebu, Ekonomski fakultet, studijski programi Ekonomija i Poslovna ekonomija, <http://www.efzg.unizg.hr/default.aspx?id=15521>
- Univerzitet u Ljubljani, Ekonomski fakultet, studijski program Master in International Business, http://www.ef.uni-lj.si/content/static_english/izobrazevanje/podiplomsko/angl_programi/usmeritve_ANG_International_business.asp

13. PREDUSLOVI ZA UPIS POJEDINIH PREDMETA

Nema preduslova za upis pojedinih predmeta ili grupe predmeta.

14. NAČIN IZBORA PREDMETA IZ DRUGIH STUDIJSKIH PROGRAMA

Nema preklapanja predmeta između studijskih programa. Jedan predmet koji je na listi izbornih predmeta u oba studijska programa biraće se između ostalih predmeta anketom.

15. KRITERIJI I NAČINI OSIGURANJA KVALITETA

Na Univerzitetu u Banjoj Luci se od 2008. godine izvodi redovna godišnja evaluacija nastavnog procesa putem anketiranja studenata. Između ostalog, ta evaluacija sadrži mnoge pokazatelje kvaliteta samog studijskog programa. Pored toga, izvode se analize prolaznosti i uspjeha i prati napredovanje studenata tokom studija. U toku je izrada strategije kvaliteta koja će razraditi i druge vidove evaluacije kao i procedure za otklanjanje propusta i podizanje kvaliteta studijskih programa.

Ekonomski fakultet Univerziteta u Banjoj Luci periodično, u saradnji s Kancelarijom za osiguranje kvaliteta i sa Savezom studenata Ekonomskog fakulteta Univerziteta u Banjoj Luci, vrši evaluaciju nastavnog procesa i nastavnog osoblja, te sprovodi razna anketiranja studenata i zaposlenih, uključujući ankete preko veb-stranice Ekonomskog fakulteta Univerziteta u Banjoj Luci.

Obezbjeđenje kvaliteta studijskog programa provodi se u okviru procesâ:

- analize podataka atraktivnosti postojećih studijskih programa,
- revizije postojećih studijskih programa,
- razvoja novih studijskih programa,
- uvođenja novog predmeta,
- analize uspješnosti završavanja studija,
- analize podataka o zapošljavanju nakon završetka studija,
- anketiranja svršenih studenata,
- anketiranja poslodavaca stručnih tijela i udruženja.

Obezbjeđenje i unapređenje kvaliteta nastavnog procesa ostvaruje se putem:

- 1) definisanja pravila i kriterija za ocjenjivanje studenata,
- 2) postupka po žalbi studenta na ocjenu,
- 3) analize uspješnosti polaganja ispita,
- 4) analize podataka o broju upisanih studenata u višu godinu studija,
- 5) analize podataka o broju studenata i nastavnika,
- 6) studentske evaluacije nastave i nastavnika,
- 7) samoevaluacije nastavnika,
- 8) definisanje strukture kolegija, ishoda učenja, opterećenja studenata, sadržaja i plana izvođenja po sedmicama, metoda obrazovanja, obveza studenata i načina provjere stečenih znanja i vještina – usklađenost s kvalifikacijskim okvirom.

Obezbjeđenje kvaliteta resursa za podršku studentima provodi se:

- 1) postupkom za kontinuirano poboljšanje i povećanje resursa za podršku studiranju,
- 2) evaluacijom rada studentske službe,
- 3) nabavkom obavezne literature iz svih predmeta iz koje se izvodi nastava,
- 4) pretplatom na naučne baze sa cjelovitim tekstom iz područja ekonomije i studijskih programa,
- 5) pretplatom na referentne naučne časopise.

Postupci analize uspješnosti sistema kvaliteta provodi se:

- postupkom izrade SWOT analize,
- internim ocjenjivanjem obezbjeđenja kvaliteta.

Obezbjeđenje kvaliteta naučnoistraživačke djelatnosti nastavnog osoblja provodi se putem:

- 1) strategije naučnog rada,
- 2) kreiranja pozitivnog okruženja za istraživanje i pojačavanje naučnog profila institucije,

- 3) saradnje sa drugim institucijama i privredom u svrhu unapređenja naučnoistraživačke i nastavne djelatnosti,
- 4) vrednovanja kvaliteta naučnoistraživačke djelatnosti.

16. USLOVI ZA PRELAZAK SA DRUGIH STUDIJSKIH PROGRAMA

Prema Pravilima studiranja na I i II ciklusu studija (član 24), uslove prelaska sa jednog studijskog programa na drugi utvrđuje Senat Univerziteta na prijedlog Vijeća fakulteta/akademije.

Precizniji uslovi za prelazak sa drugih studijskih programa u okviru istih ili srodnih studija biće definisani pravilnikom o usaglašavanju nastavnih planova i programa koji će usvojiti Naučno-nastavno vijeće Ekonomskog fakulteta Univerziteta u Banjoj Luci prije početka akademske 2014/2015. godine.

17. OBAVEZE STUDENATA I DINAMIKA STUDIRANJA

Obraveze studenata i dinamika studiranja definisani su Zakonom o visokom obrazovanju, Statutom i Pravilima studiranja Univerziteta u Banjoj Luci.

18. DODATAK 2–7.2. SADRŽAJ NASTAVNOG PLANA I PROGRAMA DRUGOG CIKLUSA STUDIJA – SILABUSI

MASTER STUDIJ

Studij Ekonomskog fakulteta na II ciklusu (akademske diplomskim studijama) organizuje se na šest studijskih programa:

1. *Finansije, bankarstvo i osiguranje;*
2. *Finansije i revizija javnog sektora;*
3. *Međunarodna ekonomija*
4. *Poslovna ekonomija;*
5. *Aktuarstvo.*

Studijski program *Finansije, bankarstvo i osiguranje* sadrži dva usmjerenja:

- a. Računovodstvo i revizija;
- b. Finansijsko upravljanje, bankarstvo i osiguranje;

Studijski program *Finansije, računovodstvo i revizija javnog sektora* nema posebnih usmjerenja.

Studijski program *Međunarodna ekonomija* nema posebnih usmjerenja.

Studijski program *Poslovna ekonomija* ima usmjerenje: Menadžment i preduzetništvo.

Studijski program *Aktuarstvo* nema posebnih usmjerenja.

STUDIJSKI PROGRAM: FINANSIJE, BANKARSTVO I OSIGURANJE

Usmjerenje: Računovodstvo i revizija

Naziv predmeta	Zimski semestar		Ljetni semestar		ECTS
	P	V	P	V	
Metodologija naučnoistraživačkog rada	2	0			4
Korporativne finansije	2	2			7
Napredna revizija	2	2			7
Globalizacija i finansijski menadžment	2	2			7
Izborni predmet	2	2			5
Finansijsko izvještavanje u funkciji menadžmenta			2	2	5
Konsolidovani i specijalni bilansi			2	2	5
Izborni predmet			2	2	5
ZAVRŠNI MASTER RAD					15
UKUPNO:	10	8	6	6	60

Usmjerenje: Finansijsko upravljanje, bankarstvo i osiguranje

Naziv predmeta	Zimski semestar		Ljetni semestar		ECTS
	P	V	P	V	
Metodologija naučnoistraživačkog rada	2	0			4
Korporativne finansije	2	2			7
Napredna revizija	2	2			7
Globalizacija i finansijski menadžment	2	2			7
Izborni predmet	2	2			5
Bankarski menadžment			2	2	5
Menadžment osiguranja			2	2	5
Izborni predmet			2	2	5
ZAVRŠNI MASTER RAD					15
UKUPNO:	10	8	6	6	60

Izborni predmeti na studijskom programu „Finansije, bankarstvo i osiguranje“:

- Ekonomika javnog sektora
- Ulaganje u hartije od vrijednosti
- Procjena vrijednosti preduzeća
- Evaluacija investicionih projekata
- Specijalna računovodstva
- Procjena rizika
- Kvantitativne finansije

	UNIVERZITET U BANJOJ LUCI EKONOMSKI FAKULTET		
	Diplomske akademske studije – MASTER		
Studijski program(i):	Odsjek: Finansije, bankarstvo i osiguranje Usmjerenje: Računovodstvo i revizija; Finansijsko upravljanje, bankarstvo i osiguranje		

Naziv predmeta	Metodologija naučnoistraživačkog rada			
Šifra predmeta	Status predmeta	Semestar	Fond časova	Broj ECTS bodova
2014RMNR	Obavezni	9.	2P + 0V	4
Nastavnici	Prema odluci Nastavno-naučnog vijeća Ekonomskog fakulteta			

Uslovljenost drugim predmetima	Oblik uslovljenosti
Nema uslovljenosti.	

Ciljevi izučavanja predmeta:
Cilj predmeta je upoznavanje studenata sa osnovnim principima, funkcijama i praktičnim rješenjima primjene različitih metodologija naučnog istraživanja u području društvenih nauka. Osnovna znanja pružiće se iz oblasti naučnoistraživačke metodologije.

Ishodi učenja (stečena znanja):
Nakon okončanja kursa studenti će biti sposobni: da koriste osnovna znanja iz područja filozofije i logike u cilju razumijevanja naučnog istraživanja; efikasno koriste i procjenjuju informacione resurse i da primjenjuju odgovarajuće metode izrade naučnih radova ili istraživačkih izvještaja; studenti će uspješno koristiti odgovarajuće naučne, istraživačke metode za rješavanje određenih istraživačkih zadataka i problema.

Sadržaj predmeta:
Osnove naučne teorije i istraživanja; Poslovna i ekonomska istraživanja u širem naučnom kontekstu; Konceptualni temelji istraživanja (koncepti, teorije i modeli, formulacija i objašnjenje istraživačkih tema i problema, definisanje predmeta i cilja istraživanja, formulisanje hipoteza istraživanja); Istraživački pristupi, strategije i planiranje (izbor istraživačkih metoda, određivanje populacije i uzorka istraživanja); Teorijski prikaz istraživanja (pregled literature i istraživanja u skladu s konceptom istraživanja); Operacionalizacija istraživanja (mjerenje ekonomskih varijabli, tipologija podataka, pretraživanje primarnih i sekundarnih izvora, sređivanje podataka, analiza podataka, testiranje hipoteza); Diskusija rezultata; Pisanje istraživačkog rada; Usmene prezentacije istraživačkih radova.

Metode nastave i savladavanje gradiva:
Predavanja, odnosno prenošenje sistematskih saznanja iz literature. Ilustracije i vježbe. Pored primjera o kojima će se diskutovati, na časovima će se rješavati problemski zadaci kojima će se ilustrovati i vježbati određene teme (grupno i pojedinačno). Diskusija slučajeva iz prakse. Izrada i izlaganje seminarskog rada.

Literatura:
Todorović, Z., Šijaković, I., Marić, T. (2007). *Uputstvo za izradu stručnih i naučnih radova*. Banja Luka: Ekonomski fakultet;
Ristić, Ž. (2006). *O istraživanju, metodi i znanju*. Beograd: Institut za pedagoška istraživanja;
Zelenika, R. (1998). *Metodologija i tehnologija izrade znanstvenog i stručnog rada*, treće, izmijenjeno i dopunjeno izdanje. Rijeka: Ekonomski fakultet;
Kukić, S. (2005). *Metodologija znanstvenog istraživanja*. Mostar: Ekonomski fakultet.

Oblici provjere znanja i ocjenjivanje:					
Pohađanje nastave	2 boda	Kolokvij I	0–20 bodova	Završni ispit	0–50 bodova
Aktivnost na nastavi (seminarski rad, rasprave, studije slučaja)	0–8 bodova	Kolokvij II	0–20 bodova		

Posebna naznaka za predmet:

Ime i prezime nastavnika koji je pripremio podatke: Dr Zdravko Todorović, red. profesor

	UNIVERZITET U BANJOJ LUCI EKONOMSKI FAKULTET		
	Diplomske akademske studije – MASTER		
	Studijski program(i):	Finansije, bankarstvo i osiguranje Usmjerenje: Računovodstvo i revizija Usmjerenje: Finansijsko upravljanje, bankarstvo i osiguranje	

Naziv predmeta	Korporativne finansije			
Šifra predmeta	Status predmeta	Semestar	Fond časova	Broj ECTS bodova
2O14RKFI	Obavezni	9.	2P + 2V	7
Nastavnici	Prema odluci Nastavno-naučnog vijeća Ekonomskog fakulteta			

Uslovljenost drugim predmetima	Oblik uslovljenosti
Nema uslovljenosti.	

Ciljevi izučavanja predmeta:

Studenti će steći profesionalna znanja iz ove oblasti koja će im umnogome služiti za efikasno upravljanje finansijama preduzeća i građenje njihovih profesionalnih karijera.

Ishodi učenja (stečena znanja):

Prezentovana problematika bi trebala doprinijeti:

- boljem razumijevanju ove, prema mnogima veoma rastuće i uzbuđljive teorije i prakse,
- boljem razumijevanju opsega finansijskog sistema i uloge pojedinca unutar tog opsega,
- identifikovanje ključnih koncepata u okviru ove finansijske discipline,
- mogućnost diskusije i razmatranja uloge finansijskog menadžera u preduzeću, banci i drugim poslovnim sistemima.

Sadržaj predmeta:

Teorije firme i globalna ekonomija; Demistifikacija korporativnog upravljanja; Pokazatelji vrijednosti preduzeća; Pokazatelji za dijagnostikovanje stanja i uspjeha firme, računovodstvena nasuprot ekonomskoj dobiti; Du Pont sistema analize; Problematika kratkoročnog, srednjoročnog i dugoročnog finansiranja; Problematika strukturiranja kapitala i finansijske moći; Rentabilnost i vrijednost preduzeća; Struktura kapitala i dividendna politika; Problemi održive stope rasta preduzeća; Finansije u funkciji strateškog odlučivanja; Problematika zaštite kapitala; Restrukturiranje i konkurentna sposobnost preduzeća; Problematika statusnih promjena i promjene pravne forme preduzeća; Problematika akvizicija i drugih modaliteta restrukturiranja u cilju jačanja konkurentne sposobnosti preduzeća; Teorija efikasnosti finansijskih tržišta; Teorija portfolija u korporativnim finansijama.

Metode nastave i savladavanje gradiva:

Izlaganje, diskusije i analize karakterističnih slučajeva. Pristupnim radovima vršiti samostalna istraživanja na ovu temu.

Literatura:

Mikerević, D. (2014). *Korporativne finansije*. Banja Luka: Ekonomski fakultet; Finrar;
Mikerević, D. (2010). *Strateški finansijski menadžment*. Banja Luka: Ekonomski fakultet;
Ivanišević, M. (2012). *Poslovne finansije*. Beograd: Ekonomski fakultet;
Robert C. Higgins (2009). *Analisis for Financial Managment*. Mr Grawe-Hill;
Elen Arnold (2005). *Corporate Finansijal Managment*. Finansijal Times.

Oblici provjere znanja i ocjenjivanje:

Pohađanje nastave	2 boda	Kolokvij I	0–20 bodova	Završni ispit	0–50 bodova
Aktivnost na nastavi (seminarski rad, rasprave, studije slučaja)	0–8 bodova	Kolokvij II	0–20 bodova		

Posebna naznaka za predmet:

Ime i prezime nastavnika koji je pripremio podatke: Dr Dragan Mikerević, red. profesor

	UNIVERZITET U BANJOJ LUCI EKONOMSKI FAKULTET		
	Diplomske akademske studije – MASTER		
	Studijski program(i):	Finansije, bankarstvo i osiguranje Usmjerenje: Računovodstvo i revizija Usmjerenje: Finansijsko upravljanje, bankarstvo i osiguranje	

Naziv predmeta	Napredna revizija			
Šifra predmeta	Status predmeta	Semestar	Fond časova	Broj ECTS bodova
2014RNRE	Obavezni	9.	2P + 2V	7
Nastavnici	Prema odluci Nastavno-naučnog vijeća Ekonomskog fakulteta			

Uslovljenost drugim predmetima	Oblik uslovljenosti
Nema uslovljenosti.	

Ciljevi izučavanja predmeta:

Ciljevi izučavanja predmeta ukazuju na mogućnosti studenta da izrazi mišljenje da li su finansijski izvještaji u svim bitnim aspektima sačinjeni u skladu sa utvrđenim okvirom finansijskog izvještavanja. Jedan od ciljeva je savladavanje vještina kojima će student prikupiti potreban broj dokaza radi izražavanja mišljenja.

Ishodi učenja (stečena znanja):

Ishod učenja treba da obezbijedi sposobnost studenta, budućeg revizora, da razumije suštinu revizorske profesije, da savlada vještine prikupljanja adekvatnih dokaza za formiranje uvjerenja o finansijskim izvještajima i na toj osnovi da iznese mišljenje; da usvoji etičke principe i postigne sopstvene vrline u poslu, kao što je integritet, profesionalnost, nezavisnost i slično.

Sadržaj predmeta:

Opšti ciljevi revizije; Međunarodni standardi i saopštenja revizije, uvjeravanja i etike; Postupci izvođenja revizije; Profesionalne pretpostavke za sticanje licence za rad revizora; Ponuda i potražnja revizorskih usluga; Interna kontrola; Interna revizija; Pristup kriminalnim radnjama; Primjena zakona i drugih propisa u obavljanju revizije; Simulacija praktičnog izvođenja revizije; Kontinuirano praćenje izmjena revizorske regulative.

Metode nastave i savladavanje gradiva:

Nastava će se izvoditi u interakciji nastavnika, saradnika i polaznika u vidu prezentacije gradiva, diskusije i praktičnih eseja.

Literatura:

Božić, R.; Kondić, N. (2012). Revizija finansijskih izvještaja – vodič kroz praktičnu reviziju, treće, izmijenjeno i dopunjeno izdanje. Banja Luka: Ekonomski fakultet i Finrar;
Međunarodni standardi i saopštenja revizije, kontrole kvaliteta, prgleda, ostalih uvjeravanja i srodnih usluga. (2011). Savez računovođa i revizora Srbije, Savez računovođa i revizora Republike Srpske i Institut sertifikovanih računovođa Crne Gore;
 IFAC-ov Etički kodeks za *profesionalne računovođe.* (2012). Savez računovođa i revizora Srbije, Savez računovođa i revizora Republike Srpske i Institut sertifikovanih računovođa Crne Gore

Oblici provjere znanja i ocjenjivanje:

Pohađanje nastave	2 boda	Kolokvij I	0–20 bodova	Završni ispit	0–50 bodova
Aktivnost na nastavi	0–8 bodova	Kolokvij II	0–20 bodova		

Posebna naznaka za predmet:

Ime i prezime nastavnika koji je pripremio podatke: Dr Novak Kondić, red. profesor

	UNIVERZITET U BANJOJ LUCI EKONOMSKI FAKULTET		 УНИВЕРЗИТЕТ У БАЊОЈ ЛУЦИ ЕКОНОМСКИ ФАКУЛТЕТ FACULTY OF ECONOMICS UNIVERSITY OF BANJA LUKA
	Diplomske akademske studije – MASTER		
	Studijski program(i):	Odsjek: Finansije, bankarstvo i osiguranje Usmjerenje: Računovodstvo i revizija Usmjerenje: Finansijsko upravljanje, bankarstvo i osiguranje	

Naziv predmeta	Globalizacija i finansijski menadžment			
Šifra predmeta	Status predmeta	Semestar	Fond časova	Broj ECTS bodova
2014RGFM	Obavezni	9.	2P + 2V	7
Nastavnici	Prema odluci Nastavno-naučnog vijeća Ekonomskog fakulteta			

Uslovljenost drugim predmetima	Oblik uslovljenosti
Nema uslovljenosti.	

Ciljevi izučavanja predmeta:
 Cilj predmeta je da se student upozna s procesom globalizacije svjetskih privreda i uslovima poslovanja s kojima se susreću poslovni entiteti u modernom vremenu, te da razumije osnovne karakteristike savremenih tendencija razvoja u ekonomskoj i monetarnoj sferi. Težnja je da se shvati uticaj razvoja svjetske privrede na Bosnu i Hercegovinu i Republiku Srpsku, te da se upozna s principima međunarodnog finansijskog menadžmenta.

Ishodi učenja (stečena znanja):
 Student je osposobljen da posluje u savremenim uslovima globalizacije i promjena koje se dešavaju u svjetskoj privredi, kao što su razvoj modernih tehnologija i finansijske i ekonomske krize. Student dobija jasnu predstavu o sadržaju, značaju i funkcionalnosti obrazovanja iz finansijskog menadžmenta, globalizacije i savremenih tendencija u svjetskoj privredi, monetarne politike, međunarodnog monetarnog sistema, međunarodnog valutnog tržišta i uticaja svjetske privrede na Bosnu i Hercegovinu i Republiku Srpsku, a sve u cilju ostvarivanja što boljih rezultata studenta u toku sopstvenog budućeg radnog angažmana. Student se osposobljava za uključivanje u međunarodne poslovne aranžmane, rad za međunarodne organizacije i velike internacionalne kompanije te za obavljanje značajnih državičkih, političkih i ekonomskih dužnosti.

Sadržaj predmeta:
 Savremene tendencije u svjetskoj privredi; Osnovne karakteristike savremenog svjetskog ekonomskog poretka; Bretonvudski međunarodni monetarni sistem; Savremeni međunarodni monetarni sistem; Regionalna monetarna saradnja; Evropska ekonomska i monetarna unija; Evro – sadašnja pozicija i perspektive; Globalizacija svjetske privrede; Karakteristike procesa globalizacije i njeni efekti; Uloga finansijskog tržišta u procesu globalizacije; Položaj preduzeća u uslovima globalizacije; Svjetska privreda i Bosna i Hercegovina; Karakteristike svjetskog privrednog rasta: rast, struktura, nezaposlenost i megatrendovi; Međunarodni finansijski menadžment; Analiza uslova na međunarodnom finansijskom tržištu. Determinante promjena deviznog kursa.

Metode nastave i savladavanje gradiva:
 Predavanja, diskusije, seminarski radovi, analize slučajeva i konsultacije. Samostalna istraživanja i analize iskustava razvijenih zemalja, međunarodnih organizacija, multinacionalnih kompanija, institucija iz oblasti monetarne i ekonomske politike. Pisanje pristupnog rada iz izučavane oblasti. Posjeta državnim i međunarodnim institucijama specijalizovanim za teme navedene u sadržaju predmeta i pisanje radova na osnovu samostalnog istraživačkog rada.

Literatura:
 Mikerević, D. (2011). *Međunarodno finansijsko i valutno tržište*. Banja Luka: Ekonomski fakulteta i Finrar;
 Jovanović Gavrilović, P. (2010). *Međunarodno poslovno finansiranje*. Beograd: Ekonomski fakultet;
 Hantington, S. (2000). *Sukob civilizacija i preoblikovanje svjetskog poretka*. Podgorica: CID.

Oblici provjere znanja i ocjenjivanje:					
Pohađanje nastave	2 boda	Kolokvij I	0–20 bodova	Završni ispit	0–50 bodova
Aktivnost na nastavi (seminarski rad, rasprave, studije slučaja)	0–8 bodova	Kolokvij II	0–20 bodova		

Posebna naznaka za predmet:

Ime i prezime nastavnika koji je pripremio podatke: Dr Dejan Mikerević, docent

	UNIVERZITET U BANJOJ LUCI EKONOMSKI FAKULTET		 УНИВЕРЗИТЕТ У БАЊОЈ ЛУЦИ ЕКОНОМСКИ ФАКУЛТЕТ FACULTY OF ECONOMICS UNIVERSITY OF BANJA LUKA
	Diplomske akademske studije – MASTER		
	Studijski program(i):	Finansije, bankarstvo i osiguranje Usmjerenje: Finansijsko upravljanje, bankarstvo i osiguranje	

Naziv predmeta	Finansijsko izvještavanje u funkciji menadžmenta			
Šifra predmeta	Status predmeta	Semestar	Fond časova	Broj ECTS bodova
2014RFIF	Obavezni	10.	2P + 2V	5
Nastavnici	Prema odluci Nastavno-naučnog vijeća Ekonomskog fakulteta			

Uslovljenost drugim predmetima	Oblik uslovljenosti
Poznavanje sadržaja i elemenata međusobne uslovljenosti računovodstvenog informacionog sistema, te tradicionalnih instrumenata upravljačkog računovodstva.	Indirektna

Ciljevi izučavanja predmeta:

Svrha predmeta je obogaćivanje znanja apsolviranog tokom dodiplomskog studija iz oblasti računovodstvenog informisanja za potrebe menadžmenta, te osposobljavanje za primjenu upravljački orijentisanog računovodstva u privrednim društvima. Poseban cilj se odnosi na efikasno upravljanje resursima u domenu smanjenja troškova i poboljšanja kvaliteta učinaka. Namijenjen je i menadžerima koji će učestvovati u upravljanju preduzećima sa divizionalom organizacionom strukturom.

Ishodi učenja (stečena znanja):

Nakon realizacije predviđenog plana i programa student treba da razumije: sistemski pristup izgradnji upravljački orijentisanog računovodstvenog informacionog sistema, te determinante i elemente sistema; značaj računovodstva punih troškova, računovodstva diferencijalnih vrijednosti i računovodstva odgovornosti i njihove povezanosti s problematikom sastavljanja izvještaja i podobnosti za potrebe menadžmenta. Student treba da bude sposoban da izvrši analizu finansijskih izvještaja, omogući obračun troškova za potrebe planiranja, kontrole i alternativnog odlučivanja, mjerenje ostvarenja segmenata preduzeća za potrebe menadžmenta i MSFI 8, da prilagodi obračun troškova savremenim odabranim konceptima upravljanja troškovima, definiše politiku transfernih cijena i da koristi informacije upravljačkog računovodstva za potrebe nagrađivanja zaposlenih.

Sadržaj predmeta:

Aktivnosti (elementi) tradicionalnog upravljačkog računovodstva; Determinante razvoja i elementi organizacionog ustrojstva upravljački orijentisanog računovodstva; Analiza finansijskih izvještaja; Računovodstvo troškova; Analitički raščlanjen bilans uspjeha (u vremenu, prostoru, predmetima, poljima djelovanja); Determinante i poslovi organizacionog ustrojstva računovodstva troškova i računovodstvene (budžetske) kontrole; Prilagođavanje računovodstva troškova odabranim instrumentima upravljanja troškovima; Identifikovanje centara odgovornosti i mjerenje njihovih performansi; MSFI 8 – segmentno izvještavanje – praktična primjena; Uloga i značaj transfernih cijena i načini njihovog formiranja; Stanje domaće prakse upravljačkog računovodstva; Korišćenje informacija upravljačkog računovodstva za potrebe motivisanja zaposlenih.

Metode nastave i savladavanje gradiva:

Predavanja i vježbe u okviru predviđenog fonda sati.

Literatura:

Stevanović, N.; Malinić, D.; Milićević, V. (2012). Upravljačko računovodstvo. Beograd: Ekonomski fakultet;
 Rodić, J.; Rakovački-Tubić S: (2010). Računovodstvo troškova i učinaka i računovodstvo segmenata preduzeća. Banja Luka: Finrar; Ekonomski fakultet;
 Novičević B. Upravljačko računovodstvo, Ekonomski fakultet, Niš (2013).

Oblici provjere znanja i ocjenjivanje:

Urađen i pozitivno ocijenjen pristupni rad. Usmena provjera znanja

Pohađanje nastave	2 boda	Kolokvij I	0–20 bodova	Završni ispit	0–50 bodova
Aktivnost na nastavi (seminarski rad, rasprave, studije slučaja)	0–8 bodova	Kolokvij II	0–20 bodova		

Posebna naznaka za predmet:

Ime i prezime nastavnika koji je pripremio podatke: Dr Snežana Rakovački-Tubić, vanr. profesor

	UNIVERZITET U BANJOJ LUCI EKONOMSKI FAKULTET		
	Diplomske akademske studije – MASTER		
	Studijski program(i):	Studijski program: Finansije, bankarstvo i osiguranje Usmjerenje: Računovodstvo i revizija	

Naziv predmeta	Konsolidovani i specijalni bilansi			
Šifra predmeta	Status predmeta	Semestar	Fond časova	Broj ECTS bodova
2014RKSB	Obavezni	10.	2P + 2V	5
Nastavnici	Prema odluci Nastavno-naučnog vijeća Ekonomskog fakulteta			

Uslovljenost drugim predmetima	Oblik uslovljenosti

Ciljevi izučavanja predmeta:

Cilj predmeta je osposobiti studente da sastavljaju konsolidovane finansijske izvještaje, analiziraju konsolidovane finansijske izvještaje i predoče menadžmentu informacije za donošenje strateških poslovnih odluka. Svrha izučavanja predmeta je osposobljavanje studenata za sastavljanje specijalnih bilansa.

Ishodi učenja (stečena znanja):

Student će biti osposobljen da razumije okolnosti pod kojima se zahtijeva priprema i prezentacija konsolidovanih finansijskih izvještaja i specijalnih bilansa, značaj informacija prezentovanih u tim bilansima za korisnike informacija (investitore, banke, državu, poslovne partnere i dr.), da ovlada teoretskim pretpostavkama i tehnikama izrade konsolidovanih i specijalnih bilansa, te znanjima potrebnim za čitanje i analiziranje informacija prezentovanih u njima, odnosno donošenje odgovorajućih zaključaka na osnovu takvih informacija.

Sadržaj predmeta:

Cilj, pretpostavke i načela konsolidacije finansijskih izvještaja: Krug konsolidovanja; Eliminisanje međusobnih transakcija; Transferne cijene; MRS/MSFI koji su relevantni za konsolidaciju; Sastavljanje konsolidovanih finansijskih izvještaja; Ciljevi i vrste specijalnih bilansa; Bilans osnivanja; Bilans fuzije; Bilans razdvajanja; Bilans promjene pravne forme; Stečajni bilans i bilans reorganizacije. Bilans likvidacije. Bilans poravnanja. Poreski bilans.

Metode nastave i savladavanje gradiva:

Putem interaktivnih predavanja studenti će usvojiti znanje i razumijevanje, dok će sposobnost analize i rješavanja problema postiću radom u grupama; diskusije i studije slučaja organizovane na vježbama.

Literatura:

Škarić, K.; Spasić, D. (2012). *Specijalni bilansi*. Beograd: Ekonomski fakultet Beograd;
 Međunarodni standardi finansijskog izvještavanja;
 Naučni i stručni radovi objavljeni u zbornicima radova i časopisima Saveza računovođa i revizora Srbije i Saveza računovođa i revizora Republike Srpske.

Oblici provjere znanja i ocjenjivanje: Usmena provjera

Pohađanje nastave	2 boda	Kolokvij I	0–20 bodova	Završni ispit	0–50 bodova
Aktivnost na nastavi	0–8 bodova	Kolokvij II	0–20 bodova		

Posebna naznaka za predmet:

Ime i prezime nastavnika koji je pripremio podatke: Dr Jelena Poljašević, docent

	UNIVERZITET U BANJOJ LUCI EKONOMSKI FAKULTET		
	Diplomske akademske studije – MASTER		
	Studijski program (i):	Finansije, bankarstvo i osiguranje Usmjerenje: Finansijsko upravljanje, bankarstvo i osiguranje	

Naziv predmeta	Bankarski menadžment			
Šifra predmeta	Status predmeta	Semestar	Fond časova	Broj ECTS bodova
2014BBME	Obavezni	10.	2P + 2V	5
Nastavnici	Prema odluci Nastavno-naučnog vijeća Ekonomskog fakulteta			

Uslovljenost drugim predmetima	Oblik uslovljenosti
Nema uslovljenosti.	

Ciljevi izučavanja predmeta:
 Studentu omogućiti teorijsko obrazovanje, ali i mogućnost analitičkog promišljanja o dinamici odnosa, tendenciji i promjenama na finansijskim tržištima i bankarskog poslovanja, mjestu i ulozi bankarskih institucija u finansijskom sistemu, genezi i promjenama u strukturi bankarskih proizvoda i usvajanje metodologije upravljanja u saglasnosti s rizicima i osnovnim principima poslovanja banaka, kao i sticanje osnova regulacije i supervizije banaka, te spoznaja uzroka i modela upravljanja bankarskim krizama.

Ishodi učenja (stečena znanja):
 Student je osposobljen da uspješno prati i kontroliše bankarske rizike, efikasno upravlja bankom primjenjujući savremene metode upravljanja, opšte regulatorne okvire i kontrolne mehanizme. Student stiče jasnu teorijsku osnovu neophodnu za uspješno praćenje savremenih trendova u bankarstvu, te analizu i upravljanje bankarskim rizicima i bankarskim krizama.

Sadržaj predmeta:
Metodologija upravljanja bankom: Bankarski menadžment (pojam, razvoj, ciljevi i proces); Poslovna i kreditna politika banke; Upravljanje bilansom banaka; Upravljanje portfoliom investicija i likvidnošću banaka; Utvrđivanje optimalne strukture portfolija; Diverzifikacija kao zlatno bankarsko pravilo u upravljanju investicionim portfoliom; Upravljanje izvorima sredstava banke; Upravljanje kapitalom banke i adekvatnost kapitala; Strateško planiranje u bankama; Strategijski pristupi upravljanju bankom; Učesnici u procesu korporativnog upravljanja bankom i faktor okruženja; Analiza i procjena poslovnog uspjeha i kvaliteta poslovanja banaka; *Analiza i upravljanje bankarskim rizicima:* Izloženost banke riziku; Pristupi u procjeni izloženosti banke riziku; Ključni učesnici u procesu upravljanja rizicima; Unutrašnji i vanjski kontrolni mehanizmi; Upravljanje kreditnim rizikom; Upravljanje rizikom likvidnosti; Operativni rizik u bankarstvu; Mjerenje i upravljanje tržišnim rizicima; Koncept VAR i CAR tehnike upravljanja aktivom i pasivom (utvrđivanje i procjena kamatnih stopa i kontrola dispariteta osjetljivih na kamatu i trajanje dispariteta, primjena finansijskih derivata, ostali instrumenti upravljanja rizikom banaka); Bankarske krize i modeli prevazilaženja; *Regulacija i supervizija banaka:* Razlozi za regulaciju i superviziju banaka. Osnove prudencijalne kontrole i supervizije; Sistemi i učesnici u regulaciji i superviziji banaka u svjetskoj praksi; Bazelski sporazumi.

Metode nastave i savladavanje gradiva:
 Predavanja, diskusije i analize slučajeva, pristupni radovi i konsultacije. Samostalna istraživanja i analize iskustava banaka i bankarskih sistema u okruženju i u svijetu.

LITERATURA:
 Bašić, D. (2012). *Savremeno bankarstvo*. Banja Luka: Univerzitet u Banjoj Luci, Ekonomski fakultet;
 Plakalović, N.; Alihodžić, A. (2013). *Savremeno upravljanje finansijama: sa primjenom u MC Excel-u*, Beograd: Institut ekonomskih nauka;
 Brajović, Bratanović, S. Greuning van H. (2006). *Analiza i upravljanje bankovnim rizicima*, Zagreb: Mate; Zagrebačka škola ekonomije i menadžmenta;
 Rose, S. P; Hudgins, C. S. (2005). *Bankarski menadžment i finansijske usluge*. Beograd: Data status.

Oblici provjere znanja i ocjenjivanje (bodovi):					
Pohađanje nastave	2	Kolokvij I	0–20 bodova	Završni ispit	0–50 bodova
Aktivnost na nastavi	0–8 (pr. rad)	Kolokvij II	0–20 bodova		

Posebna naznaka za predmet:
Ime i prezime nastavnika koji je pripremio podatke: Dr Dragana Bašić, docent

	UNIVERZITET U BANJOJ LUCI EKONOMSKI FAKULTET		
	Diplomske akademske studije – MASTER		
	Studijski program(i):	Finansije, bankarstvo i osiguranje Usmjerenje: Finansijsko upravljanje, bankarstvo i osiguranje	

Naziv predmeta	Menadžment osiguranja			
Šifra predmeta	Status predmeta	Semestar	Fond časova	Broj ECTS bodova
2014BMOS	Obavezni	10.	2P + 2V	5
Nastavnici	Prema odluci Nastavno-naučnog vijeća Ekonomskog fakulteta			

Uslovljenost drugim predmetima	Oblik uslovljenosti
Nema uslovljenosti.	

Ciljevi izučavanja predmeta:
 Ovladavanje suštinom i funkcijom osiguranja u cilju uspješnog upravljanja rizicima, bilo u ulozi menadžera u osiguravajućoj kompaniji ili kao predlagač zakonskih normi u ime državne institucije, odnosno kvalitetnog nadzora regulatornog tijela.

Ishodi učenja (stečena znanja):
 Osposobljavanje kadrova iz privrede, državnih institucija i nadzornih agencija, posebno onih koji se bave osiguranjem kao oblikom ekonomske zaštite, ovladavanjem kompleksnih i specifičnih segmenata osiguranja za samostalno organizovanje, rukovođenje, nadziranje i ravnopravno učešće naše industrije osiguranja na međunarodnom tržištu osiguranja i reosiguranja.

Sadržaj predmeta:
 Tržišne karakteristike djelatnosti osiguranja; Upravljanje rizicima na nivou osiguravajuće kompanije i društvene zajednice; Savremeni aspekti menadžmenta u osiguranju; Distribucija osiguravajućih proizvoda; Fondovi osiguravajuće kompanije; Osiguranje života i fondovi matematičkih rezervi; Rentno osiguranje; Penzijsko osiguranje; Zdravstveno osiguranje; Osiguranje kredita; Međunarodne konvencije i preporuke Evropske unije u oblasti osiguranja.

Metode nastave i savladavanje gradiva:
 Predavanja i vježbe u okviru predviđenog fonda sati.

Literatura:
 Šipka, D.; Marović, B. (2003). *Ekonomika osiguranja*. Banja Luka: Ekonomski fakultet;
 Avdalović, V. (2008). *Menadžment osiguranja*. Podgorica: Fakultet za poslovni menadžment;
 Marović, B.; Žarković, N. (2002). *Leksikon osiguranja*. Novi Sad: DDOR Novi Sad.

Oblici provjere znanja i ocjenjivanje:
 Urađen i pozitivno ocijenjen pristupni rad. Usmena provjera znanja.

Pohađanje nastave	2 boda	Kolokvij I	0–20 bodova	Završni ispit	0–50 bodova
Aktivnost na nastavi (seminarski rad, rasprave, studije slučaja)	0–8 bodova	Kolokvij II	0–20 bodova		

Posebna naznaka za predmet:

Ime i prezime nastavnika koji je pripremio podatke: Dr Dragutin Šipka, red. profesor

	UNIVERZITET U BANJOJ LUCI EKONOMSKI FAKULTET		
	Diplomske akademske studije – MASTER		
	Studijski program(i):	Finansije, bankarstvo i osiguranje Usmjerenje: Računovodstvo i revizija Usmjerenje: Finansijsko upravljanje, bankarstvo i osiguranje	

Naziv predmeta	Ekonomika javnog sektora			
Šifra predmeta	Status predmeta	Semestar	Fond časova	Broj ECTS bodova
2114BEJS	Izborni	9. ili 10.	2P + 2V	5
Nastavnici	Prema odluci Nastavno-naučnog vijeća Ekonomskog fakulteta			

Uslovljenost drugim predmetima	Oblik uslovljenosti
Nema uslovljenosti.	

Ciljevi izučavanja predmeta:

Namjena predmeta je da prenese osnove teorijskih i analitičkih aspekata javne ekonomije kao važnog dijela nacionalne ekonomije. Cilj je odabrati neka otvorena pitanja kao, recimo: zašto postoji javni sektor, je li on previlik ili premalen, da li je dobra poreska politika, je li dobro imati više javnih rashoda, da li je povećanje efikasnosti u suprotnosti s pravednošću, šta znači privatizacija u javnom sektoru.

Ishodi učenja (stečena znanja):

Student treba da razumije i kritički analizira tekuću politiku najvažnijih područja javnih izdataka korišćenjem ekonomskih metoda i da shvati analitički okvir djelovanja javnog sektora, te efikasnosti u provođenju ekonomskih, socijalnih, obrazovnih i drugih funkcija javnog sektora. Pored toga, student treba da razvije osjećaj društvene odgovornosti za ekonomske i vrijednosne aspekte javnog sektora.

Sadržaj predmeta:

Ekonomija blagostanja i analiza nejednakosti i siromaštva; Ekonomski razlozi za postojanje javnog sektora i odnos prema državi; Ekonomski aspekti oporezivanja; Budžet; Politika javnih troškova; Programi javnih rashoda: penzioni sistem, zdravstvena zaštita, socijalna zaštita, obrazovanje, pravosudni sistem, lokalna samouprava; Upravljanje javnim fondovima; Reforma javnih institucija.

Metode nastave i savladavanje gradiva:

Predavanja, odnosno prenošenje sistematskih saznanja iz literature. Ilustracije i vježbe. Pored primjera o kojima će se diskutovati, na časovima će se rješavati problemski zadaci kojima će se ilustrovati i vježbati određene teme. Diskusija slučajeva iz prakse. Izrada i izlaganje seminarskog rada uz obaveznu primjenu metodologije za izradu stručnih radova.

Literatura:

Stiglitz, J. E. (2004). *Ekonomija javnog sektora*. Beograd: Ekonomski fakultet;
 Bailey S. J., (2002). *Public Sector Economics, Theory, Policy and Practice*, Palgrave, Second edition;
 Setnikar-Cankar, S., Klun M., Pevcin P., Aristovnik A. (2003). *Ekonomika javnega sektorja*, Ljubljana: FU.

Oblici provjere znanja i ocjenjivanje:

Pohađanje nastave	2 boda	Kolokvij I	0–20 bodova	Završni ispit	0–50 bodova
Aktivnost na nastavi (seminarski rad, rasprave, studije slučaja)	0–8 bodova	Kolokvij II	0–20 bodova		

Posebna naznaka za predmet:

Ime i prezime nastavnika koji je pripremio podatke: Dr Zdravko Todorović, red. profesor

	UNIVERZITET U BANJOJ LUCI EKONOMSKI FAKULTET		
	Diplomske akademske studije – MASTER		
	Studijski program(i):	Finansije, bankarstvo i osiguranje Usmjerenje: Računovodstvo i revizija Usmjerenje: Finansijsko upravljanje, bankarstvo i osiguranje	

Naziv predmeta	Ulaganje u hartije od vrijednosti			
Šifra predmeta	Status predmeta	Semestar	Fond časova	Broj ECTS bodova
2I14BUHV	Izborni	9. ili 10.	2P + 2V	5
Nastavnici	Prema odluci Nastavno-naučnog vijeća Ekonomskog fakulteta			

Uslovljenost drugim predmetima	Oblik uslovljenosti
Nema uslovljenosti.	

Ciljevi izučavanja predmeta:
 Svrha predmeta je da student savlada odgovarajuće metode analize rizika i prinosa hartija od vrijednosti na finansijskom tržištu. U okviru ovog predmeta analiziraće se klasične tehnike upravljanja rizicima investicionih portfolija, kao i metode mjerenja ostvarenih performansi. Pored toga, biće obrađeni instrumenti i tehnike hedžinga.

Ishodi učenja (stečena znanja):
 Student je osposobljen da prati, selektuje i vrši odabir hartija od vrijednosti prilikom kreiranja odgovarajućeg investicionog portfolija. Biće kvalifikovan da analizira i razumije dobijene rezultate portfolio analize, te da rasuđuje o kvalitetu upravljanja portfolio investicijama. Student će moći aktivno da učestvuje u upravljanju investicijama u hartije od vrijednosti institucionalnih investitora i banaka.

Sadržaj predmeta:
 Okruženje modernog finansijskog tržišta; Analiza prinosa i rizika individualnih hartija od vrijednosti (tehnička i fundamentalna analiza); Analiza i selekcija portfolija hartija od vrijednosti – rizik i prinos; Markovičev model selekcije portfolija; Aplikacija CAPM i indeksnih modela. Equity portfolio menadžment strategije; Bond portfolio menadžment strategije; Hedžing – pojam, vrste i tehnike hedžinga, korišćenje fjučersa, opcija i cvop aranžmana kao instrumenata zaštite investicija u hartije od vrijednosti.

Metode nastave i savladavanje gradiva:
 Predavanja, diskusije i analize slučajeva i konsultacije. Samostalna istraživanja i analize iskustava razvijenih zemalja i zemalja u razvoju.

Literatura:
 Šoškić, B. D. (2006). *Hartije od vrednosti: Upravljanje portfoliom i investicioni fondovi*, treće izdanje. Beograd: Ekonomski fakultet;
 Bodie, Z.; Kane, A.; Marcus, J. A. (2004). *Investments*. 5th Edition. McGraw-Hill;
 Fabozzi, J. F.; Markowitz, M. H. (2002). *The Theory and Practice of Investment Management*. John Wiley and Sons.

Oblici provjere znanja i ocjenjivanje:					
Pohađanje nastave	2 boda	Kolokvij I	0–20 bodova	Završni ispit	0–50 bodova
Aktivnost na nastavi (Seminarski rad, rasprave, studije slučaja)	0–8 bodova	Kolokvij II	0–20 bodova		

Posebna naznaka za predmet:

Ime i prezime nastavnika koji je pripremio podatke: Dr Goran Radivojac, vanr. profesor

	UNIVERZITET U BANJOJ LUCI EKONOMSKI FAKULTET		
	Diplomske akademske studije – MASTER		
	Studijski program(i):	Finansije, bankarstvo i osiguranje Usmjerenje: Računovodstvo i revizija Usmjerenje: Finansijsko upravljanje, bankarstvo i osiguranje	

Naziv predmeta	Procjena vrijednosti preduzeća			
Šifra predmeta	Status predmeta	Semestar	Fond časova	Broj ECTS bodova
2I14BPVP	Izborni	9. ili 10.	2P + 2V	5
Nastavnici	Prema odluci Nastavno-naučnog vijeća Ekonomskog fakulteta			

Uslovljenost drugim predmetima	Oblik uslovljenosti				
Nema uslovljenosti.					
Ciljevi izučavanja predmeta:	Ovladavanje metodologijama za rješavanje jednog od najsloženijih problema u mikroekonomiji				
Ishodi učenja (stečena znanja):	Osposobljavanje studenata za razumijevanje vrijednosti preduzeća, upoznavanje s propisima i metodologijama kako da se dođe do spoznaje o objektivnoj vrijednosti preduzeća.				
Sadržaj predmeta:	Pojmovna razgraničenja o vrijednosti preduzeća; Razvoj vrednovanja preduzeća; Predmet i svrha procjene; Uloga procjenjivača u vrednovanju preduzeća; Preporučena forma i sadržaj izvještaja o procjeni vrijednosti preduzeća; Osnova za procjenu vrijednosti preduzeća; Ocjena privrednih politika, tržište robe i usluga i konkurentne sposobnosti preduzeća; Finansijska analiza; Procjena vrijednosti preduzeća; Principi procjene; Izbor metoda procjene; Metode procjene supstance; Prinosne metode; Test o prihvatljivosti rocjene vrijednosti.				
Metode nastave i savladavanje gradiva:	Predavanja i vježbe u okviru predviđenog fonda sati.				
Literatura:	Mikerević, D. (2009). <i>Principi i praksa procjene vrijednosti preduzeća</i> . Banja Luka: Finrar; Rodić, J. (2003). <i>Poslovne finansije i procena vrednosti preduzeća</i> . Beograd: Ekonomika; Mikerević, D. (2009). <i>Finansijski menadžment</i> . Banja Luka: Ekonomski fakultet i Finrar.				
Oblici provjere znanja i ocjenjivanje:	Predavanja i vježbe u okviru predviđenog fonda sati.				
Pohađanje nastave	2 boda	Kolokvij I	0–20 bodova	Završni ispit	0–50 bodova
Aktivnost na nastavi (seminarski rad, rasprave, studije slučaja)	0–8 bodova	Kolokvij II	0–20 bodova		
Posebna naznaka za predmet:					
Ime i prezime nastavnika koji je pripremio podatke:	Dr Dragan Mikerević, red. profesor i dr Goran Radivojac, vanr. profesor				

	UNIVERZITET U BANJOJ LUCI EKONOMSKI FAKULTET		
	Diplomske akademske studije – MASTER		
	Studijski program(i):	Finansije, bankarstvo i osiguranje Usmjerenje: Računovodstvo i revizija Usmjerenje: Finansijsko upravljanje, bankarstvo i osiguranje	

Naziv predmeta	Evaluacija investicionih projekata			
Šifra predmeta	Status predmeta	Semestar	Fond časova	Broj ECTS bodova
2114BEIP	Izborni	9. ili 10.	2P + 2V	5
Nastavnici	Prema odluci Nastavno-naučnog vijeća Ekonomskog fakulteta			

Uslovljenost drugim predmetima	Oblik uslovljenosti				
Nema uslovljenosti.					
Ciljevi izučavanja predmeta:	Student će ovim raspravama ojačati spoznaju veoma složenog procesa donošenja investicionih odluka.				
Ishodi učenja (stečena znanja):	Razmatrajući ovu problematiku student će se osposobiti za primjenu precizne terminologije u oblasti investiranja kao i kvantitativnih metoda za ocjenu efektivnosti investicionih projekata. Pri tome će studijem slučaja ukazati na praktične probleme i dileme koje su prisutne pri investiranju.				
Sadržaj predmeta:	Pojam, proces i klasifikacija investicija; Osnovni elementi plana investicionih projekata; Projekcija rezidualne vrijednosti prihoda, rashoda, dobitka i neto novčanog toka investicionih projekata; Statističke (tradicionalne) metode ocjene efikasnosti investicionih projekata, period povraćaja, računovodstvena stopa prinosa; Dinamičke metode ocjene efektivnosti investicionih projekata – neto sadašnja vrijednost – indeks rentabilnosti – interna stopa rentabilnosti – konflikt između neto sadašnje vrijednosti i interne stope rentabilnosti, višestruka interna stopa rentabilnosti, modifikovana interna stopa rentabilnosti; Ocjena likvidnosti preduzeća; Procjena rizika investicionih projekata; Praktični problemi u procjeni investicionih projekata.				
Metode nastave i savladavanje gradiva:	Izlaganje, diskusije i analize karakterističnih slučajeva. Pristupnim radovima obavljati samostalna istraživanja u vezi s ovom temom.				
Literatura:	Đuričin, D. (2005). <i>Upravljanje (pomoću) projekata</i> . Beograd: CID Ekonomskog fakulteta u Beogradu; Koletnik, F. (1991). <i>Koliko vrijedi preduzeće</i> . Zagreb: Savez računovodstvenih i finansijskih radnika Hrvatske; Mikerević, D. (2009). <i>Finansijski menadžment</i> . Banja Luka: Ekonomski fakultet i Finrar.				
Oblici provjere znanja i ocjenjivanje:					
Pohađanje nastave	2 boda	Kolokvij I	0–20 bodova	Završni ispit	0–50 bodova
Aktivnost na nastavi (seminarski rad, rasprave, studije slučaja)	0–8 bodova	Kolokvij II	0–20 bodova		
Posebna naznaka za predmet:					
Ime i prezime nastavnika koji je pripremio podatke:	Dr Dragan Mikerević, red. profesor				

	UNIVERZITET U BANJOJ LUCI EKONOMSKI FAKULTET		
	Diplomske akademske studije – MASTER		
	Studijski program(i):	Finansije, bankarstvo i osiguranje Usmjerenje: Računovodstvo i revizija Usmjerenje: Finansijsko upravljanje, bankarstvo i osiguranje	

Naziv predmeta	Specijalna računovodstva			
Šifra predmeta	Status predmeta	Semestar	Fond časova	Broj ECTS bodova
2114BSRI	Izborni	9. ili 10.	2P + 2V	5
Nastavnici	Prema odluci Nastavno-naučnog vijeća Ekonomskog fakulteta			

Uslovljenost drugim predmetima	Oblik uslovljenosti
Nema uslovljenosti.	

Ciljevi izučavanja predmeta:

Različiti poreski propisi, bilansni kontni okvir, pravilnici regulatornih agencija i specifičan način poslovanja nameću potrebu posebnog izučavanja računovodstvenog obuhvatanja poslovnih promjena unutar takvih subjekata. Cilj izučavanja predmeta je omogućiti studentima da ovladaju računovodstvenim specifičnostima koje proizlaze iz različitih djelatnosti privrednih i neprivrednih subjekata.

Ishodi učenja (stečena znanja):

Nakon završetka ovoga kursa student će steći osnovna znanja o računovodstvu specifičnih djelatnosti (trgovina, banke, osiguravajuća društva, investicioni fondovi, budžetske institucije, poljoprivredna preduzeća, mala preduzeća koja primjenjuju međunarodne standarde finansijskog izvještavanja za MSP). Student će biti osposobljen da pravilno evidentira najznačajnije poslovne događaje, primjenjuje važeću regulativu i vrši analizu i plan poslovanja u trgovini, finansijskim institucijama (investicioni fondovi), budžetskim institucijama, poljoprivrednim preduzećima i malim preduzećima.

Sadržaj predmeta:

Poreska računovodstvena regulativa; Trgovinsko računovodstvo; Računovodstvo banaka; Računovodstvo osiguravajućih društava; Računovodstvo investicionih fondova; Računovodstvo budžetskih institucija; Specifičnosti računovodstva preduzeća koje se bave poljoprivrednom proizvodnjom i malim preduzećima.

Metode nastave i savladavanje gradiva:

Predavanja, odnosno prenošenje sistematskih saznanja iz literature. Glavni oblik rada na vježbama biće računovodstveno evidentiranje poslovnih događaja iz prakse da bi studenti naučili kako stečena znanja upotrijebiti u praktične svrhe. Izrada i izlaganje seminarskog rada uz obaveznu primjenu metodologije za izradu stručnih radova.

Literatura:

Vukmirović, N. (2012). *Specijalna računovodstva*. Banja Luka: Ekonomski fakultet;
 Lukić, R. (1999). *Računovodstvo trgovinskih preduzeća*. Beograd: Ekonomski fakultet.

Oblici provjere znanja i ocjenjivanje:

Pohađanje nastave	2 boda	Kolokvij I	0–20 bodova	Završni ispit	0–50 bodova
Aktivnost na nastavi (seminarski rad, rasprave, studije slučaja)	0–8 bodova	Kolokvij II	0–20 bodova		

Posebna naznaka za predmet:

Ime i prezime nastavnika koji je pripremio podatke: Dr Nikola Vukmirović, red. profesor

	UNIVERZITET U BANJOJ LUCI EKONOMSKI FAKULTET		
	Diplomske akademske studije – MASTER		
	Studijski program(i):	Finansije, bankarstvo i osiguranje Usmjerenje: Računovodstvo i revizija Usmjerenje: Finansijsko upravljanje, bankarstvo i osiguranje	

Naziv predmeta	Procjena rizika			
Šifra predmeta	Status predmeta	Semestar	Fond časova	Broj ECTS bodova
2114BPRI	Izborni	9. ili 10.	2P + 2V	5
Nastavnici	Prema odluci Nastavno-naučnog vijeća Ekonomskog fakulteta			

Uslovljenost drugim predmetima	Oblik uslovljenosti
Nema uslovljenosti.	

Ciljevi izučavanja predmeta:

Cilj predmeta je da se student upozna s problemom rizika i neizvjesnosti kao osnovnih komponenti budućnosti poslovnih sistema. Aktuelna svjetska ekonomska kriza je pokazala da je nedovoljna procjena rizika u svim oblastima poslovanja dovela do neočekivanih problema. Od tada sve kompanije, banke i preduzeća pridaju veliki značaj procjeni rizika.

Ishodi učenja (stečena znanja):

Savladavanjem ovoga predmeta student je osposobljen da prilikom donošenja poslovnih odluka respektuje rizik i da pri rukovođenju poslovnim sistemom to ima u vidu. Na taj način će postati osjetljiviji na ovaj faktor pri donošenju poslovnih odluka. Potrebno je modelovati posebna mjesta ili odjeljenja koja će se baviti rizikom i sugerisati menadžmentu kako da se rizik smanji ili eliminiše.

Sadržaj predmeta:

Osnove upravljanja rizikom; Proces upravljanja rizikom; Procjena rizika (kvantitativna i kvalitativna); Tretman rizika; Reakcija na rizik; Izvještavanje o riziku; Primjer evidencije rizika; Nosioci rizika; Upravljanje i rukovođenje rizikom; Upravljanje rizikom u preduzeću i korporativno upravljanje; Definicije korporativnog upravljanja; Rizik i šansa; Princip efikasnosti; Plan revizije; Različite kategorije rizika; Aktivnosti upravljanja rizikom; Projekti i rizik; Koji su konkretni izazovi; Projektni putevi; Problem održivosti rasta i napretka; Jednakost i šansa za sve; Benčmarking; Područja problema; Bostonska matrica.

Metode nastave i savladavanje gradiva:

Izlaganje, diskusije i analize karakterističnih slučajeva. Pristupnim radovima studenti će praktično pokazati kako da se rizik prepozna i smanji.

Literatura:

Hancock, H. (2010). Procjena rizika – prevod, seminarski materijal. London: Crantfield School of Management; Hayues, R.; Schilder, A., Dassen, R.; Wallage, P. (2002). Principi revizije. Banja Luka: Savez računovođa i revizora Republike Srpske;
 Đukić, Đ. (2007). Upravljanje rizikom i kapitalom u bankama. Beograd: Beogradska berza.

Oblici provjere znanja i ocjenjivanje:

Pohađanje nastave	2 boda	Kolokvij I	0–20 bodova	Završni ispit	0–50 bodova
Aktivnost na nastavi	0–8 bodova	Kolokvij II	0–20 bodova		

Posebna naznaka za predmet:

Ime i prezime nastavnika koji je pripremio podatke: Dr Novak Kondić, red. profesor

	UNIVERZITET U BANJOJ LUCI EKONOMSKI FAKULTET		 УНИВЕРЗИТЕТ У БАЊОЈ ЛУЦИ ЕКОНОМСКИ ФАКУЛТЕТ FACULTY OF ECONOMICS UNIVERSITY OF BANJA LUKA
	Diplomske akademske studije – MASTER		
	Studijski program(i):	Finansije, bankarstvo i osiguranje Usmjerenje: Finansijsko upravljanje, bankarstvo i osiguranje	

Naziv predmeta	Kvantitativne finansije			
Šifra predmeta	Status predmeta	Semestar	Fond časova	Broj ECTS bodova
2I14BKFI	Izborni	9. ili 10.	2P + 2V	5
Nastavnici	Prema odluci Nastavno-naučnog vijeća Ekonomskog fakulteta			

Uslovljenost drugim predmetima	Oblik uslovljenosti
Nema uslovljenosti.	

Ciljevi izučavanja predmeta:
Upoznati studente s primjenom metoda kvantitativnih finansija u finansijskoj praksi, prije svega u korporativnim finansijama. Naglasak je na čuvenim teorijama CAMP i metodama za procjenu vrijednosti opcija, na razumijevanju problema strukture kapitala, agencijskim teorijama i savremenim kvantitativnim metodama za procjenu vrijednosti kompanije i složenih korporativnih hartija od vrijednosti.

Ishodi učenja (stečena znanja):
Najbolja moguća primjena kvantitativnih finansija je u ovladavanju važnih metodoloških rješenja u optimiziranju vlasničke strukture kompanija. Na ovaj način sagledaće se i optimalni nivo zaduženosti kompanija u uslovima kada ne postoje agencijski problemi, te Modigliani–Milerova i druge teorije.

Sadržaj predmeta:
Ravnotežna procjena dugoročnih hartija od vrijednosti; Dinamičko kompletiranje tržišta; Primjena binominalnog metoda procjene vrijednosti opcija; Primjena Black–Scholes metoda procjene vrijednosti opcija; Put–Kol paritet; Uvod u teoriju kapitalne strukture preduzeća; Modigliani–Miller teorema I i II bez rizika; Modigliani–Miller teorema I i II u uslovima rizika; Tradeoff teorija; Druge teorije kapitalne strukture; APT i WACC teorije procjene vrijednosti preduzeća. Primjeri evaluacije kompanije. Procjena vrijednosti korporativnih obveznica; Procjena vrijednosti varanta; Vrijednost pod rizikom.

Metode nastave i savladavanje gradiva:
Predavanja i studija slučaja

Literatura:
Urošević, B. (2009). <i>Kvantitativne metode u korporativnim finansijama</i> . Beograd: Ekonomski fakultet.

Oblici provjere znanja i ocjenjivanje: Pismena i usmena provjera uz prethodni izlazak na dva kolokvija.

Pohađanje nastave	2 boda	Kolokvij I	0–20 bodova	Završni ispit	0–50 bodova
Aktivnost na nastavi (seminarski rad, rasprave, studije slučaja)	0–8 bodova	Kolokvij II	0–20 bodova		

Posebna naznaka za predmet:

Ime i prezime nastavnika koji je pripremio podatke: Dr Dragan Mikerević, red. profesor

STUDIJSKI PROGRAM: FINANSIJE I REVIZIJA JAVNOG SEKTORA

Naziv predmeta	Zimski semestar		Ljetni semestar		ECTS
	P	V	P	V	
Metodologija naučnoistraživačkog rada	2	0			4
Finansiranje javnog sektora	2	2			7
Revizija finansijskih izvještaja u javnom sektoru	2	2			7
Revizija učinka	2	2			7
Izborni predmet	2	2			5
Trezorsko poslovanje i napredno finansijsko izvještavanje			2	2	5
Interna revizija u javnom sektoru			2	2	5
Izborni predmet			2	2	5
ZAVRŠNI MASTER RAD					15
UKUPNO:	10	8	6	6	60

Izborni predmeti na studijskom programu „Finansije i revizija javnog sektora“:

- Upravljanje projektima u javnom sektoru
- Revizija javno-privatnog partnerstva
- Konsolidovani i specijalni bilansi (2. semestar)
- Napredna revizija
- Ekonomika javnog sektora
- Upravljanje rizicima
- Interni obračun

	UNIVERZITET U BANJOJ LUCI EKONOMSKI FAKULTET		
	Diplomske akademske studije – MASTER		
	Studijski program(i):	Finansije i revizija javnog sektora	

Naziv predmeta	Metodologija naučnoistraživačkog rada			
Šifra predmeta	Status predmeta	Semestar	Fond časova	Broj ECTS bodova
2014JMNR	Obavezni	9.	2P + 0V	4
Nastavnici	Prema odluci Nastavno-naučnog vijeća Ekonomskog fakulteta			

Uslovljenost drugim predmetima	Oblik uslovljenosti
Nema uslovljavanja.	

Ciljevi izučavanja predmeta:

Cilj predmeta je upoznavanje studenata sa osnovnim principima, funkcijama i praktičnim rješenjima primjene različitih metodologija naučnog istraživanja u području društvenih nauka i iz oblasti naučnoistraživačke metodologije.

Ishodi učenja (stečena znanja):

Nakon okončanja kursa očekujemo da bi studenti bili sposobni da koriste osnovna znanja iz područja filozofije i logike u cilju razumijevanja naučnog istraživanja, da efikasno koriste i procjenjuju informacione resurse i da primjenjuju odgovarajuće metode izrade naučnih radova ili istraživačkih izvještaja. Studenti će uspješno koristiti odgovarajuće naučne, istraživačke metode za rješavanje određenih istraživačkih zadataka i problema.

Sadržaj predmeta:

Osnove naučne teorije i istraživanja; Poslovna i ekonomska istraživanja u širem naučnom kontekstu; Konceptualni temelji istraživanja (koncepti, teorije i modeli, formulacija i objašnjenje istraživačkih tema i problema, definisanje predmeta i cilja istraživanja, formulisanje hipoteza istraživanja); Istraživački pristupi, strategije i planiranje (izbor istraživačkih metoda, određivanje populacije i uzorka istraživanja); Teorijski prikaz istraživanja (pregled literature i istraživanja u skladu s konceptom istraživanja); Operacionalizacija istraživanja (mjerjenje ekonomskih varijabli, tipologija podataka, pretraživanje primarnih i sekundarnih izvora, sređivanje i analiza podataka, testiranje hipoteza); Diskusija rezultata; Pisanje istraživačkog rada; Usmene prezentacije istraživačkih radova.

Metode nastave i savladavanje gradiva:

Predavanja, odnosno prenošenje sistematskih saznanja iz literature. Ilustracije i vježbe. Pored primjera o kojima će se diskutovati, na časovima će se rješavati problemski zadaci kojima će se ilustrovati i vježbati određene teme (grupno i pojedinačno). Diskusija slučajeva iz prakse. Izrada i izlaganje seminarskog rada.

Literatura:

Todorović, Z., Šijaković, I., Marić, T. (2007). *Uputstvo za izradu stručnih i naučnih radova*. Banja Luka: Ekonomski fakultet;
 Ristić, Ž. (2006). *O istraživanju, metodi i znanju*. Beograd: Institut za pedagoška istraživanja;
 Zelenika, R. (1998). *Metodologija i tehnologija izrade znanstvenog i stručnog rada*, treće, izmijenjeno i dopunjeno izdanje, Rijeka: Ekonomski fakultet;
 Kukić, S. (2005). *Metodologija znanstvenog istraživanja*. Mostar: Ekonomski fakultet.

Oblici provjere znanja i ocjenjivanje:

Pohađanje nastave	2 boda	Kolokvij I	0–20 bodova	Završni ispit	0–50 bodova
Aktivnost na nastavi (seminarski rad, rasprave, studije slučaja)	0–8 bodova	Kolokvij II	0–20 bodova		

Posebna naznaka za predmet:

Ime i prezime nastavnika koji je pripremio podatke: Dr Zdravko Todorović, red. profesor

	UNIVERZITET U BANJOJ LUCI EKONOMSKI FAKULTET		
	Diplomske akademske studije – MASTER		
	Studijski program(i):	Finansije i revizija javnog sektora	

Naziv predmeta	Finansiranje javnog sektora			
Šifra predmeta	Status predmeta	Semestar	Fond časova	Broj ECTS bodova
2014JFJS	Obavezan	9.	2P + 2V	7
Nastavnici	Prema odluci Nastavno-naučnog vijeća Ekonomskog fakulteta			

Uslovljenost drugim predmetima:	Oblik uslovljenosti
Nema uslovljenosti.	

Ciljevi izučavanja predmeta:
Sticanje i ovladavanje znanjima kako bi se stekao koherentan stav o državnoj potrošnji i oporezivanju.

Ishodi učenja (stečena znanja):
Sadržaj predmeta je usmjeren na to da se uoče korelacije između ekonomske analize i tekućih političkih pitanja gdje će studenti spoznati potrebe reformskih prijedloga kod socijalnog osiguranja, socijalne zaštite i javnog dobra.

Sadržaj predmeta:
Javne finansije i ideologija; Pogled na državu i veličina državnog sektora; Ekonomija blagostanja; Neuspjeh tržišta; Javno dobro i rješavanje dileme javno ili privatno; Obezbeđenje dobara; Analiza troškova i koristi; Specifičnosti tržišta zdravstvene zaštite, penzijskog osiguranja i obrazovanja; Programi rashoda namijenjeni siromašnima; oporezivanje građana i porez na dobit preduzeća; Finansiranje deficita budžeta.

Metode nastave i savladavanje gradiva:
Studentima se na predavanjima prenose aktuelna teorijska saznanja iz predmetne oblasti uz korišćenje prezentacija u power point-u. Vježbe se provode izradom konkretnih eseja, razmatranjem revizorskih problema, primjerima revizorskih izvještaja i slično. Izrada i izlaganje seminarskog rada vrši se uz obaveznu primjenu metodologije za izradu stručnih radova. Studenti se redovno podstiču na aktivan odnos prema predavanjima i vježbama, odnosno proaktivno praćenje i savladavanje nastavnog gradiva za vrijeme predavanja i vježbi, na učešće u konsultacijama, kao i na samostalan rad.

Literatura:
Rosen, H. S.; Gayer, T. (2009). <i>Javne finansije</i> . Beograd: Ekonomski fakultet (poglavlja: 2, 3, 4, 7, 8, 9, 10, 11, 13, 17, 18, 19. i 20);
Stiglitz, J. E. (2004). <i>Ekonomija javnog sektora</i> . Beograd: Ekonomski fakultet (poglavlja: 1, 2, 3, 6, 8, 10, 11, 14, 16. i 18).

Oblici provjere znanja i ocjenjivanje: Pismena i usmena provjera uz prethodni izlazak na dva kolokvija.					
Pohađanje nastave	2 boda	Kolokvij I	0–20 bodova	Završni ispit	0–50 bodova
Aktivnost na nastavi (seminarski rad, rasprave, studije slučaja)	0–8 bodova	Kolokvij II	0–20 bodova		

Posebna naznaka za predmet:					

Ime i prezime nastavnika koji je pripremio podatke: Dr Dragan Mikerević, red. profesor					
---	--	--	--	--	--

	UNIVERZITET U BANJOJ LUCI EKONOMSKI FAKULTET		
	Diplomske akademske studije – MASTER		
	Studijski program(i):	Finansije i revizija javnog sektora	

Naziv predmeta	Revizija finansijskih izvještaja u javnom sektoru			
Šifra predmeta	Status predmeta	Semestar	Fond časova	Broj ECTS bodova
2014JRFI	Obavezni	9.	2P + 2V	7
Nastavnici	Prema odluci Nastavno-naučnog vijeća Ekonomskog fakulteta			

Uslovljenost drugim predmetima	Oblik uslovljenosti
Nema uslovljenosti.	

Ciljevi izučavanja predmeta:
Svrha predmeta je omogućavanje da student izrazi mišljenje da li su finansijski izvještaji u svim bitnim aspektima sačinjeni u skladu sa utvrđenim okvirom finansijskog izvještavanja. Jedan od ciljeva je savladavanje vještina kojima će student prikupiti potreban broj dokaza radi izražavanja mišljenja o finansijskim izvještajima u javnom sektoru.

Ishodi učenja (stečena znanja):
Ishod učenja treba da obezbijedi sposobnost studenta, budućeg javnog revizora, da shvati suštinu revizorske profesije, da savlada vještine prikupljanja adekvatnih dokaza za formiranje uvjerenja o finansijskim izvještajima i da na taj način iznese sopstveno mišljenje; da usvoji etičke principe i postigne vlastite vrline u poslu, kao što je integritet, profesionalnost, nezavisnost i slično.

Sadržaj predmeta:
Opšti ciljevi revizije finansijskih izvještaja u javnom sektoru; Međunarodni standardi i saopštenja revizije, uvjeravanja i etike; Postupci izvođenja revizije finansijskih izvještaja u javnom sektoru; Profesionalne pretpostavke za sticanje licence za rad revizora; Interna kontrola; Interna revizija u javnom sektoru; Pristup kriminalnim radnjama; Primjena zakona i drugih propisa u obavljanju revizije; Simulacija praktičnog izvođenja revizije u javnom sektoru; Kontinuirano praćenje izmjena revizorske regulative.

Metode nastave i savladavanje gradiva:
Nastava će se izvoditi u interakciji nastavnika, saradnika i polaznika u vidu prezentacije gradiva, diskusije i praktičnih eseja.

Literatura:
Božić, R.; Kondić, N. (2012). Revizija finansijskih izvještaja – vodič kroz praktičnu reviziju, treće, izmijenjeno i dopunjeno izdanje. Banja Luka: Ekonomski fakultet i Finrar;
Međunarodni standardi i saopštenja revizije, kontrole kvaliteta, pregleda, ostalih uvjeravanja i srodnih usluga. (2011); Savez računovođa i revizora Srbije, Savez računovođa i revizora Republike Srpske i Institut sertifikovanih računovođa Crne Gore.
IFAC-ob Etički kodeks za profesionalne računovođe. (2012). Savez računovođa i revizora Srbije, Savez računovođa i revizora Republike Srpske i Institut sertifikovanih računovođa Crne Gore;
Zakonska regulativa.

Oblici provjere znanja i ocjenjivanje:					
Pohađanje nastave	2 boda	Kolokvij I	0–20 bodova	Završni ispit	0–50 bodova
Aktivnost na nastavi (seminarski rad, rasprave, studije slučaja)	0–8 bodova	Kolokvij II	0–20 bodova		

Posebna naznaka za predmet:
Ime i prezime nastavnika koji je pripremio podatke: Dr Novak Kondić, red. profesor

	UNIVERZITET U BANJOJ LUCI EKONOMSKI FAKULTET		
	Diplomske akademske studije – MASTER		
	Studijski program(i):	Finansije i revizija javnog sektora	

Naziv predmeta	Revizija učinka			
Šifra predmeta	Status predmeta	Semestar	Fond časova	Broj ECTS bodova
2014JRUČ	Obavezan	9.	2P + 2V	7
Nastavnici	Prema odluci Nastavno-naučnog vijeća Ekonomskog fakulteta			

Uslovljenost drugim predmetima	Oblik uslovljenosti
Nema uslovljenosti.	

Ciljevi izučavanja predmeta:
 Savladavanje teorijskih i metodoloških osnova, načela i principa za reviziju učinka u javnom sektoru, uz razumijevanje: obuhvata i strukture javnog sektora, razlika između dijela javnog sektora koji obuhvata budžetske korisnike i drugih segmenata kojima pripadaju javne kompanije, dio javnih ustanova i drugih načela i principa za uspostavljanje revizije učinka u javnom sektoru, odnosa između revizije učinka i drugih vidova revizija za koje su zadužene vrhovne revizorske institucije (revizija finansijskih izvještaja i revizija usklađenosti), zakonskog određenja ove oblasti, profesionalnih standarda za reviziju učinka, osnovnih metodoloških principa na kojima počiva revizija učinka, uključujući i faze izrade predstudije, organizovanje fokus grupe, izvještavanje i slično.

Ishodi učenja (stečena znanja):
 Tokom proučavanja predviđenog gradiva studenti treba da steknu neophodna znanja i vještine za razumijevanje nastavnog gradiva utvrđenog u okviru postavljenih ciljeva izučavanja predmeta, a posebno osnovnih principa na kojima počiva aktuelna zakonska i profesionalna regulativa u predmetnoj oblasti u Republici Srpskoj, osnovnih metodoloških principa za provođenje revizije učinka, značaja revizije učinka na ekonomičnost, efikasnost i efektivnost sistema upravljanja javnim sredstvima i javnih finansija uopšte.

Sadržaj predmeta:
 Sadržaj predmeta čine osnovne tematske cjeline: Uvod u reviziju učinka; Koncept 3E (ekonomičnost, efikasnost i efektivnost); Revizorska metodologija i proces revizije učinka (od definisanja revizorskog problema do izvještavanja); Postreviziono aktivnosti, sa posebnim osvrtom na korišćenje rezultata revizije učinka i nadzor nad sprovođenjem revizorskih preporuka.

Metode nastave i savladavanje gradiva:
 Na predavanjima se studentima prenose aktuelna teorijska znanja iz predmetne oblasti uz korišćenje prezentacija u power point-u. Vježbe se provode putem izrade konkretnih eseja, razmatranja revizorskih problema, primjera revizorskih izvještaja i slično. Izrada i izlaganje seminarskog rada vrši se uz obaveznu primjenu metodologije za izradu stručnih radova. Studenti se redovno podstiču na aktivan odnos prema predavanjima i vježbama, odnosno proaktivno praćenje i savladavanje nastavnog gradiva za vrijeme predavanja i vježbi, na učešće na konsultacijama, kao i na samostalan rad.

Literatura:
 INTOSAI – ISSAI okvir međunarodnih revizorskih standarda;
 Ćerketa-Jagodić, S. (2011). *Revizija učinka – 3"E" revizija rada javnog sektora*. Banja Luka: Bina;
 Izvještaji o provedenim revizijama učinka Glavne službe za reviziju javnog sektora Republike Srpske.

Oblici provjere znanja i ocjenjivanje: Pristupni rad i usmeni ispit

Pohađanje nastave	2 boda	Kolokvij I	0–20 bodova	Završni ispit	0–50 bodova
Aktivnost na nastavi (seminarski rad, rasprave, studije slučaja)	0–8 bodova	Kolokvij II	0–20 bodova		

Posebna naznaka za predmet:

Ime i prezime nastavnika koji je pripremio podatke: Dr Duško Šnjegota, vanr.prof.

	UNIVERZITET U BANJOJ LUCI EKONOMSKI FAKULTET		
	Diplomske akademske studije – MASTER		
	Studijski program(i):	Finansije i revizija javnog sektora	

Naziv predmeta	Trezorsko poslovanje i napredno finansijsko izvještavanje			
Šifra predmeta	Status predmeta	Semestar	Fond časova	Broj ECTS bodova
2014JTPN	Obavezni	10.	2P + 2V	5
Nastavnici	Prema odluci Nastavno-naučnog vijeća Ekonomskog fakulteta			

Uslovljenost drugim predmetima	Oblik uslovljenosti				
Nema uslovljenosti.					
Ciljevi izučavanja predmeta:					
Upoznati studente sa specifičnostima finansijskog izvještavanja u izvještajnim entitetima koji pripadaju sektoru opšte države. Identifikovati i naučiti prezentovati događaje i transakcije u skladu sa MRS za JS i u skladu sa statističkim sistemima kao što su GFS, SNA i ESA, koji su osnov za ocjenu uspješnosti rada dotične države. Ukazati na brojne nefinansijske izvještaje koji upotpunjuju finansijske – sve u cilju stvaranja kompletne slike o javnom sektoru dotične zemlje.					
Ishodi učenja (stečena znanja):					
Završetkom programa student će postići slijedeće kompetencije: razumjeće razlike i sličnosti između finansijskog i budžetskog izvještavanja te između finansijskih i nefinansijskih izvještaja u javnom sektoru; savladaće specifičnosti izvještavanja u entitetima javnog sektora prema MRS za JS, te izvještavanje države prema metodologiji Međunarodnog monetarnog fonda.					
Sadržaj predmeta:					
Institucionalno određenje javnog sektora i sektora opšte države; Specifičnosti u izvještavanju javnog sektora; Priznavanje i vrednovanje imovine u javnom sektoru; Priznavanje i vrednovanje obaveza u javnom sektoru; Priznavanje i vrednovanje prihoda u javnom sektoru; Priznavanje i vrednovanje rashoda u javnom sektoru; Finansijski izvještaji opšte svrhe; Konsolidacija finansijskih izvještaja na nivou opšteg sektora države i javnog sektora; Upoznavanje sa Statistikom vladinih finansija (GFS); Identifikovanje transakcija i ostali ekonomski tokovi prema GFS 2001; Vrednovanje imovine i obaveza prema GFS; Vrednovanje prihoda i rashoda prema GFS; Izvještaji prema GFS, SNA i ESA; Izračunavanje deficita/suficita države; Ostali finansijski i nefinansijski izvještaji entiteta u javnom sektoru.					
Metode nastave i savladavanje gradiva:					
Putem interaktivnih predavanja studenti će usvojiti znanje i razumijevanje, dok će sposobnost analize i rješavanja problema postići u radu u grupama i studijama slučaja organizovanih na vježbama.					
Literatura:					
Međunarodni računovodstveni standardi za javni sektor. (2009). Banja Luka: Savez računovođa i revizora Republike Srpske; Governmental financial statistics manual. (2001). IMF.					
Oblici provjere znanja i ocjenjivanje: Pismena i usmena provjera uz prethodni izlazak na dva kolokvija.					
Pohađanje nastave	2 boda	Kolokvij I	0–20 bodova	Završni ispit	0–50 bodova
Aktivnost na nastavi (seminarski rad, rasprave, studije slučaja)	0–8 bodova	Kolokvij II	0–20 bodova		
Posebna naznaka za predmet:					
Ime i prezime nastavnika koji je pripremio podatke: Dr Jelena Poljašević, docent					

	UNIVERZITET U BANJOJ LUCI EKONOMSKI FAKULTET		
	Diplomske akademske studije – MASTER		
	Studijski program(i):	Finansije i revizija javnog sektora	

Naziv predmeta	Interna revizija u javnom sektoru			
Šifra predmeta	Status predmeta	Semestar	Fond časova	Broj ECTS bodova
2014JIRJ	Obavezan	10.	2P + 2V	5
Nastavnici	Prema odluci Nastavno-naučnog vijeća Ekonomskog fakulteta			

Uslovljenost drugim	Oblik uslovljenosti
Nema uslovljenosti.	

Ciljevi izučavanja predmeta:

Savladavanje teorijskih i metodoloških osnova, načela i principa interne revizije u javnom sektoru, uz razumijevanje obuhvata i strukture javnog sektora, razlika između dijela javnog sektora koji obuhvata budžetske korisnike i drugih segmenata kojima pripadaju javne kompanije, dio javnih ustanova i drugih načela i principa za uspostavljanje funkcije interne revizije u javnom sektoru, odnosa između interne revizije i interne kontrole, zakonskog određenja ove oblasti uz naglašavanje razlika između pravila koja se odnose na pojedine segmente javnog sektora, profesionalnih standarda interne revizije, odnosa, sličnosti i razlika između interne i eksterne revizije, osnovnih metodoloških principa za provođenje interne revizije, uključujući i fazu izvještavanja.

Ishodi učenja (stečena znanja):

Tokom proučavanja predviđenog gradiva studenti treba da steknu neophodna znanja i vještine za razumijevanje nastavnog gradiva utvrđenog putem postavljenih ciljeva izučavanja predmeta, a posebno osnovnih principa na kojima počiva aktuelna zakonska i profesionalna regulativa u predmetnoj oblasti u Republici Srpskoj, osnovnih metodoloških principa za organizaciju funkcije interne revizije i provođenje konkretnih revizija, značaja kojeg efikasna i efektivna funkcija interne revizije ima za funkciju eksterne revizije, uticaja efikasne i efektivne interne revizije na kvalitet sistema upravljanja javnim sredstvima i javne finansije uopšte.

Sadržaj predmeta:

Sadržaj predmeta čine osnovne tematske cjeline: Uvod u internu reviziju (uključujući zakonski i profesionalni okvir za uspostavljanje funkcije interne revizije); Procjena revizorskog rizika i vrste interne revizije; Revizorska metodologija i proces interne revizije (od planiranja do izvještavanja); Postrevizione aktivnosti, s posebnim akcentom na korišćenju rezultata interne revizije i nadzoru (kontroli) nad cjelokupnim procesom interne revizije.

Metode nastave i savladavanje gradiva:

Studentima se na predavanjima prenose aktuelna teorijska znanja iz predmetne oblasti uz korišćenje prezentacija u power point-u. Vježbe se provode putem izrade konkretnih eseja, razmatranja revizorskih problema, primjera revizorskih izvještaja i slično. Izrada i izlaganje seminarskog rada vrši se uz obaveznu primjenu metodologije za izradu stručnih radova.

Literatura:

Đurasović, V. (2007). *Interna kontrola i interna revizija*. Banja Luka: SRRRS;
Kulina, D. (2012). *Državna revizija*. Istočno Sarajevo: Univerzitet u Istočnom Sarajevu, Centar za izdavačku djelatnost;

Oblici provjere znanja i ocjenjivanje: Pristupni rad i usmeni ispit

Pohađanje nastave	2 boda	Kolokvij I	0–20 bodova	Završni ispit	0–50 bodova
Aktivnost na nastavi (seminarski rad, rasprave, studije slučaja)	0–8 bodova	Kolokvij II	0–20 bodova		

Posebna naznaka za predmet:

Ime i prezime nastavnika koji je pripremio podatke: Dr Duško Šnjegota, vanr. profesor

	UNIVERZITET U BANJOJ LUCI EKONOMSKI FAKULTET		
	Diplomske akademske studije – I ciklus studija		
	Studijski program(i):	Finansije i revizija javnog sektora	

Naziv predmeta	Upravljanje projektima u javnom sektoru			
Šifra predmeta	Status predmeta	Semestar	Fond časova	Broj ECTS bodova
2I14JUPJ	Izborni	9. ili 10.	2P + 2V	5
Nastavnici	Prema odluci Nastavno-naučnog vijeća Ekonomskog fakulteta			

Uslovljenost drugim predmetima	Oblik uslovljenosti
Nema uslovljenosti.	

Ciljevi izučavanja predmeta:
 Svrha izučavanja predmeta je da se studentima omogući savladavanje metodološkog koncepta upravljanja projektima u javnom sektoru, odnosno savladavanje osnovnih tehnika pripreme, analize, ocjene i izvršenja projekta u javnom sektoru. Osnovni cilj upravljanja projektima u javnom sektoru je ostvarenje definisanih tehničkih performansi i kvaliteta projekta uz najmanje troškove i najkraće vrijeme, a ukoliko to nije moguće, cilj upravljanja je da se troškovna i vremenska prekoračenja svedu na minimum.

Ishodi učenja (stečena znanja):
 Nakon završetka programa studenti će biti u stanju da objasne koncept upravljanja projektima, da izvrše društvenu i komercijalnu ocjenu opravdanosti projekata u javnom sektoru, te da shvate upravljanje ključnim procesima, sredstvima, kvalitetom, ljudskim resursima i projektnim rizicima. Pored toga, biće osposobljeni da pripreme ekonomske dijelove studija izvodljivosti (opravdanosti) projekata javnog sektora, da primjenjuju metode upravljanja projektnim rizicima po fazama životnog ciklusa projekta u javnom sektoru. Moći će da samostalno ili u timu učestvuju u implementiranju projektnih aktivnosti prema principima projektnog ciklusa, uključujući kontrolu i reviziju realizovanih projektnih aktivnosti u javnom sektoru.

Sadržaj predmeta:
 Projekti i projektni menadžment; Metode i tehnike projektnog menadžmenta; Planiranje i budžetiranje projekata u javnom sektoru; Investicioni kriterijumi za ocjenu projekata u javnom sektoru; Analiza izvora finansiranja projekata (budžetska sredstva, međunarodne institucije, dužničke hartije od vrijednosti, javno-privatno partnerstvo); Projektna organizacija i upravljanje ljudskim resursima u javnom sektoru; Upravljanje kvalitetom projekta (troškovi, vrijeme, ciljevi); Upravljanje ugovaranjem u javnom sektoru; Upravljanje procesima na projektima javnog sektora; Upravljanje projektnim rizicima; Kontrola i revizija javnih projekata.

Metode nastave i savladavanje gradiva:
 Metodologija rada sa studentima zasniva se na predavanjima i vježbama. Na predavanjima se teorijski analiziraju problemi, dok se na vježbama u interaktivnoj nastavi sa studentima analiziraju konkretni projekti i slučajji iz prakse.

Literatura:
 Mikerević, D. (2005). *Strateški finansijski menadžment*. Ekonomski fakultet Banja Luka i Finrar;
 Đuričin, D.; Lončar, D. (2010). *Menadžment pomoću projekata*, treće izdanje. Beograd. Ekonomski fakultet Beograd;
 Bendeković, J. (2007). *Priprema i ocjena investicijskih projekata*. Zagreb. FOIP biblioteka;
 Jovanović, P. (2010). *Upravljanje projektom*, deveto izdanje. Beograd. Visoka škola za projektni menadžment;
Vodič kroz znanje o upravljanju projektima (A Guide to the Project Management Body of Knowledge) (2011). Zagreb. Mate d.o.o. Zagreb;
 Orsag, S. (2002). *Budžetiranje kapitala*. Procjena investicijskih projekata. Zagreb: Mas media.

Oblici provjere znanja i ocjenjivanje:					
Pohađanje nastave	2 boda	Kolokvij I	0–20 bodova	Završni ispit	0–50 bodova
Aktivnost na nastavi (seminarski rad, rasprave, studije slučaja)	0–8 bodova	Kolokvij II	0–20 bodova		

Posebna naznaka za predmet:

Ime i prezime nastavnika koji je pripremio podatke: Dr Saša Vučenočić, docent

	UNIVERZITET U BANJOJ LUCI EKONOMSKI FAKULTET		
	Diplomske akademske studije – MASTER		
	Studijski program(i):	Finansije i revizija javnog sektora	

Naziv predmeta	Revizija javno-privatnog partnerstva			
Šifra predmeta	Status predmeta	Semestar	Fond časova	Broj ECTS od bodova
2I14JRJP	Izborni	10.	2P + 2V	5
Nastavnici	Prema odluci Nastavno-naučnog vijeća Ekonomskog fakulteta			

Uslovljenost drugim predmetima	Oblik uslovljenosti
Nema uslovljenosti.	

Ciljevi izučavanja predmeta:
 Ciljevi izučavanja predmeta su omogućavanje studentu da ispita ispravnost obavljenih transakcija javno-privatnog partnerstva i izrazi mišljenje kako bi se dao kredibilitet finansijskim izvještajima i steklo povjerenje javnosti u opravdanost konkretnog javno-privatnog partnerstva. Jedan od ciljeva je savladavanje vještina kojima će student prikupiti potreban broj dokaza radi izražavanja mišljenja.

Ishodi učenja (stečena znanja):
 Ishod učenja je obezbjeđenje sposobnosti studenta, budućeg revizora, da razumije suštinu revizorske profesije, da savlada vještine prikupljanja adekvatnih dokaza za formiranje uvjerenja o javno-privatnom partnerstvu i da iznese svoje mišljenje; da usvoji etičke principe i postigne vlastite vrline u poslu, kao što je integritet, profesionalnost, nezavisnost i slično.

Sadržaj predmeta:
 Opšti ciljevi revizije javno-privatnog partnerstva; Međunarodni standardi i saopštenja revizije, uvjeravanja i etike; Postupci izvođenja revizije pojedinačnog javno-privatnog partnerstva; Revizija projekata javno-privatnog partnerstva; Revizija alokacije rizika i finansijskih rizika; Revizija procedure nabavke i izbora privatnog partnera; Simulacija praktičnog izvođenja revizije; Kontinuirano praćenje izmjena revizorske regulative; Revizorski nalazi i izvještavanje o javno-privatnom partnerstvu.

Metode nastave i savladavanje gradiva:
 Nastava će se izvoditi u interakciji nastavnika, saradnika i polaznika u vidu prezentacije gradiva, diskusije i praktičnih eseja.

Literatura:
 Božić, R.; Kondić, N. (2012). Revizija finansijskih izvještaja – vodič kroz praktičnu reviziju, treće, izmijenjeno i dopunjeno izdanje. Banja Luka: Ekonomski fakultet i Finrar.
 Međunarodni standardi i saopštenja revizije, kontrole kvaliteta, prgleda, ostalih uvjeravanja i srodnih usluga. (2011). Savez računovođa i revizora Srbije, Savez računovođa i revizora Republike Srpske i Institut sertifikovanih računovođa Crne Gore.
 IFAC-ov Etički kodeks za profesionalne računovođe. (2012). Savez računovođa i revizora Srbije, Savez računovođa i revizora Republike Srpske i Institut sertifikovanih računovođa Crne Gore.
 Zakonska regulativa.

Oblici provjere znanja i ocjenjivanje:					
Pohađanje nastave	2 boda	Kolokvij I	0–20 bodova	Završni ispit	0–50 bodova
Aktivnost na nastavi (seminarski rad, rasprave, studije slučaja)	0–8 bodova	Kolokvij II	0–20 bodova		

Posebna naznaka za predmet:
Ime i prezime nastavnika koji je pripremio podatke: Dr Novak Kondić, red. profesor

	UNIVERZITET U BANJOJ LUCI EKONOMSKI FAKULTET		
	Diplomske akademske studije – I ciklus studija		
	Studijski program(i):	Finansije i revizija javnog sektora	

Naziv predmeta	Konsolidovani i specijalni bilansi			
Šifra predmeta	Status predmeta	Semestar	Fond časova	Broj ECTS bodova
2I14JKIS	Izborni	10.	2P + 2V	5
Nastavnici	Prema odluci Nastavno-naučnog vijeća Ekonomskog fakulteta			

Uslovljenost drugim predmetima	Oblik uslovljenosti
Nema uslovljenosti.	

Ciljevi izučavanja predmeta:
 Cilj predmeta je osposobiti studente da sastavljaju i analiziraju konsolidovane finansijske izvještaje i predoče menadžmentu informacije za donošenje strateških poslovnih odluka. Svrha izučavanja predmeta je osposobljavanje studenata za sastavljanje specijalnih bilansa.

Ishodi učenja (stečena znanja):
 Student će biti osposobljen da razumije okolnosti pod kojima se zahtijeva priprema i prezentacija konsolidovanih finansijskih izvještaja i specijalnih bilansa, značaj informacija prezentovanih u tim bilansima za korisnike informacija (investitore, banke, državu, poslovne partnere i dr.), da ovlada teoretskim pretpostavkama i tehnikama izrade konsolidovanih i specijalnih bilansa, te znanjima potrebnim za čitanje i analiziranje informacija prezentovanih u njima, odnosno donošenje odgovarajućih zaključaka na osnovu takvih informacija.

Sadržaj predmeta:
 Cilj, pretpostavke i načela konsolidacije finansijskih izvještaja; Krug konsolidovanja; Eliminisanje međusobnih transakcija; Transferne cijene; MRS/MSFI koji su relevantni za konsolidaciju; Sastavljanje konsolidovanih finansijskih izvještaja; Ciljevi i vrste specijalnih bilansa; Bilans osnivanja; Bilans fuzije; Bilans razdvajanja; Bilans promjene pravne forme; Stečajni bilans i bilans reorganizacije; Bilans likvidacije; Bilans poravnanja; Poreski bilans.

Metode nastave i savladavanje gradiva:
 Putem interaktivnih predavanja studenti će usvojiti znanje i razumijevanje, dok će sposobnost analize i rješavanja problema postiću radom u grupama, diskusijama i studijama slučaja organizovanih na vježbama.

Literatura:
 Škarić, K.; Spasić, D. (2012). *Specijalni bilansi*. Beograd: Ekonomski fakultet Beograd;
 Međunarodni standardi finansijskog izvještavanja;
 Naučni i stručni radovi objavljeni u zbornicima radova i časopisima Saveza računovođa i revizora Srbije i Saveza računovođa i revizora Republike Srpske.

Oblici provjere znanja i ocjenjivanje: Usmena provjera					
Pohađanje nastave	2 boda	Kolokvij I	0–20 bodova	Završni ispit	0–50 bodova
Aktivnost na nastavi	0–8 bodova	Kolokvij II	0–20 bodova		

Posebna naznaka za predmet:

Ime i prezime nastavnika koji je pripremio podatke: Dr Jelena Poljašević, docent

	UNIVERZITET U BANJOJ LUCI EKONOMSKI FAKULTET		
	Diplomske akademske studije – MASTER		
	Studijski program(i):	Finansije i revizija javnog sektora	

Naziv predmeta	Napredna revizija			
Šifra predmeta	Status predmeta	Semestar	Fond časova	Broj ECTS bodova
2I14JNRE	Izborni	9. ili 10.	2P + 2V	5
Nastavnici	Prema odluci Nastavno-naučnog vijeća Ekonomskog fakulteta			

Uslovljenost drugim predmetima	Oblik uslovljenosti
Nema uslovljenosti.	

Ciljevi izučavanja predmeta:
 Predmet omogućava studentu da izrazi mišljenje da li su finansijski izvještaji u svim bitnim aspektima sačinjeni u skladu sa utvrđenim okvirom finansijskog izvještavanja. Jedan od ciljeva je savladavanje vještina kojima će student prikupiti potreban broj dokaza radi izražavanja sopstvenog mišljenja.

Ishodi učenja (stečena znanja):
 Ishod učenja treba da obezbijedi sposobnost studenta, budućeg revizora, da razumije suštinu revizorske profesije, da savlada vještine prikupljanja adekvatnih dokaza za formiranje uvjerenja o finansijskim izvještajima i na toj bazi iznese svoje mišljenje; da usvoji etičke principe i postigne vlastite vrline u poslu, kao što je integritet, profesionalnost, nezavisnost i slično.

Sadržaj predmeta:
 Opšti ciljevi revizije; Međunarodni standardi i saopštenja revizije, uvjeravanja i etike; Postupci izvođenja revizije; Profesionalne pretpostavke za sticanje licence za rad revizora; Ponuda i potražnja revizorskih usluga; Interna kontrola; Interna revizija; Pristup kriminalnim radnjama; Primjena zakona i drugih propisa u obavljanju revizije; Simulacija praktičnog izvođenja revizije; Kontinuirano praćenje izmjena revizorske regulative.

Metode nastave i savladavanje gradiva:
 Nastava će se izvoditi u interakciji nastavnika, saradnika i polaznika u vidu prezentacije gradiva, diskusije i praktičnih eseja.

Literatura:
 Božić, R.; Kondić, N. (2012). *Revizija finansijskih izvještaja – vodič kroz praktičnu reviziju*, treće, izmijenjeno i dopunjeno izdanje. Banja Luka: Ekonomski fakultet i Finrar;
Međunarodni standardi i saopštenja revizije, kontrole kvaliteta, prgleda, ostalih uvjeravanja i srodnih usluga. (2011). Savez računovođa i revizora Srbije, Savez računovođa i revizora Republike Srpske i Institut sertifikovanih računovođa Crne Gore;
IFAC-ov Etički kodeks za profesionalne računovođe. (2012). Savez računovođa i revizora Srbije, Savez računovođa i revizora Republike Srpske i Institut sertifikovanih računovođa Crne Gore.

Oblici provjere znanja i ocjenjivanje:					
Pohađanje nastave	2 boda	Kolokvij I	0–20 bodova	Završni ispit	0–50 bodova
Aktivnost na nastavi	0–8 bodova	Kolokvij II	0–20 bodova		

Posebna naznaka za predmet:
Ime i prezime nastavnika koji je pripremio podatke: Dr Novak Kondić, red. profesor

	UNIVERZITET U BANJOJ LUCI EKONOMSKI FAKULTET		
	Diplomske akademske studije – MASTER		
	Studijski program(i):	Finansije i revizija javnog sektora	

Naziv predmeta	Ekonomika javnog sektora			
Šifra predmeta	Status predmeta	Semestar	Fond časova	Broj ECTS bodova
2I14JEJS	Izborni	9. ili 10.	2P + 2V	5
Nastavnici	Prema odluci Nastavno-naučnog vijeća Ekonomskog fakulteta			

Uslovljenost drugim predmetima	Oblik uslovljenosti
Nema uslovljenosti.	

Ciljevi izučavanja predmeta:
 Namjena predmeta je sticanje osnove teorijskih i analitičkih aspekata javne ekonomije kao važnog dijela nacionalne ekonomije. Cilj je odabrati neka otvorena pitanja, kao, recimo: zašto postoji javni sektor, je li on previlik ili premalen, da li je poreska politika dobra, je li dobro imati više javnih rashoda, da li je povećanje efikasnosti u suprotnosti s pravednošću, šta znači privatizacija u javnom sektoru.

Ishodi učenja (stečena znanja):
 Student treba da razumije i kritički analizira tekuću politiku najvažnijih područja javnih izdataka korištenjem ekonomskih metoda i da razumije analitički okvir djelovanja javnog sektora, te efikasnosti u provođenju ekonomskih, socijalnih, obrazovnih i dugih funkcija javnog sektora. Pored toga, student treba da razvije osjećaj društvene odgovornosti za ekonomske i vrijednosne aspekte javnog sektora.

Sadržaj predmeta:
 Ekonomija blagostanja i analiza nejednakosti i siromaštva; Ekonomski razlozi za postojanje javnog sektora i odnos prema državi; Ekonomski aspekti oporezivanja; Budžet; Politika javnih troškova; Programi javnih rashoda: penzioni sistem, zdravstvena zaštita, socijalna zaštita, obrazovanje, pravosudni sistem, lokalna samouprava; Upravljanje javnim fondovima; Reforma javnih institucija.

Metode nastave i savladavanje gradiva:
 Predavanja, odnosno prenošenje sistematskih saznanja iz literature. Ilustracije i vježbe. Pored primjera o kojima će se diskutovati, na časovima će se rješavati problemski zadaci kojima će se ilustrovati i vježbati određene teme. Diskusija slučajeva iz prakse. Izrada i izlaganje seminarskog rada uz obaveznu primjenu metodologije za izradu stručnih radova.

Literatura:
 Stiglitz, J. E. (2004). *Ekonomija javnog sektora*. Beograd: Ekonomski fakultet;
 Bailey S. J. (2002). *Public Sector Economics, Theory, Policy and Practice*, Palgrave, Second edition;
 Setnikar-Cankar, S.; Klun M.; Pevcin P.; Aristovnik A. (2003). *Ekonomika javnega sektorja*, Ljubljana: FU.

Oblici provjere znanja i ocjenjivanje:

Pohađanje nastave	2 boda	Kolokvij I	0–20 bodova	Završni ispit	0–50 bodova
Aktivnost na nastavi (seminarski rad, rasprave, studije slučaja)	0–8 bodova	Kolokvij II	0–20 bodova		

Posebna naznaka za predmet:

Ime i prezime nastavnika koji je pripremio podatke: Dr Zdravko Todorović, red. profesor

	UNIVERZITET U BANJOJ LUCI EKONOMSKI FAKULTET		
	Diplomske akademske studije – MASTER		
	Studijski program(i):	Finansije i revizija javnog sektora	

Naziv predmeta	Upravljanje rizicima			
Šifra predmeta	Status predmeta	Semestar	Fond časova	Broj ECTS bodova
2I14JURI	Izborni	9. ili 10.	2P + 2V	5
Nastavnici	Prema odluci Nastavno-naučnog vijeća Ekonomskog fakulteta			

Uslovljenost drugim predmetima	Oblik uslovljenosti
Nema uslovljenosti.	Nema

Ciljevi izučavanja predmeta:
 Osposobljavanje studenata za vlastito logičko odlučivanje u procesu procjene mogućeg rizika i njegovog upravljanja u društvu, s posebnim naglaskom na postojanje rizika u dvjema važnim oblastima svakog društva, kao što su bankarski sektor i osiguranje. Važnost ovladavanja spoznajom o mogućem riziku, vjerovatnoći njegovog nastanka i ekonomski štetnim posljedicama, bilo po pojedinca, preduzeće ili ustanovu, odnosno društvo u cjelini, osnovni je cilj koji se postiže izučavanjem ove naučne discipline.

Ishodi učenja (stečena znanja):
 Sticanje jasne predstave o mogućim rizicima neodređenog ishoda po svom značenju, sa mogućnošću identifikacije barem dvaju mogućih ishoda, postiže se sposobnost izbora u procesu upravljanja rizicima kako bi se spriječilo njegovo nastupanje ili umanjile ekonomski štetne posljedice. Uspjeh se posebno očekuje u mogućnosti ovladavanja rizikom, tako da se na njega može uticati i da se njime upravlja. Za sve to je potrebna prethodna interdisciplinarna procjena rizika, što je jedan od osnovnih zadataka u procesu sticanja znanja iz ovog predmeta.

Sadržaj predmeta:
 Osnovni koncepti upravljanja rizikom; Priroda i tretman rizika; Funkcija i razvoj upravljanja rizikom; Savremeni pristup upravljanja rizikom; Priroda aktivnosti; Organizacioni status i faze procesa upravljanja rizikom; Prilagođavanje uslovima neizvjesnosti u okruženju; Konceptualni okvir za analizu neizvjesnosti; Organizaciono prilagođavanje uslovima neizvjesnosti; Stilovi upravljanja; Predviđanje i planiranje; Imitacije; Procjena rizika: identifikacija, analiza hazarda, mjerenje rizika; Izloženost riziku: imovine, obaveza; Subjekti izloženi riziku; Metode i tehnike upravljanja rizikom; Program upravljanja rizikom: politike i procedure; Informaciona osnova; Revizija i nadgledanje programa i procedura.

Metode nastave i savladavanje gradiva:
 Predavanja i vježbe u okviru predviđenog fonda sati.

Literatura:
 Vaughan, E. (2000). *Upravljanje rizicima*. University of Iowa;
 Bašić, D. (2012). *Savremeno bankarstvo*. Banja Luka: Univerzitet u Banjoj Luci, Ekonomski fakultet;
 Frenkel, M.; Hommel, U.; Rudolf, M. (2012). *Risk Management. 2nd ed.* New York: Springer.

Oblici provjere znanja i ocjenjivanje:
 Urađen i pozitivno ocijenjen pristupni rad. Usmena provjera znanja.

Pohađanje nastave	2 boda	Kolokvij I	0–20 bodova	Završni ispit	0–50 bodova
Aktivnost na nastavi (seminarski rad, rasprave, studije slučaja)	0–8 bodova	Kolokvij II	0–20 bodova		

Posebna naznaka za predmet:

Ime i prezime nastavnika koji je pripremio podatke: Dr Dragutin Šipka, red. profesor

	UNIVERZITET U BANJOJ LUCI EKONOMSKI FAKULTET		
	Diplomske akademske studije – MASTER		
	Studijski program(i):	Finansije i revizija javnog sektora	

Naziv predmeta	Interni obračun			
Šifra predmeta	Status predmeta	Semestar	Fond časova	Broj ECTS bodova
2I14JIOB	Izborni	9. ili 10.	2P + 2V	5
Nastavnici	Prema odluci Nastavno-naučnog vijeća Ekonomskog fakulteta			

Uslovljenost drugim predmetima	Oblik uslovljenosti
Nema uslovljenosti.	

Ciljevi izučavanja predmeta:
 Sticanje odgovarajućih znanja u vezi sa značajem obračuna troškova i učinaka iz aspekta uticaja na zvanično finansijsko izvještavanje, zatim izvještavanje internih korisnika finansijskih izvještaja, te posebno identifikovanje značaja i načina iskazivanja troškova po mjestima i nosiocima troškova.

Ishodi učenja (stečena znanja):
 Ovladavanje metodologijom obračuna troškova i učinaka prilikom trošenja resursa i identifikovanje rezultata tog trošenja u cjelini ali i po pojedinačnim operativnim segmentima. Povezivanje obračuna troškova i učinaka sa dijelovima računovodstvenog informacionog sistema i spoznaja mogućnosti ustrojstva kontnog okvira u formalnom i materijalnom smislu. Utvrđivanje i evidencije internog rezultata.

Sadržaj predmeta:
 Troškovi i učinci kao predmet internog obračuna; Pretpostavke i principi ustrojstva obračuna troškova i učinaka; Ustrojstvo adekvatnog kontnog okvira za obračun troškova i učinaka; Dokumentacija u obračunu troškova i učinaka; Faze obračuna troškova i učinaka; Organizaciono ustrojstvo obračuna troškova i učinaka; Metode bilansiranja rezultata; Računovodstvo segmenta poslovanja.

Metode nastave i savladavanje gradiva:
 Savladavanje gradiva i usvajanje odgovarajućih znanja biće obezbijeđeno korištenjem nastavnih metoda: predavanja, vježbe, mentorstvo u toku uzrade seminarskih radova i konsultacija.

Literatura:
 Jablan-Stefanović, R. (2006). *Interni obračun*. Beograd: Ekonomski fakultet;
 Rodić, Jovan; Rakovački-Tubić, Snežana. (2010). *Računovodstvo troškova i učinaka i računovodstvo segmenata poslovanja*; Banja Luka: Finrar, Ekonomski fakultet.

Oblici provjere znanja i ocjenjivanje: Pismena i usmena provjera uz prethodni izlazak na dva kolokvija.
 Dva kolokvijuma, seminarski rad, domaći zadaci, aktivnost na nastavi i usmeni ispit

Pohađanje nastave	2 boda	Kolokvij I	0–20 bodova	Završni ispit	0–50 bodova
Aktivnost na nastavi (seminarski rad, rasprave, studije slučaja)	0–8 bodova	Kolokvij II	0–20 bodova		

Posebna naznaka za predmet:

Ime i prezime nastavnika koji je pripremio podatke: Dr Snežana Rakovački-Tubić, vanr. profesor

STUDIJSKI PROGRAM: MEĐUNARODNA EKONOMIJA

Naziv predmeta	Zimski semestar		Ljetni semestar		ECTS
	P	V	P	V	
Metodologija naučnoistraživačkog rada	2	0			4
Teorija i politika međunarodne trgovine	2	2			7
Makroekonomija otvorene privrede	2	2			7
Globalizacija i tranzicioni procesi	2	2			7
Izborni predmet	2	2			5
Integracija i regionalizacija svjetske privrede			2	2	5
Međunarodni marketing			2	2	5
Izborni predmet			2	2	5
ZAVRŠNI MASTER RAD					15
UKUPNO:	10	8	6	6	60

Izborni predmeti na studijskom programu „Međunarodna ekonomija“:

Međunarodni monetarni sistem
Pravo Evropske unije
Kvalitet i konkurentnost
Menadžerske vještine
Međunarodno bankarstvo
Korporativno upravljanje

	UNIVERZITET U BANJOJ LUCI EKONOMSKI FAKULTET		 УНИВЕРЗИТЕТ У БАЊОЈ ЛУЦИ ЕКОНОМСКИ ФАКУЛТЕТ FACULTY OF ECONOMICS UNIVERSITY OF BANJA LUKA
	Diplomske akademske studije – MASTER		
	Studijski program(i):	Međunarodna ekonomija	

Naziv predmeta	Metodologija naučnoistraživačkog rada			
Šifra predmeta	Status predmeta	Semestar	Fond časova	Broj ECTS bodova
2014MMNR	Obavezni	9.	2P + 0V	4
Nastavnici	Prema odluci Nastavno-naučnog vijeća Ekonomskog fakulteta			

Uslovljenost drugim predmetima	Oblik uslovljenosti
Nema uslovljenosti.	

Ciljevi izučavanja predmeta:
 Cilj predmeta je upoznavanje studenata sa osnovnim principima, funkcijama i praktičnim rješenjima primjene različitih metodologija naučnog istraživanja u području društvenih nauka. Osnovna znanja pružice se iz oblasti naučnoistraživačke metodologije.

Ishodi učenja (stečena znanja):
 Nakon okončanja kursa studenti će biti sposobni da koriste osnovna znanja iz područja filozofije i logike u cilju razumijevanja naučnog istraživanja; efikasno koriste i procjenjuju informacione resurse i da primjenjuju odgovarajuće metode izrade naučnih radova ili istraživačkih izvještaja; uspješno će koristiti odgovarajuće naučne i istraživačke metode za rješavanje određenih istraživačkih zadataka i problema.

Sadržaj predmeta:
 Osnove naučne teorije i istraživanja; Poslovna i ekonomska istraživanja u širem naučnom kontekstu; Konceptualni temelji istraživanja (koncepti, teorije i modeli, formulacija i objašnjenje istraživačkih tema i problema, definisanje predmeta i cilja istraživanja, formulisanje hipoteza istraživanja); Istraživački pristupi, strategije i planiranje (izbor istraživačkih metoda, određivanje populacije i uzorka istraživanja); Teorijski prikaz istraživanja (pregled literature i istraživanja u skladu sa konceptom istraživanja); Operacionalizacija istraživanja (mjerjenje ekonomskih varijabli, tipologija podataka, pretraživanje primarnih i sekundarnih izvora, sređivanje podataka, analiza podataka, testiranje hipoteza); Diskusija u vezi s rezultatima; Pisanje istraživačkog rada; Usmene prezentacije istraživačkih radova.

Metode nastave i savladavanje gradiva:
 Predavanja, odnosno prenošenje sistematskih saznanja iz literature. Ilustracije i vježbe. Pored primjera o kojima će se diskutovati, na časovima će se rješavati problemski zadaci kojima će se ilustrovati i vježbati određene teme (grupno i pojedinačno). Diskusija slučajeva iz prakse. Izrada i izlaganje seminarskog rada.

Literatura:
 Todorović, Z., Šijaković, I., Marić, T. (2007). *Uputstvo za izradu stručnih i naučnih radova*. Banja Luka: Ekonomski fakultet;
 Ristić, Ž. (2006). *O istraživanju, metodi i znanju*. Beograd: Institut za pedagoška istraživanja;
 Zelenika, R. (1998). *Metodologija i tehnologija izrade znanstvenog i stručnog rada*, treće, izmijenjeno i dopunjeno izdanje, Rijeka: Ekonomski fakultet;
 Kukić, S. (2005). *Metodologija znanstvenog istraživanja*. Mostar: Ekonomski fakultet.

Oblici provjere znanja i ocjenjivanje:					
Pohađanje nastave	2 boda	Kolokvij I	0–20 bodova	Završni ispit	0–50 bodova
Aktivnost na nastavi (seminarski rad, rasprave, studije slučaja)	0–8 bodova	Kolokvij II	0–20 bodova		

Posebna naznaka za predmet:

Ime i prezime nastavnika koji je pripremio podatke: Dr Zdravko Todorović, red. profesor

	UNIVERZITET U BANJOJ LUCI EKONOMSKI FAKULTET		
	Diplomske akademske studije – MASTER		
	Studijski program(i):	Međunarodna ekonomija	

Naziv predmeta	Teorija i politika međunarodne trgovine			
Šifra predmeta	Status predmeta	Semestar	Fond časova	Broj ECTS bodova
2014MTPM	Obavezni	9.	2P + 2V	7
Nastavnici	Prema odluci Nastavno-naučnog vijeća Ekonomskog fakulteta			

Uslovljenost drugim predmetima	Oblik uslovljenosti
Nema uslovljenosti.	

Ciljevi izučavanja predmeta:
 Cilj je da studenti na bazi stečenih znanja sa osnovnih studija istraže trgovinske aspekte međunarodnih ekonomskih odnosa. Međunarodna trgovina i trgovinska politika izučavaju se s aspekta savremenih teorija međunarodne trgovine koje su osnov, ali i posljedica realnih međunarodnih trgovinskih tokova.

Ishodi učenja (stečena znanja):

Nakon uspješno položenog ispita student će biti u mogućnosti da:

- opiše pojam međunarodne trgovine i međunarodne trgovinske politike,
- razvrsta liberalističke i protekcionističke teorije u međunarodnoj trgovini,
- razvrsta instrumente trgovinske politike i objasni njihove efekte,
- sagleda značaj međunarodne trgovine na privredni rast i razvoj zemalja,
- razgraniči značaj međunarodne trgovine za velike i male otvorene privrede,
- objasni načine regulisanja tokova međunarodne trgovine,
- predvidi buduće značajnije promjene u međunarodnoj trgovini i međunarodnoj trgovinskoj politici.

Sadržaj predmeta:

Uvod u teoriju i trgovinsku politiku međunarodne trgovine; Liberalizam i protekcionizam u međunarodnoj trgovini, konkurentnost u teorijama međunarodne trgovine; Uticaj međunarodne trgovine na privredni rast i razvoj; Efekti odnosa razmjene na konkurentnost nacionalnih privreda (razvijene i manje razvijene zemlje); Efekti instrumenata trgovinske politike (carine, necarinske barijere) i posebna analiza efekata savremenih protekcionističkih barijera; Međunarodna trgovina kao faktor globalizacije; Međunarodna trgovinska pravila i institucije regulisanja (međunarodne organizacije i međunarodne trgovinske komore).

Metode nastave i savladavanje gradiva:

Predavanja, konsultacije, samostalna izlaganja studenata, samostalni pisani radovi studenata i organizovanje radionica.

Literatura:

Krugman, P.; Obstfeld, M. (2009). *Međunarodna ekonomija, teorija i politika*. Beograd: Data status;
 Salvatore, D. (2009). *Međunarodna ekonomija*. Beograd: Centar za izdavačku delatnost;
 Čenić-Jotanović, G. (2010). *Međunarodna ekonomija*. Laktaši: Grafomark.

Oblici provjere znanja i ocjenjivanje:

Pohađanje nastave	2 boda	Kolokvij I	0–20 bodova	Završni ispit	0–50 bodova
Aktivnost na nastavi (seminarski rad, rasprave, studije slučaja)	0–8 bodova	Kolokvij II	0–20 bodova		

Posebna naznaka za predmet:

Ime i prezime nastavnika koji je pripremio podatke: Dr Gordana Čenić-Jotanović, red. profesor

	UNIVERZITET U BANJOJ LUCI EKONOMSKI FAKULTET		
	Akadske master studije – II ciklus studija		
	Studijski program(i):	Međunarodna ekonomija	

Naziv predmeta	Makroekonomija otvorene privrede			
Šifra predmeta	Status predmeta	Semestar	Fond časova	Broj ECTS bodova
2014MMOP	Obavezni	9.	2P + 2V	7
Nastavnici	Prema odluci Nastavno-naučnog vijeća Ekonomskog fakulteta			

Uslovljenost drugim predmetima	Oblik uslovljenosti
Nema uslovljenosti.	

Ciljevi izučavanja predmeta:
 Makroekonomija predstavlja „azbuku“ ekonomije. Izučava osnovne ekonomske zakonitosti, način funkcionisanja ekonomije, osnovne ekonomske politike i njihov uticaj na ostvarivanje osnovnih makroekonomskih ciljeva. Svrha ovog nastavnog predmeta je da nakon upoznavanja sa zahtjevnom i kompleksnom materijom na osnovnim studijama studenti pristupe izučavanju makroekonomije na višem nivou uz primjenu ekonometrijske analize.

Ishodi učenja (stečena znanja):
 Makroekonomija predstavlja veoma kompleksno područje teorije, nauke i prakse. Osnovni ishod izučavanja ove naučne discipline je da studenti nakon savladavanja ove veoma zahtjevne i kompleksne materije mogu lakše i brže razumjeti sveobuhvatnu analizu savremenih makroekonomskih pitanja i problema, čiji je značaj veći nego ikada ranije. Nakon sticanja detaljnog znanja na osnovnim studijama o osnovnim ekonomskim zakonitostima, načinu funkcionisanja ekonomije, osnovnim ekonomskim politikama i njihovom uticaju na ostvarivanje osnovnih makroekonomskih ciljeva, makroekonomija se na master studijama izučava na višem nivou, koja pored teorijskog znanja, zahtijeva i primjenu ekonometrijske analize.

Sadržaj predmeta:
 Makroekonomski bilanci; Osnove privrednog rasta; Tržište rada i nezaposlenost; Intertemporalno budžetsko ograničenje; Potrošnja i investicije; Realni devizni kurs; Novac i tražnja za novcem; Ravnoteža na tržištu novca u kratkom i u dugom roku; Ponuda novca i monetarna politika; Ciljevi, targeti i instrumenti monetarne politike; Output, zaposlenost i cijene; Robno tržište i IS kriva; Tržište novca i LM kriva; Tejlorovo pravilo i TR kriva; Makroekonomska ravnoteža sa fiksnim i fleksibilnim cijenama; Agregatna tražnja i agregatna ponuda; Output i kamatna stopa pri fiksnom i pri fleksibilnom deviznom kursu; Agregatna ponuda i inflacija; Agregatna tražnja i agregatna ponuda u režimu fiksnog i fleksibilnog deviznog kursa; Šokovi ponude i šokovi tražnje; Privredni ciklusi; Fiskalna politika; Politike upravljanja tražnjom; Ekonomija ponude; Finansijsko tržište i makroekonomija; Determinante deviznog kursa u kratkom roku; Konstrukcija međunarodnog monetarnog sistema; Devizne krize; Izbor režima deviznog kursa; Ciljevi centralne banke; Inflacija u makroekonomskim školama; Upravljanje centralnom bankom; Nezavisnost centralne banke; Transparentnost, komunikacija i odgovornost centralne banke; Funkcije centralne banke; Upravljanje deviznim rezervama; Uzroci i rješavanje bankarskih kriza; Cjenovni mjehurići; Istraživanje u centralnim bankama; Ključne makroekonomske relacije; Instrumenti monetarne politike; Karakteristike savremene monetarne politike; Zamka likvidnosti; Standardni model vremenske nekonzistentnosti; Režimi monetarne politike; Nova klasična makroekonomija i konzistentnost ekonomske (monetarne) politike; Intermedijarni targeti monetarne politike.

Metode nastave i savladavanje gradiva:
 Predavanja, seminarska nastava i praktične vježbe.

Literatura:
 Burda, M.; Viploš, Č. (2012). *Makroekonomija*. Beograd: Ekonomski fakultet (prevod sa engleskog);
 Fabris, N. (2006). *Centralno bankarstvo u teoriji i praksi*. Centralna banka Crne Gore.

Oblici provjere znanja i ocjenjivanje:

Pohađanje nastave	2 boda	Kolokvij I	0–20 bodova	Završni ispit	0–50 bodova
Aktivnost na nastavi (seminarski rad, rasprave, studije slučaja)	0–8 bodova	Kolokvij II	0–20 bodova		

Posebna naznaka za predmet:

Ime i prezime nastavnika koji je pripremio podatke: Dr Borivoje D. Krušković, docent

	UNIVERZITET U BANJOJ LUCI EKONOMSKI FAKULTET		
	Diplomske akademske studije – MASTER		
	Studijski program(i):	Međunarodna ekonomija	

Naziv predmeta	Globalizacija i tranzicioni procesi			
Šifra predmeta	Status predmeta	Semestar	Fond časova	Broj ECTS bodova
2014MGTP	Obavezni	9.	2P + 2V	7
Nastavnici	Prema odluci Nastavno-naučnog vijeća Ekonomskog fakulteta			

Uslovljenost drugim predmetima	Oblik uslovljenosti
Nema uslovljenosti.	

Ciljevi izučavanja predmeta:
 Cilj predmeta je da studentima pruži potrebna znanja iz oblasti globalizacije svjetske privrede i tranzicionih procesa kroz koje prolaze zemlje Centralne i Istočne Evrope. Globalizacija kao novi pogled na svijet poprima rastuću povezanost, integraciju i međuzavisnost zemalja svijeta u ekonomskom, socijalnom, tehnološkom, političkom i kulturnom smislu. Ekonomsku dimenziju globalizacije čini intenzivan proces integracije trgovinskih i finansijskih tokova i nešto sporiji proces integracije tržišta rada. Globalizacija je doprinijela progresu mnogih zemalja i ljudi da žive daleko bolje nego ranije. Nažalost, za mnoge zemlje u razvoju globalizacija nije donijela očekivane ekonomske koristi. Tranzicija zemalja Centralne i Istočne Evrope ka tržišnoj ekonomiji i demokratskom društvu dio su globalnih procesa. Kada je tranzicija započela u ranim devedesetim godinama prošloga vijeka, sa sobom je nosila velike izazove i nade; međutim, velika očekivanja i nade u brz ekonomski procvat iznevjerili su većinu zemalja u tranziciji.

Ishodi učenja (stečena znanja):
 Upoznavanje globalnih kretanja u svjetskoj privredi omogućava studentima da steknu znanja koja će im omogućiti lakše i brže uklapanje u savremene svjetske tokove. Od ključnog značaja je za mlade ljude da upoznaju savremene međunarodne ekonomske tokove i da u svojim budućim aktivnostima prepoznaju pravi put koji ih vodi ka uspjehu.

Sadržaj predmeta:
 Ključne tematske oblasti koje obuhvata predmet su: pojam i dimenzije globalizacije; globalizacija robnih i finansijskih tokova i tržišta rada; uticaj globalizacije na razvoj zemalja u razvoju; globalizacija – argumenti za i argumenti protiv; tranzicija zemalja Centralne i Istočne Evrope – putevi i rezultati; iskustva tranzicije Narodne Republike Kine i Indije.

Metode nastave i savladavanje gradiva:
 Predavanja, vježbe, diskusije, seminarski radovi, analize slučajeva i konsultacije. Tokom predavanja analiziraće se brojna pitanja i problemi iz oblasti globalizacije svjetske privrede i tranzicionih procesa, uz aktivnu ulogu studenata da slobodno iznose svoja viđenja i mišljenja.

Literatura:
 Štiglic, E. Dž. (2004). *Protivrječnosti globalizacije*. Beograd: SMB-h;
 Steger, B. M. (2007). *Globalizacija*. Sarajevo: Šahinpašić;
 Gidens, E. (2009). *Evropa u globalnom dobu*. Beograd: Klio;
 Mohamad, M. (2002). *Globalizacija i nove realnosti*. Sarajevo: Ljiljan;
 Pelević, B.; Vučković, V. (2008). *Međunarodna ekonomija*. Beograd: Ekonomski fakultet;
 Cerović, B. (2010). *Tranzicija – zamisli i ostvarenja*. Beograd: Ekonomski fakultet;
 Žarković, V. (2012). *Privatizacija u Centralnoj i Istočnoj Evropi*. Banja Luka: Ekonomski fakultet.

Oblici provjere znanja i ocjenjivanje:
 Kontinuirana provjera znanja testiranjem, prezentacijama seminarskih radova i usmeni ispit

Pohađanje nastave	2 boda	Kolokvij I	0–20 bodova	Završni ispit	0–50 bodova
Aktivnost na nastavi (seminarski rad, rasprave, studije slučaja)	0–8 bodova	Kolokvij II	0–20 bodova		

Posebna naznaka za predmet:

Ime i prezime nastavnika koji je pripremio podatke: Dr Vasilj Žarković, docent

	UNIVERZITET U BANJOJ LUCI EKONOMSKI FAKULTET		
	Diplomske akademske studije – MASTER		
	Studijski program(i):	Međunarodna ekonomija	

Naziv predmeta	Integracija i regionalizacija svjetske privrede			
Šifra predmeta	Status predmeta	Semestar	Fond časova	Broj ECTS bodova
2014MIRS	Obavezni	10.	2P + 2V	5
Nastavnici	Prema odluci Nastavno-naučnog vijeća Ekonomskog fakulteta			

Uslovljenost drugim predmetima	Oblik uslovljenosti
Nema uslovljenosti.	

Ciljevi izučavanja predmeta:
Svrha izučavanja predmeta je da studenti savladaju osnove i principe savremenih tokova u svjetskoj privredi kako bi se shvatila uloga integrativnih procesa i njihov uticaj na ekonomska kretanja u svijetu. Znanje stečeno na ovom predmetu upotpunjuje se znanjem stečenim na drugim srodnim predmetima na smjeru Međunarodna ekonomija.

Ishodi učenja (stečena znanja):
Student dobija jasna saznanja i predstavu o integrativnim procesima u svijetu i njihovom uticaju na robne i finansijske tokove. Nakon uspješnog završetka ovog predmeta student će biti u mogućnosti da se upozna s teorijama regionalnih integracija, da opiše različite regionalne intergacije i njihov uticaj na svjetsku razmjenu, moći će da shvati ekonomske prednosti i značaj regionalne saradnje, da navede i objasni teorije globalizacije, te osnovne ekonomske tendencije u globalnim okvirima, da se detaljno upozna sa globalnom pozicijom Evropske unije i Sjedinjenih Američkih Država. Konačno, uspješno će sagledati uticaj svjetskih ekonomskih kriza na integracione procese i planove stvaranja budućih regionalnih integracija.

Sadržaj predmeta:
Regionalne ekonomske integracije: teorije, motivi i efekti, institucionalni oblici međunarodnih integracija; Karakteristike i tendencije u svjetskoj privredi, karakteristike, globalni procesi, aktuelni izazovi; Integracija robnih tokova; Razvoj međunarodne trgovine i uticaj integracija na međunarodnu trgovinu; Razvoj i integracija finansijskih tokova; Karakteristike međunarodnih tokova kapitala; Integracija tržišta rada – kretanje radne snage, konkurentnost pojedinih regiona; Uloga transnacionalnih kompanija u integraciji svjetske privrede, oblici TNK, način poslovanja i djelovanje na integrativne procese; Evropska unija kao regionalni i globalni akter. Najznačajnije regionalne integracije u svijetu.

Metode nastave i savladavanje gradiva:
Predavanja, vježbe, seminarska nastava, koja obuhvata izradu i prezentaciju radova, grupne prezentacije i diskusije u vezi sa zadatom temom.

Literatura:
Krugman, P.; Obstfeld, M. (2008). *Međunarodna ekonomija, teorija i politika*. Beograd: Data status;
Jovanović, M. (2006). *Evropske ekonomske integracije*. Beograd: CID;
Vukmirica, V. (2012). *Ekonomika i savremeni ekonomski sistemi*. Istočno Sarajevo: Zavod za udžbenike i nastavna sredstva.

Oblici provjere znanja i ocjenjivanje:					
Pohađanje nastave	2 boda	Kolokvij I	0–20 bodova	Završni ispit	0–50 bodova
Aktivnost na nastavi (seminarski rad, rasprave, studije slučaja)	0–8 bodova	Kolokvij II	0–20 bodova		

Posebna naznaka za predmet:

Ime i prezime nastavnika koji je pripremio podatke: Dr Goran Popović, vanr. profesor

	UNIVERZITET U BANJOJ LUCI EKONOMSKI FAKULTET		
	Diplomske akademske studije – MASTER		
	Studijski program(i):	Međunarodna ekonomija	

Naziv predmeta	Međunarodni marketing			
Šifra predmeta	Status predmeta	Semestar	Fond časova	Broj ECTS bodova
2014MMMA	Obavezni	10.	2P + 2V	5
Nastavnici	Prema odluci Nastavno-naučnog vijeća Ekonomskog fakulteta			

Uslovljenost drugim predmetima	Oblik uslovljenosti
Nema uslovljenosti.	

Ciljevi izučavanja predmeta:
 Cilj izučavanja predmeta je da studenti savladaju osnove međunarodnog marketinga i da nauče tehnike međunarodnog marketinškog istraživanja te shvate značaj nastupa preduzeća na međunarodnom tržištu. Studenti se upoznaju i sa obilježjima i specifičnostima upotrebe instrumenata marketinškog miksa na međunarodnom tržištu.

Ishodi učenja (stečena znanja):
 Nakon uspješnog završetka ovog predmeta student će biti u mogućnosti da: opiše pojam međunarodnog marketinga i napravi razliku između međunarodnog marketinga i međunarodne trgovine, navede i objasni postupke formalnog i neformalnog istraživanja međunarodnog tržišta, objasni faktore međunarodnog marketinškog okruženja, razvrsta kriterijume i pretpostavke za segmentaciju međunarodnog tržišta, objasni elemente marketinškog miksa na međunarodnom tržištu, objasni prednosti i nedostatke triju osnovnih varijanti nastupa na inostranom tržištu (izvoz, zajednička ulaganja, direktne investicije), te kreira i upravlja marketinškim programom na međunarodnom tržištu.

Sadržaj predmeta:
 Pojam i osnovne karakteristike međunarodnog marketinga; Međunarodno marketinško okruženje; Aspekti istraživanja međunarodnog tržišta; Segmentacija međunarodnog tržišta; Politike instrumenata međunarodnog marketinškog miksa (proizvod, cijena, distribucija, promocija); Osnovne varijante nastupa preduzeća u inostranoj sredini (izvoz, zajednička ulaganja, direktne investicije); Definisane međunarodnog marketinškog programa (izbor strategije); Upravljanje međunarodnim marketinškim programom (organizacija, kadrovi, finansiranje).

Metode nastave i savladavanje gradiva:
 Predavanja, vježbe, seminarska nastava koja obuhvata izradu i prezentaciju radova, grupne prezentacije i diskusije u vezi sa zadatom temom.

Literatura:
 Rakita, B. (2008). *Međunarodni marketing*. Beograd: Ekonomski fakultet;
 Kostić, M. (2010). *Međunarodni marketing*. Beograd: Fakultet organizacionih nauka;
 Cateora, Ph. (2002). *International Marketing*. Mc Graw Hill.

Oblici provjere znanja i ocjenjivanje:
 Kontinuirana provjera znanja testiranjem, prezentacije seminarskih radova i usmeni ispit.

Pohađanje nastave	2 boda	Kolokvij I	0–20 bodova	Završni ispit	0–50 bodova
Aktivnost na nastavi (seminarski rad, rasprave, studije slučaja)	0–8 bodova	Kolokvij II	0–20 bodova		

Posebna naznaka za predmet:

Ime i prezime nastavnika koji je pripremio podatke: Dr Perica Macura, red. profesor

	UNIVERZITET U BANJOJ LUCI EKONOMSKI FAKULTET		
	Diplomske akademske studije – MASTER		
	Studijski program(i):	Međunarodna ekonomija	

Naziv predmeta	Međunarodni monetarni sistem			
Šifra predmeta	Status predmeta	Semestar	Fond časova	Broj ECTS bodova
2I14MMMS	Izborni	9. ili 10.	2P + 2V	5
Nastavnici	Prema odluci Nastavno-naučnog vijeća Ekonomskog fakulteta			

Uslovljenost drugim predmetima	Oblik uslovljenosti
Nema uslovljenosti.	

Ciljevi izučavanja predmeta:
Svrha izučavanja predmeta je da se studenti upoznaju s međunarodnim monetarnim sistemom, njegovim subjektima i razvojem, mehanizmima koordinacije, ulogom Međunarodnog monetarnog fonda, ulogom banke za međunarodne obračune i poravnanja i aktivnostima ostalih međunarodnih finansijskih i razvojnih organizacija, osnovama Evropske monetarne unije (ECB, aspekti regulative i djelovanja) i ostalim akterima međunarodnog finansiranja.

Ishodi učenja (stečena znanja):
Student je osposobljen da uspješno prati transformacije međunarodnog monetarnog sistema i njihov uticaj na ključne ekonomske i finansijske tokove. Osposobljen je da uspješno kontroliše potencijalne rizike međunarodnog karaktera i efikasno reaguje u cilju kvalitetnog upravljanja poslovnim subjektima u globalnom međunarodnom ambijentu savremenim metodama upravljanja u domenu opštih regulatornih okvira i kontrolnih mehanizama. Student stiče jasnu teorijsku osnovu neophodnu za uspješno praćenje savremenih međunarodnih finansijskih tokova i osposobljen je za uspješno uključivanje u međunarodne istraživačke projekte, zapošljavanje i dalje usavršavanje u oblasti međunarodne ekonomije.

Sadržaj predmeta:
Međunarodni monetarni sistem – pojam, karakteristike i faktori uticaja; Istorijski pregled razvoja monetarnih sistema; Istorija modernog globalnog monetarnog poretka (uspostavljanje međunarodnog zlatnog standarda, period između dva svjetska rata, Brentonvudski sporazum, "Oživljavanje Brentonvudskog sistema" 2003. godine), Osnovne institucije međunarodnog monetarnog sistema (MMF, BIS i Evropski monetarni sistem sa Evropskom centralnom bankom); Međunarodne finansijske i razvojne institucije (pojam, pregled institucija, karakteristike, značaj); Pariski i Londonski klub povjerenilaca; Međunarodno globalno političko, ekonomsko, regulatorno i pravno okruženje; Međunarodno bankarsko poslovanje, Devizno tržište, transakcije i devizni kursevi; Intervencije na deviznom tržištu; Platni bilans kao mjera međunarodnih finansijskih transakcija; Međunarodni platni sistemi; Uloga i značaj regulative u determinisanju i transformaciji međunarodnog monetarnog sistema; Širenje Evropske unije i implikacije na transformaciju međunarodnog monetarnog sistema; Rizici u međunarodnom monetarnom sistemu.

Metode nastave i savladavanje gradiva:
Predavanja eminentnih domaćih i gostujućih profesora, diskusije i analize slučajeva, izrada i odbrana pristupnih radova i konsultacije.

Literatura:
Jovanović Gavrilović, P. (1994). *Međunarodno poslovno finansiranje*. Beograd: Ekonomski fakultet;
Kovač, O. (2003). *Međunarodne finansije*. Beograd: Ekonomski fakultet;
Mishkin, F. S. (2010). *Ekonomija novca, bankarstva i finansijskih tržišta*, VIII izdanje. Zagreb: Mate;
Čenić Jotanović, G. (2010). *Međunarodni ekonomski odnosi*, Banja Luka: Ekonomski fakultet.

Oblici provjere znanja i ocjenjivanje:					
Pohađanje nastave	2 boda	Kolokvij I	0–20 bodova	Završni ispit	0–50 bodova
Aktivnost na nastavi (pristupni rad, rasprave, studije slučaja)	0–8 bodova	Kolokvij II	0–20 bodova		

Posebna naznaka za predmet:

Ime i prezime nastavnika koji je pripremio podatke: Dr Dragana Bašić, docent

	UNIVERZITET U BANJOJ LUCI EKONOMSKI FAKULTET		
	Diplomske akademske studije – MASTER		
	Studijski program(i):	Međunarodna ekonomija	

Naziv predmeta	Pravo Evropske unije			
Šifra predmeta	Status predmeta	Semestar	Fond časova	Broj ECTS bodova
2I14MPEU	Izborni	9. ili 10.	2P + 2V	5
Nastavnici	Prema odluci Nastavno-naučnog vijeća Ekonomskog fakulteta			

Uslovljenost drugim predmetima	Oblik uslovljenosti
Nema uslovljenosti.	

Ciljevi izučavanja predmeta:
 Cilj izučavanja predmeta je upoznavanje studenata s funkcionisanjem institucija Evropske unije, načinima donošenja odluka i njihovoj implementaciji, načinu uspostavljanja zajedničkog i unutrašnjeg tržišta i sa osnovnim pravnim aspektima nekih zajedničkih politika Evropske unije.

Ishodi učenja (stečena znanja):
 Student stiče osnovna znanja o odlučivanju i funkcionisanju pravnog sistema Evropske unije i načinu uspostavljanja i funkcionisanja zajedničkog i unutrašnjeg tržišta, kao i o nekim zajedničkim politikama (politika konkurencije, zajednička agrarna politika i dr.). Student se osposobljava za pronalaženje i osnovno tumačenje pravnih akata Evropske unije koji se, prije svega, odnose na funkcionisanje ekonomskog sistema i pojedinih ekonomskih sektora i oblasti, te za mogućnost njihovog korišćenja.

Sadržaj predmeta:
 Uvod: Nastanak, ciljevi i razvoj Evropske unije, ustavni i institucionalni okvir djelovanja Evropske unije (elementi ustavnog okvira i institucije); Pojam i izvori prava u Evropskoj uniji; Odnos prava Evropske unije i nacionalnih prava država članica; Pravo unutrašnjeg tržišta, načela slobode kretanja kapitala, robe i usluga; Zajednička trgovinska politika Evropske unije; Pravni aspekti zajedničke poljoprivredne politike Evropske unije; Opšta pitanja prava konkurencije; Sprovođenje prava konkurencije; Oblici povrede prava konkurencije: restriktivni sporazumi, zloupotreba dominantnog položaja; spajanje i preuzimanje preduzeća; Spoljni odnosi Evropske unije: Uslovi pristupanja i pravni aspekti sporazuma o pridruživanju; Odnosi Evropske unije i država zapadnog Balkana.

Metode nastave i savladavanje gradiva:
 Predavanja; vježbe; izrada seminarskih radova.

Literatura:
 Vukadinović, R., (2012). *Uvod u institucije i pravo Evropske unije*, peto izdanje. Kragujevac;
 Kasagić, R. (2005). *Pravo Evropske unije*. Banja Luka: Ekonomski fakultet;
 Popović, G. (2008). *Ekonomija Evropske unije – makroekonomski aspekti i zajedničke politike*. Banja Luka: Ekonomski fakultet.

Oblici provjere znanja i ocjenjivanje:					
Pohađanje nastave	2 boda	Kolokvij I	0–20 bodova	Završni ispit	0–50 bodova
Aktivnost na nastavi (pristupni rad, studija slučaja)	0–8 bodova	Kolokvij II	0–20 bodova		

Posebna naznaka za predmet:

Ime i prezime nastavnika koji je pripremio podatke: Dr Radovan Vukadinović, red. profesor

	UNIVERZITET U BANJOJ LUCI EKONOMSKI FAKULTET		
	Diplomske akademske studije – MASTER		
	Studijski program(i):	Međunarodna ekonomija	

Naziv predmeta	Kvalitet i konkurentnost			
Šifra predmeta	Status predmeta	Semestar	Fond časova	Broj ECTS bodova
2I14MKKO	Izborni	9. ili 10.	2P + 2V	5
Nastavnici	Prema odluci Nastavno-naučnog vijeća Ekonomskog fakulteta			

Uslovljenost drugim predmetima	Oblik uslovljenosti
Nema uslovljenosti.	

Ciljevi izučavanja predmeta:
Cilj predmeta je da student ovlada teorijom kvaliteta i teorijom konkurentnosti, te da shvati da je kvalitet konkurentna prednost za razvoj privrede i društva.

Ishodi učenja (stečena znanja):
Student treba da razumije osnovne elemente teorije kvaliteta i konkurentnosti. On dobija jasnu predstavu o sistemu kvaliteta i sposobnosti preduzeća i zemlje da u slobodnim i ravnopravnim tržišnim uslovima proizvodi kvalitetnu robu i usluge koje prolaze test međunarodnog tržišta uz istovremeno povećanje profita preduzeća, te zadržavanje i povećanje realnog dohotka stanovništva. Student je osposobljen da definiše poslovnu strategiju preduzeća zasnovanu na kvalitetu kao konkurentskoj prednosti.

Sadržaj predmeta:
Teorija kvaliteta: Istorijski razvoj kvaliteta i njegovi koncepti; Karakteristike kvaliteta; Ocjenjivanje kvaliteta; Definiiranje kvaliteta; Kvalitet koncepcije. Kvalitet konstrukcije. Kvalitet izrade. Kvalitet s gledišta tržišta. Kvalitet sa gledišta društva; Postupci za ispitivanje kvaliteta. Ocjenjivanje kvaliteta. Model ekonomskog kvaliteta. Troškovi kvaliteta. Teorija konkurentnosti: Koncepti i definicije konkurentnosti; Ciljevi konkurentnosti; Mikroekonomski i makroekonomski aspekt konkurentnosti; Porterov dijagram; Ekonomije prema stepenu konkurentnosti; Makroekonomske politike u funkciji konkurentnosti; Pokazatelji konkurentnosti: Mikroekonomski i makroekonomski pokazatelji; Problemi u mjerenju konkurentnosti. Kvalitet i makroekonomski aspekti konkurentnosti: Sistemi upravljanja kvalitetom u međunarodnom poslovanju; Usaglašavanje kvaliteta sa standardima Evropske unije; Makroekonomski aspekti kvaliteta mjereni stepenom "certifikovanosti"; Kvalitet i proces industrijalizacije. Kvalitet i mikroekonomski aspekti konkurentnosti: Kvalitet i tržišne strukture; Kvalitet i teorije preduzeća; Upravljanje kvalitetom i poslovnim procesima; TQM i poslovna izvrsnost.

Metode nastave i savladavanje gradiva:
Predavanja, odnosno prenošenje sistematskih saznanja iz literature. Ilustracije i vježbe. Pored primjera o kojima će se diskutovati, na časovima će se rješavati problemski zadaci kojima će se ilustrovati i vježbati određene teme. Diskusija slučajeva iz prakse. Izrada i izlaganje seminarskog rada uz obaveznu primjenu metodologije za izradu stručnih radova.

Literatura:
Todorović, Z. (2009). *Upravljanje kvalitetom*. Banja Luka: Ekonomski fakultet;
Porter, M. E. (1990). *The Competitive Advantage of Nations*. New York: Free Press.

Oblici provjere znanja i ocjenjivanje:					
Pohađanje nastave	2 boda	Kolokvij I	0–20 bodova	Završni ispit	0–50 bodova
Aktivnost na nastavi (seminarski rad, rasprave, studije slučaja)	0–8 bodova	Kolokvij II	0–20 bodova		

Posebna naznaka za predmet:

Ime i prezime nastavnika koji je pripremio podatke: Dr Zdravko Todorović, red. profesor

	UNIVERZITET U BANJOJ LUCI EKONOMSKI FAKULTET		
	Diplomske akademske studije – MASTER		
	Studijski program(i):	Međunarodna ekonomija	

Naziv predmeta	Menadžerske vještine			
Šifra predmeta	Status predmeta	Semestar	Fond časova	Broj ECTS bodova
2I14MMVJ	Izborni	9. ili 10.	2P + 2V	5
Nastavnici	Prema odluci Nastavno-naučnog vijeća Ekonomskog fakulteta			

Uslovljenost drugim predmetima	Oblik uslovljenosti
Nema uslovljenosti.	

Ciljevi izučavanja predmeta:
 Neophodno je steći potrebna menadžerska znanja i vještine, saznati njihovu važnost i ulogu te ih primijeniti u situacijama u kojima one mogu biti kritične za poslovni uspjeh određene organizacije.

Ishodi učenja (stečena znanja):
 Studentima se daje mogućnost uvida u široki spektar menadžerskih znanja i vještina potrebnih u svakodnevnom vođenju poslova, te njihovo sticanje za uspješno upravljanje i vođenje organizacija u savremenim i turbulentnim uslovima poslovanja. Potrebno je razviti interes za praktičnu primjenu menadžerskih vještina kojima je moguće efikasno uticati na ponašanje zaposlenih, uspješno komuniciranje u različitim poslovnim situacijama, prepoznavanje i efikasno rješavanje konfliktnih situacija, te stvaranje imidža o uspješnosti organizacije.

Sadržaj predmeta:
 Uvod; Lične vještine menadžera (opšte vještine – ophođenje s ljudima; konceptualna, socijalna i tehnička znanja i vještine); Upravljanje vremenom menadžera; Umijeće i sposobnost delegiranja; Interpersonalne vještine (vještina razvijanja korektnih odnosa sa saradnicima i uopšte zaposlenima, vještine uticaja na druge – liderstvo, vještine savjetovanja i obučavanja – coaching, vještina umrežavanja); Komunikacijske vještine (važnost komunikacionih vještina, vještine interpersonalne komunikacije – vještine slušanja i neverbalne komunikacije); Grupne vještine (vještine upravljanja grupama, sukobima i promjenama); Ostale vještine i tehnike menadžmenta (poređenje s praksom najboljih – benchmarking, izmještanje – outsourcing, uravnotežena lista pokazatelja uspješnosti – balanced scorecard BSC, upravljanje pomoću ciljeva MBO).

Metode nastave i savladavanje gradiva:
 Predavanja, vježbe, poslovni slučajevi, samostalna izrada seminarskih radova i praktičnih zadataka. Nastava je interaktivna, te se podržavaju međusobni razgovori i rasprave.

Literatura:
 Bahtijarević-Šiber, F.; Sikavica, P.; Pološki Vokić, N. (2008). *Suvremeni menadžment – vještine, sustavi i izazovi*. Zagreb: Školska knjiga;
 Whetten D.; Cameron, K. (2007). *Developing Management Skills*. New Jersey: Prentice Hall;
 Ognjanov, G. (2004). *Komunikativna moć prodaje*. Beograd: Dosije;
 Ilić, G. (2005). *Osnovi menadžmenta*. Laktaši: Grafomark.

Oblici provjere znanja i ocjenjivanje:
 Aktivnost na nastavi procjenjuje se izradom seminarskih radova, rasprava i studije slučaja. Kolokvij može biti pismeni dio ispita. Završni ispit se odnosi samo na teorijska pitanja.

Pohađanje nastave	2 boda	Kolokvij I	0–20 bodova	Završni ispit	0–50 bodova
Aktivnost na nastavi (seminarski rad, rasprave, studije slučaja)	0–8 bodova	Kolokvij II	0–20 bodova		

Posebna naznaka za predmet:

Ime i prezime nastavnika koji je pripremio podatke: Dr Gordana Ilić, vanr. profesor

	UNIVERZITET U BANJOJ LUCI EKONOMSKI FAKULTET		
	Diplomske akademske studije – MASTER		
	Studijski program(i):	Međunarodna ekonomija	

Naziv predmeta	Međunarodno bankarstvo			
Šifra predmeta	Status predmeta	Semestar	Fond časova	Broj ECTS bodova
2114MMBA	Izborni	9. ili 10.	2P + 2V	5
Nastavnici	Prema odluci Nastavno-naučnog vijeća Ekonomskog fakulteta			

Uslovljenost drugim predmetima	Oblik uslovljenosti
Nema uslovljenosti.	

Ciljevi izučavanja predmeta:
Svrha izučavanja predmeta je da se studenti upoznaju sa ključnim aspektima međunarodnog bankarstva, njegovim subjektima i faktorima razvoja, međunarodnim finansijskim i razvojnim institucijama, zatim faktorima rizika u poslovanju i modelima upravljanja i zaštite, kao i osnovama i značajem regulacije u međunarodnom bankarskom poslovanju.

Ishodi učenja (stečena znanja):
Student je osposobljen za uspješno uključivanje u sve aspekte međunarodnog bankarskog poslovanja i u praktičnom i u istraživačkom smislu. Osposobljen je da, u određenoj ulozi, uspješno kontroliše potencijalne rizike u oblasti međunarodnog bankarstva i da efikasno reaguje u cilju ostvarenja dobiti i zaštite od rizika primjenom savremenih metoda upravljanja bankom koja djeluje na internacionalnom nivou u domenu opšteprihvaćenih regulatornih okvira i kontrolnih mehanizama. Student stiče jasnu teorijsku osnovu neophodnu za uspješno praćenje savremenih međunarodnih finansijskih tokova i osposobljen je za uspješno uključivanje u međunarodne istraživačke projekte, zapošljavanje i dalje usavršavanje u oblasti međunarodnog bankarstva.

Sadržaj predmeta:
Oblici međunarodnog kretanja kapitala; Mogućnosti pribavljanja sredstava inoakumulacije; Međunarodno globalno političko, ekonomsko i regulatorno okruženje; Karakteristike savremenog globalnog bankarskog i finansijskog tržišta; Međunarodne finansijske i razvojne institucije (pojam, pregled institucija, karakteristike, značaj); Evropski monetarni sistem sa Evropskom centralnom bankom; Interni i eksterni faktori uticaja na razvoj međunarodnog bankarstva (univerzalizacija i koncentracija u bankarstvu, internacionalizacija i globalizacija); Međunarodni korespondentski i kontokorentni odnosi banaka; Organizacioni oblici ovlaštenih banaka na finansijskom tržištu; Međunarodno bankarsko poslovanje; Devizno tržište, transakcije i devizni kursevi; Osnove deviznog poslovanja banaka; Intervencije centralnih banaka na deviznom tržištu; Međunarodni platni sistemi, Instrumenti međunarodnog platnog prometa i obezbjeđenja naplate; Izvozno finansiranje; Poslovi međunarodnog forfetinga i međunarodnog faktoringa; Međunarodni lizing; Forme nastupa banaka na međunarodnom bankarskom tržištu (fuzija, akvizicija i drugi oblici koncentracije); Međunarodni standardi supervizije bankarskog i finansijskog sektora u međunarodnom bankarstvu; Osnove evropske regulative; Posljedice deregulacije u pogledu konkurencije, finansijskih inovacija i porasta moralnog hazarda; Rizici u međunarodnom bankarskom poslovanju, modeli upravljanja i instrumenti zaštite.

Metode nastave i savladavanje gradiva:
Predavanja eminentnih domaćih i gostujućih profesora, diskusije i analize slučajeva, izrada i odbrana pristupnih radova i konsultacije.

Literatura:
Bašić, D. (2012). *Savremeno bankarstvo*. Banja Luka: Univerzitet u Banjoj Luci, Ekonomski fakultet;
Bjelica, V. (2001). *Bankarstvo*. Novi Sad: Stylos;
Mishkin, F. S. (2010). *Ekonomija novca, bankarstva i finansijskih tržišta*, VIII izdanje. Zagreb: Mate; Plakalović, N.; Alihodžić, A. (2013). *Savremeno upravljanje finansijama: sa primjenom u MC Excel-u*, Beograd: Institut ekonomskih nauka;
Rose, S. P; Hudgins, C. S. (2005). *Bankarski menadžment i finansijske usluge*. Beograd: Data status;
Čenić Jotanović, G. (2010). *Međunarodni ekonomski odnosi*, Banja Luka: Ekonomski fakultet.

Oblici provjere znanja i ocjenjivanje:					
Pohađanje nastave	2 boda	Kolokvij I	0–20 bodova	Završni ispit	0–50 bodova
Aktivnost na nastavi (pristupni rad, studija slučaja)	0–8 bodova	Kolokvij II	0–20 bodova		

Posebna naznaka za predmet:
Ime i prezime nastavnika koji je pripremio podatke: Dr Dragana Bašić, docent

	UNIVERZITET U BANJOJ LUCI EKONOMSKI FAKULTET		
	Diplomske akademske studije – MASTER		
	Studijski program(i):	Međunarodna ekonomija	

Naziv predmeta	Korporativno upravljanje			
Šifra predmeta	Status predmeta	Semestar	Fond časova	Broj ECTS bodova
2I14MKUP	Izborni	9. ili 10.	2P + 2V	5
Nastavnici	Prema odluci Nastavno-naučnog vijeća Ekonomskog fakulteta			

Uslovljenost drugim predmetima	Oblik uslovljenosti
Nema uslovljavanja	

Ciljevi izučavanja predmeta:
 Cilj predmeta je objašnjenje relevantnih aspekata korporativnog upravljanja, da se prikaže i analizira konceptualni okvir za razmatranje korporativnog upravljanja i da se sagledaju osnovni problemi u naučnom i stručnom pristupu korporativnom upravljanju, kao i analiza stanja i prakse korporativnog upravljanja u domaćim preduzećima.

Ishodi učenja (stečena znanja):
 Student treba da stekne relevantna teorijska i praktična znanja iz oblasti korporativnog upravljanja neophodna za razumijevanje i istraživanje kompleksnih relacija između investitora, menadžera i ostalih zainteresovanih strana. Student je osposobljen da definiše poslovnu strategiju preduzeća zasnovanu na OECD principima korporativnog upravljanja.

Sadržaj predmeta:
 Pojam korporacije, problem principal-agent; Pojam, teorijski pristupi i mehanizmi korporativnog upravljanja uz osvrt na OECD principe i EU direktive i preporuke; Akcionarsko društvo: trougao vlasnika, nadzornog i upravnog odbora; Nadzorni odbor kao ključni organ kontrole i strateškog upravljanja; Skupština akcionara; Otvoreni i zatvoreni sistemi korporativnog upravljanja: njemački i anglo-američki sistem korporativnog upravljanja, primjer iz regije; Korporativno upravljanje i tržište kapitala; Objavlivanje i transparentnost izvještavanja; Ocjenjivanje stanja uvedenosti i primjene korporativnog upravljanja; Korporativno upravljanje u tranzicijskim zemljama uz poseban osvrt na posljedice privatizacije na akcionarsku strukturu i kulturu; Korporativna društvena odgovornost i korporativno upravljanje; Etika i korporativno upravljanje; Konvergencija sistema korporativnog upravljanja i najbolje prakse.

Metode nastave i savladavanje gradiva:
 Predavanja, odnosno prenošenje sistematskih saznanja iz literature. Ilustracije i vježbe. Pored primjera o kojima će se diskutovati, na časovima će se rješavati problemski zadaci kojima će se ilustrovati i vježbati određene teme. Diskusija slučajeva iz prakse. Izrada i izlaganje seminarskog rada uz obaveznu primjenu metodologije za izradu stručnih radova.

Literatura:
 Todorović, Z.; Babić M. (2008). *Korporativno upravljanje kao faktor ubrzanog razvoja privrede*. Banja Luka: Atlantik;
 Lojpur, A.; Lakićević, M. (2009). *Korporacijsko upravljanje u teoriji i praksi privatizacije*, dopunjeno izdanje. Podgorica: Ekonomski fakultet;
 Međunarodna finansijska korporacija (IFC) (2009). *Priručnik iz korporativnog upravljanja za firme u Bosni i Hercegovini*;
 Tipurić, D. (2008). *Korporativno upravljanje*. Zagreb: Sinergija;
 Međunarodna finansijska korporacija (IFC) (2009). *Priručnik za upravljanje porodičnim firmama* (bh. izdanje).

Oblici provjere znanja i ocjenjivanje:					
Pohađanje nastave	2 boda	Kolokvij I	0–20 bodova	Završni ispit	0–50 bodova
Aktivnost na nastavi (seminarski rad, rasprave, studije slučaja)	0–8 bodova	Kolokvij II	0–20 bodova		

Posebna naznaka za predmet:

Ime i prezime nastavnika koji je pripremio podatke: Dr Igor Todorović, docent

STUDIJSKI PROGRAM: POSLOVNA EKONOMIJA**Usmjerenje: Menadžment i preduzetništvo**

Naziv predmeta	Zimski semestar		Ljetni semestar		ECTS
	P	V	P	V	
Metodologija naučnoistraživačkog rada	2	0			4
Korporativno upravljanje	2	2			7
Preduzetnički marketing	2	2			7
Strategijsko odlučivanje	2	2			7
Izborni predmet	2	2			5
Upravljanje preduzetničkim projektima			2	2	5
Menadžerske vještine			2	2	5
Izborni predmet			2	2	5
ZAVRŠNI MASTER RAD					15
UKUPNO:	10	8	6	6	60

Izborni predmeti na studijskom programu „Poslovna ekonomija”:

- Kvalitet i konkurentnost
- Specijalna preduzetništva
- Finansiranje inovativnog biznisa
- Međunarodni marketing
- Poslovna predviđanja
- Strateški menadžment ljudskih resursa
- Upravljanje međunarodnim projektima

	UNIVERZITET U BANJOJ LUCI EKONOMSKI FAKULTET		
	Diplomske akademske studije – MASTER		
	Studijski program(i):	Poslovna ekonomija Usmjerenje: Menadžment i preduzetništvo	

Naziv predmeta	Metodologija naučnoistraživačkog rada			
Šifra predmeta	Status predmeta	Semestar	Fond časova	Broj ECTS bodova
2014PMNR	Obavezni	9.	2P + 0V	4
Nastavnici	Prema odluci Nastavno-naučnog vijeća Ekonomskog fakulteta			

Uslovljenost drugim predmetima	Oblik uslovljenosti
Nema uslovljavanja.	

Ciljevi izučavanja predmeta:
 Cilj predmeta je upoznavanje studenata sa osnovnim principima, funkcijama i praktičnim rješenjima primjene različitih metodologija naučnog istraživanja u području društvenih nauka. Osnovna znanja pružiće se iz oblasti naučnoistraživačke metodologije.

Ishodi učenja (stečena znanja):
 Okončanjem kursa studenti bi trebalo da budu sposobni: da koriste osnovna znanja iz područja filozofije i logike u cilju razumijevanja naučnog istraživanja; efikasno koriste i procjenjuju informacione resurse i da primjenjuju odgovarajuće metode izrade naučnih radova ili istraživačkih izvještaja; studenti će uspješno koristiti odgovarajuće naučne, istraživačke metode za rješavanje određenih istraživačkih zadataka i problema.

Sadržaj predmeta:
 Osnove naučne teorije i istraživanja; Poslovna i ekonomska istraživanja u širem naučnom kontekstu; Konceptualni temelji istraživanja (koncepti, teorije i modeli, formulacija i objašnjenje istraživačkih tema i problema, definisanje predmeta i cilja istraživanja, formulisanje hipoteza istraživanja); Istraživački pristupi, strategije i planiranje (izbor istraživačkih metoda, određivanje populacije i uzorka istraživanja); Teorijski prikaz istraživanja (pregled literature i istraživanja u skladu sa konceptom istraživanja); Operacionalizacija istraživanja (mjerjenje ekonomskih varijabli, tipologija podataka, pretraživanje primarnih i sekundarnih izvora, sređivanje i analiza podataka, testiranje hipoteza); Diskusija rezultata; Pisanje istraživačkog rada; Usmene prezentacije istraživačkih radova.

Metode nastave i savladavanje gradiva:
 Predavanja, odnosno prenošenje sistematskih saznanja iz literature. Ilustracije i vježbe. Pored primjera o kojima će se diskutovati, na časovima će se rješavati problemski zadaci kojima će se ilustrovati i vježbati određene teme (grupno i pojedinačno). Diskusija slučajeva iz prakse. Izrada i izlaganje seminarskog rada.

Literatura:
 Todorović, Z., Šijaković, I., Marić, T. (2007). *Uputstvo za izradu stručnih i naučnih radova*. Banja Luka: Ekonomski fakultet;
 Ristić, Ž. (2006). *O istraživanju, metodi i znanju*. Beograd: Institut za pedagoška istraživanja;
 Zelenika, R. (1998). *Metodologija i tehnologija izrade znanstvenog i stručnog rada*, treće, izmijenjeno i dopunjeno izdanje. Rijeka: Ekonomski fakultet;
 Kukić, S. (2005). *Metodologija znanstvenog istraživanja*. Mostar: Ekonomski fakultet.

Oblici provjere znanja i ocjenjivanje:					
Pohađanje nastave	2 boda	Kolokvij I	0–20 bodova	Završni ispit	0–50 bodova
Aktivnost na nastavi (seminarski rad, rasprave, studije slučaja)	0–8 bodova	Kolokvij II	0–20 bodova		

Posebna naznaka za predmet:

Ime i prezime nastavnika koji je pripremio podatke: Dr Zdravko Todorović, red. profesor

	UNIVERZITET U BANJOJ LUCI EKONOMSKI FAKULTET		
	Diplomske akademske studije – MASTER		
	Studijski program(i):	Poslovna ekonomija Usmjerenje: Menadžment i preduzetništvo	

Naziv predmeta	Korporativno upravljanje			
Šifra predmeta	Status predmeta	Semestar	Fond časova	Broj ECTS bodova
2014PKUP	Obavezni	9.	2P + 2V	7
Nastavnici	Prema odluci Nastavno-naučnog vijeća Ekonomskog fakulteta			

Uslovljenost drugim predmetima	Oblik uslovljenosti
Nema uslovljenosti.	

Ciljevi izučavanja predmeta:
 Cilj predmeta je objasniti relevantne aspekte korporativnog upravljanja, prikazati i analizirati konceptualni okvir za razmatranje korporativnog upravljanja, sagledati osnovne probleme u naučnom i stručnom pristupu korporativnom upravljanju i analizirati stanje i prakse korporativnog upravljanja u domaćim preduzećima.

Ishodi učenja (stečena znanja):
 Student treba da stekne relevantna teorijska i praktična znanja iz oblasti korporativnog upravljanja neophodna za razumijevanje i istraživanje kompleksnih relacija između investitora, menadžera i ostalih zainteresovanih strana. Student je osposobljen da definiše poslovnu strategiju preduzeća zasnovanu na OECD principima korporativnog upravljanja.

Sadržaj predmeta:
 Pojam korporacije, problem principal-agent; Pojam, teorijski pristupi i mehanizmi korporativnog upravljanja uz osvrt na OECD principe i EU direktive i preporuke; Akcionarsko društvo: trougao vlasnika, nadzornog i upravnog odbora; Nadzorni odbor kao ključni organ kontrole i strateškog upravljanja; Skupština akcionara; Otvoreni i zatvoreni sistemi korporativnog upravljanja: njemački i anglo-američki sistem korporativnog upravljanja; primjer iz regije; Korporativno upravljanje i tržište kapitala; Objavljivanje i transparentnost izvještavanja; Ocjenjivanje stanja uvedenosti i primjene korporativnog upravljanja; Korporativno upravljanje u tranzicijskim zemljama uz poseban osvrt na posljedice privatizacije na akcionarsku strukturu i kulturu; Korporativna društvena odgovornost i korporativno upravljanje; Etika i korporativno upravljanje; Konvergencija sistema korporativnog upravljanja i najbolje prakse.

Metode nastave i savladavanje gradiva:
 Predavanja, odnosno prenošenje sistematskih saznanja iz literature. Ilustracije i vježbe. Pored primjera o kojima će se diskutovati, na časovima će se rješavati problemski zadaci kojima će se ilustrovati i vježbati određene teme. Diskusija slučajeva iz prakse. Izrada i izlaganje seminarskog rada uz obaveznu primjenu metodologije za izradu stručnih radova.

Literatura:
Osnovna literatura:
 Todorović Z.; Babić M. (2008). *Korporativno upravljanje kao faktor ubrzanog razvoja privrede*. Banja Luka: Atlantik;
 Lojpur, A.; Lakićević, M. (2009). *Korporacijsko upravljanje u teoriji i praksi privatizacije*, dopunjeno izdanje. Podgorica: Ekonomski fakultet;
 Međunarodna finansijska korporacija (IFC) (2009). *Priručnik iz korporativnog upravljanja za firme u Bosni i Hercegovini*;
 Tipurić, D. (2008). *Korporativno upravljanje*. Zagreb: Sinergija;
 Međunarodna finansijska korporacija (IFC) (2009). *Priručnik za upravljanje porodičnim firmama* (bh. izdanje).

Oblici provjere znanja i ocjenjivanje:					
Pohađanje nastave	2 boda	Kolokvij I	0–20 bodova	Završni ispit	0–50 bodova
Aktivnost na nastavi (seminarski rad, rasprave, studije slučaja)	0–8 bodova	Kolokvij II	0–20 bodova		

Posebna naznaka za predmet:

Ime i prezime nastavnika koji je pripremio podatke: Dr Igor Todorović, docent

	UNIVERZITET U BANJOJ LUCI EKONOMSKI FAKULTET		 УНИВЕРЗИТЕТ У БАЊОЈ ЛУЦИ ЕКОНОМСКИ ФАКУЛТЕТ FACULTY OF ECONOMICS UNIVERSITY OF BANJA LUKA
	Diplomske akademske studije – II ciklus studija		
	Studijski program(i):	Poslovna ekonomija Usmjerenje: Menadžment i preduzetništvo	

Naziv predmeta	Preduzetnički marketing			
Šifra predmeta	Status predmeta	Semestar	Fond časova	Broj ECTS bodova
2014PPMA	Obavezni	9.	2P + 2V	7
Nastavnici	Prema odluci Nastavno-naučnog vijeća Ekonomskog fakulteta			

Uslovljenost drugim predmetima	Oblik uslovljenosti
Nema uslovljenosti.	

Ciljevi izučavanja predmeta:
 Cilj izučavanja predmeta je da studenti savladaju osnove primjene marketinga u preduzetništvu, odnosno u sektoru mikropreduzeća, malih i srednjih preduzeća i da nauče tehnike marketinškog istraživanja u domenu inovacija i inovativnosti te da shvate njihov značaj za preduzeće. Studenti se upoznaju i sa obilježjima i specifičnostima upotrebe instrumenata marketinškog miksa na tržištu, te se osposobljavaju da savladaju osnove kreiranja marketinškog programa u početnim i razvojnim fazama preduzetničkog poduhvata.

Ishodi učenja (stečena znanja):
 Nakon uspješnog završetka ovog predmeta student će biti u mogućnosti da: opiše odnose marketinga i preduzetništva, odnosno definiše potrebu primjene marketinškog koncepta (marketinškog načina poslovnog razmišljanja) u preduzetništvu, objasni značaj inovacija i inovativnosti u marketinškom djelovanju preduzetnika, razvrsta kriterijume za podjelu na mikropreduzeća, mala i srednja preduzeća, objasni faktore marketinškog i preduzetničkog okruženja, navede i objasni postupke istraživanja i segmentacije tržišta, objasni elemente marketinškog miksa prilikom definisanja preduzetničke ponude na tržištu, kreira i upravlja marketinškim programom na tržištu (definiše plan, organizaciju, kadrove i finansiranje preduzetničkog poduhvata).

Sadržaj predmeta:
 Pojam i osnovne karakteristike odnosa marketinga i preduzetništva, neophodnost primjene marketinškog načina poslovnog razmišljanja (marketinškog koncepta) u preduzetništvu, značaj inovacija i inovativnosti u marketinškom djelovanju preduzetnika, kriterijumi podjele i obilježja mikropreduzeća, malih i srednjih preduzeća, marketinško i preduzetničko okruženje, aspekti istraživanja i segmentacije tržišta, politike instrumenata marketinškog miksa (proizvod, cijena, distribucija, promocija) u oblikovanju preduzetničke ponude, definisanje marketinškog programa (izbor strategije nastupa preduzetnika na tržištu), upravljanje marketinškim programom.

Metode nastave i savladavanje gradiva:
 Predavanja, vježbe, seminarska nastava koja obuhvata izradu i prezentaciju radova, grupne prezentacije i diskusije na zadatak temu.

Literatura:
 Macura, P. (2009). *Marketing – mikro, mala i srednja preduzeća*. Banja Luka: Ekonomski fakultet;
 Kotler, Ph. (2008). *Upravljanje marketingom*. Zagreb: Mate (Beograd: Data status).

Oblici provjere znanja i ocjenjivanje:
 Kontinuirana provjera znanja testiranjem, prezentacije seminarskih radova i usmeni ispit

Pohađanje nastave	2 boda	Kolokvij I	0–20 bodova	Završni ispit	0–50 bodova
Aktivnost na nastavi (seminarski rad, rasprave, studije slučaja)	0–8 bodova	Kolokvij II	0–20 bodova		

Posebna naznaka za predmet:

Ime i prezime nastavnika koji je pripremio podatke: Dr Perica Macura, red. profesor

	UNIVERZITET U BANJOJ LUCI EKONOMSKI FAKULTET		 УНИВЕРЗИТЕТ У БАЊОЈ ЛУЦИ ЕКОНОМСКИ ФАКУЛТЕТ FACULTY OF ECONOMICS UNIVERSITY OF BANJA LUKA
	Diplomske akademske studije – MASTER		
	Studijski program(i):	Poslovna ekonomija Usmjerenje: Menadžment i preduzetništvo	

Naziv predmeta	Strategijsko odlučivanje			
Šifra predmeta	Status predmeta	Semestar	Fond časova	Broj ECTS bodova
2014PSOD	Obavezni	9.	2P + 2V	7
Nastavnici	Prema odluci Nastavno-naučnog vijeća Ekonomskog fakulteta			

Uslovljenost drugim predmetima	Oblik uslovljenosti				
Nema uslovljenosti.					
Ciljevi izučavanja predmeta:					
Sa težištem na kvalitativne metode ovaj kolegij ima za cilj da upozna studente sa osnovnim konceptima i metodama strateškog odlučivanja u različitim vrstama kompanija i u različitim okolnostima i okruženjima savremenog biznisa. Ovaj kolegij je interdisciplinarnog karaktera, što podrazumijeva otvoren i fleksibilan pristup samoga procesa studiranja i savladavanja njegove kompleksnosti.					
Ishodi učenja (stečena znanja):					
Nakon uspješnog završetka ovog predmeta studenti će biti osposobljeni da koriste osnovne metode i pristupe u strateškom odlučivanju i savladaju kompleksnost procesa donošenja poslovnih i drugih odluka. Usvojeno znanje i vještine treba da im omoguće uspješno snalaženje u raznim situacijama pri obavljanju neposrednih poslova.					
Sadržaj predmeta:					
Teorijska nastava obuhvaća multidisciplinarni pristup, uglavnom kvalitativnog karaktera, u savladavanju osnovnih teoretskih postavki u odlučivanju što uključuje interne varijabale koje se odnose na samog menadžera (ljudske karakteristike) i eksterne varijable koje se odnose na okruženje u kojem određena kompanija – organizacija posluje ili egzistira. Ključne teme i koncepti: Priroda i važnost odluke i odlučivanja; Strategijsko odlučivanje, različiti nivoi; Mintzberg's Generalni model strategijskog procesa odlučivanja; Kvalitativni pristup procesu odlučivanja; Kvantitativni pristup procesu odlučivanja; Klasični pristup u procesu odlučivanja; The Cynefin Framework (okvir); The Donaldson-Lorsch Model kontrasta procesa donošenja odluka.					
Metode nastave i savladavanje gradiva:					
Upoznavanje studenata s konkretnim primjerima iz prakse u organizovanju, poslovanju i upravljanju na licu mjesta u privrednim društvima i drugim organizovanim subjektima, a to uključuje usmeno izlaganje, razgovor i diskusija, test metode i metode vježbanja. Nastavni modaliteti inkorporiraju: analizu slučaja, projektne zadatke, referate sa okruglih stolova, esejska pitanja, pismene vježbe, domaće radove, tekstove, mentorski rad i video-prezentacije.					
Literatura:					
Harrison E. F. (2005). <i>The Managerial Decision-making Process</i> . Fifth edition. New York: Houghton Mifflin Company; Johnson, G.; Scholes, K.; Whittington, R. (2005.) <i>Exploring Corporate Strategy</i> . Text and Cases. 7 th edition. UK: Pearson Education Limited; Ateljević, J.; Kulović, Dž. (2013). <i>Strategijski menadžment: nove perspektive</i> . Beograd: Data status.					
Oblici provjere znanja i ocjenjivanje:					
Pohađanje nastave	2 boda	Kolokvij I	0–20 bodova	Završni ispit	0–50 bodova
Aktivnost na nastavi (seminarski rad, rasprave, studije slučaja)	0–8 bodova	Kolokvij II	0–20 bodova		
Posebna naznaka za predmet:					
Ime i prezime nastavnika koji je pripremio podatke: Dr Jovo Ateljević, vanr. profesor					

	UNIVERZITET U BANJOJ LUCI EKONOMSKI FAKULTET		
	Diplomske akademske studije – MASTER		
	Studijski program(i):	Poslovna ekonomija Usmjerenje: Menadžment i preduzetništvo	

Naziv predmeta	Upravljanje preduzetničkim projektima			
Šifra predmeta	Status predmeta	Semestar	Fond časova	Broj ECTS bodova
2014PUPP	Obavezni	10.	2P + 2V	5
Nastavnici	Prema odluci Nastavno-naučnog vijeća Ekonomskog fakulteta			

Uslovljenost drugim predmetima	Oblik uslovljenosti
Nema uslovljenosti.	

Ciljevi izučavanja predmeta:
 Svrha predmeta je da student savlada osnove teorije preduzetništva i primjene principa eksternog i korporativnog preduzetništva u organizacijama iz sva tri sektora (biznis, vladin i nevladin sektor), bez obzira na veličinu i pravnu formu. Krajnji cilj je osposobljavanje za inovativan, odnosno natprosječan način razmišljanja i kreiranje novih preduzetničkih poduhvata: pokretanja novih malih preduzeća, globalnog klasteringa, korporativnog (unutrašnjeg) preduzetništva, autorsinga i drugih srodnih procesa savremenog preduzetništva.

Ishodi učenja (stečena znanja):
 Nakon uspješnog završetka ovog predmeta student će biti osposobljen da prati megatrendove unapređenja poslovanja velikih preduzeća i razvoja MSP u uslovima globalizacije. On pri tome dobija jasnu predodžbu o sadržaju, značaju i funkcionalnosti preduzetništva i upravljanja projektima. Student će biti u mogućnosti da se uključi u međunarodne istraživačke projekte, samozapošljavanje i dalje usavršavanje u profesionalnom konsaltingu za osnivanje malih i preduzetničku revitalizaciju velikih preduzeća.

Sadržaj predmeta:
 Preduzetništvo u malom i srednjem biznisu; Preduzetnički projekti pokretanja biznisa; Specifične karakteristike preduzetničkih projekata i inovativni oblici upravljanja projektima; Vrste, izvodljivost, životni ciklusi i način izvršenja preduzetničkih projekata; Modeli i forme finansijske podrške preduzetničkim poduhvatima; Preduzetnički projekti i preduzetnička infrastruktura; Preduzetništvo i inovacije: od invencije do inovacije; Znanje i preduzetništvo; Preduzetničko društvo i načela međunarodnog preduzetništva; Menadžment projektnog ciklusa i preduzetnički projekti; Korporativno preduzetništvo; Osnovne karakteristike preduzetničke organizacije; Ocjenjivanje efikasnosti organizacione strukture; Projektovanje preduzetničke organizacije; Cost-benefit analiza opravdanosti društveno značajnih preduzetničkih projekata; Tehnološka inovativnost u funkciji preduzetničke revitalizacije preduzeća u krizi; Poslovna predviđanja.

Metode nastave i savladavanje gradiva:
 Predavanja, diskusije i analize slučajeva i konsultacije. Samostalna istraživanja i analize iskustava razvijenih zemalja i transnacionalnih kompanija. Posjeta međunarodnim institucijama specijalizovanim za istraživanje globalizacije poslovanja, međunarodnog preduzetništva i transfer znanja tehnologije i iskustava.

Literatura:
 Vukmirović, N. (2012). *Preduzetništvo u ekonomskoj teoriji i praksi. Inovativni sistemi kreiranja i efikasnijeg korišćenja resursa*. Banja Luka: Ekonomski fakultet;
 Petković, S.; Berberović, Š. (2013). *Ekonomika i upravljanje malim i srednjim preduzećima. Principi i politike*. Banja Luka: Ekonomski fakultet;
 Vukmirović, N. (2006). *Savremeno preduzetništvo*. Banja Luka: Ekonomski fakultet;

Oblici provjere znanja i ocjenjivanje:					
Pohađanje nastave	2 boda	Kolokvij I	0–20 bodova	Završni ispit	0–50 bodova
Aktivnost na nastavi (seminarski rad, rasprave, studije slučaja)	0–8 bodova	Kolokvij II	0–20 bodova		

Posebna naznaka za predmet:

Ime i prezime nastavnika koji je pripremio podatke: Dr Nikola Vukmirović, red. prof. i dr Saša Petković, docent

	UNIVERZITET U BANJOJ LUCI EKONOMSKI FAKULTET		
	Diplomske akademske studije – MASTER		
	Studijski program(i):	Poslovna ekonomija Usmjerenje: Menadžment i preduzetništvo	

Naziv predmeta	Menadžerske vještine			
Šifra predmeta	Status predmeta	Semestar	Fond časova	Broj ECTS bodova
2014PMVJ	Obavezni	10.	2P + 2V	5
Nastavnici	Prema odluci Nastavno-naučnog vijeća Ekonomskog fakulteta			

Uslovljenost drugim predmetima	Oblik uslovljenosti
Nema uslovljenosti.	

Ciljevi izučavanja predmeta:
 Steći potrebna menadžerska znanja i vještine, saznati njihovu važnost i ulogu, te ih primijeniti u situacijama u kojima one mogu biti od važnosti za poslovni uspjeh određene organizacije.

Ishodi učenja (stečena znanja):
 Studentima se pruža mogućnost uvida u široki spektar menadžerskih znanja i vještina potrebnih u svakodnevnom vođenju poslova, te njihovo sticanje znanja za uspješno upravljanje i vođenje organizacija u savremenim i turbulentnim uslovima poslovanja. Potrebno je razviti interes za praktičnu primjenu menadžerskih vještina kojima je moguće efikasno uticati na ponašanje zaposlenih, uspješno komuniciranje u različitim poslovnim situacijama, prepoznavanje i efikasno rješavanje konfliktnih situacija, te stvaranje imidža o uspješnosti organizacije.

Sadržaj predmeta:
 Uvod; Lične vještine menadžera (opšte vještine – ophođenje s ljudima, konceptualna, socijalna i tehnička znanja i vještine); Upravljanje vremenom menadžera; Umijeće i sposobnost delegiranja; Interpersonalne vještine (vještina razvijanja dobrih odnosa sa saradnicima i zaposlenima, vještine uticanja na druge – liderstvo, vještine savjetovanja i obučavanja – coaching, vještina umrežavanja); Komunikacijske vještine (važnost komunikacionih vještina, vještine interpersonalne komunikacije – vještine slušanja i neverbalne komunikacije); Grupne vještine (vještine upravljanja grupama, vještine upravljanja sukobima, vještine upravljanja promjenama); Ostale vještine i tehnike menadžmenta (poređenje s praksom najboljih – benchmarking, izmještanje – outsourcing, uravnotežena lista pokazatelja uspješnosti – balanced scorecard BSC, upravljanje pomoću ciljeva MBO).

Metode nastave i savladavanje gradiva:
 Predavanja, vježbe, poslovni slučajevi, samostalna izrada seminarskih radova i praktičnih zadataka. Nastava je interaktivna, te se podržavaju međusobni razgovori i rasprave.

Literatura:
 Bahtijarević-Šiber, F.; Sikavica, P.; Pološki-Vokić, N. (2008). *Suvremeni menadžment – vještine, sustavi i izazovi*. Zagreb: Školska knjiga;
 Whetten D.; Cameron, K. (2007). *Developing Management Skills*. New Jersey: Prentice Hall;
 Ognjanov, G. (2004). *Komunikativna moć prodaje*. Beograd: Dosije;
 Ilić, G. (2005). *Osnovi menadžmenta*. Laktaši: Grafomark.

Oblici provjere znanja i ocjenjivanje:
 Aktivnost na nastavi procjenjuje se izradom seminarskih radova, rasprava i studije slučaja. Kolokvij može biti pismeni dio ispita. Završni ispit se odnosi samo na teorijska pitanja.

Pohađanje nastave	2 boda	Kolokvij I	0–20 bodova	Završni ispit	0–50 bodova
Aktivnost na nastavi (seminarski rad, rasprave, studije slučaja)	0–8 bodova	Kolokvij II	0–20 bodova		

Posebna naznaka za predmet:

Ime i prezime nastavnika koji je pripremio podatke: Dr Gordana Ilić, vanr. profesor

	UNIVERZITET U BANJOJ LUCI EKONOMSKI FAKULTET		
	Diplomske akademske studije – MASTER		
	Studijski program(i):	Poslovna ekonomija Usmjerenje: Menadžment i preduzetništvo	

Naziv predmeta	Kvalitet i konkurentnost			
Šifra predmeta	Status predmeta	Semestar	Fond časova	Broj ECTS bodova
2I14PKKO	Izborni	9. ili 10.	2P + 2V	5
Nastavnici	Prema odluci Nastavno-naučnog vijeća Ekonomskog fakulteta			

Uslovljenost drugim predmetima	Oblik uslovljenosti
Nema uslovljenosti.	

Ciljevi izučavanja predmeta:
 Cilj predmeta je da student ovlada teorijom kvaliteta i teorijom konkurentnosti, te da shvati da je kvalitet konkurentna prednost za razvoj privrede i društva.

Ishodi učenja (stečena znanja):
 Student treba da razumije osnovne elemente teorije kvaliteta i konkurentnosti. On stiče jasnu predstavu o sistemu kvaliteta i sposobnosti preduzeća i zemlje da u slobodnim i ravnopravnim tržišnim uslovima proizvodi kvalitetnu robu i usluge koje prolaze test međunarodnog tržišta uz istovremeno povećanje profita preduzeća, te zadržavanje i povećanje realnog dohotka stanovništva. Student je osposobljen da definiše poslovnu strategiju preduzeća zasnovanu na kvalitetu kao konkurentskoj prednosti.

Sadržaj predmeta:
 Teorija kvaliteta: Istorijski razvoj i koncepti kvaliteta; Karakteristike kvaliteta; Ocjenjivanje kvaliteta; Definisane kvaliteta; Kvalitet koncepcije; Kvalitet konstrukcije; Kvalitet izrade; Kvalitet sa gledišta tržišta; Kvalitet sa gledišta društva; Postupci za ispitivanje kvaliteta; Ocjenjivanje kvaliteta; Model ekonomskog kvaliteta; Troškovi kvaliteta; Teorija konkurentnosti: koncepti i definicije konkurentnosti; Ciljevi konkurentnosti; Mikroekonomski i makroekonomski aspekt konkurentnosti; Porterov dijagram; Ekonomije prema stepenu konkurentnosti; Makroekonomske politike u funkciji konkurentnosti; Pokazatelji konkurentnosti: mikroekonomski i makroekonomski pokazatelji; Problemi u mjerenju konkurentnosti; Kvalitet i makroekonomski aspekti konkurentnosti: sistemi upravljanja kvalitetom u međunarodnom poslovanju; Usaglašavanje kvaliteta sa standardima Evropske unije; Makroekonomski aspekti kvaliteta mjereni stepenom "certifikovanosti"; Kvalitet i proces industrijalizacije; Kvalitet i mikroekonomski aspekti konkurentnosti: kvalitet i tržišne strukture; Kvalitet i teorije preduzeća; Upravljanje kvalitetom i poslovnim procesima; TQM i poslovna izvrsnost.

Metode nastave i savladavanje gradiva:
 Predavanja, odnosno prenošenje sistematskih saznanja iz literature. Ilustracije i vježbe. Pored primjera o kojima će se diskutovati, na časovima će se rješavati problemski zadaci kojima će se ilustrovati i vježbati određene teme. Diskusija slučajeva iz prakse. Izrada i izlaganje seminarskog rada uz obaveznu primjenu metodologije za izradu stručnih radova.

Literatura:
 Osnovna literatura:
 Todorović, Z. (2009). *Upravljanje kvalitetom*. Banja Luka: Ekonomski fakultet;
 Dodatna literatura:
 Porter, M. E. (1990). *The Competitive Advantage of Nations*. New York: Free Press.

Oblici provjere znanja i ocjenjivanje:					
Pohađanje nastave	2 boda	Kolokvij I	0–20 bodova	Završni ispit	0–50 bodova
Aktivnost na nastavi (seminarski rad, rasprave, studije slučaja)	0–8 bodova	Kolokvij II	0–20 bodova		

Posebna naznaka za predmet:

Ime i prezime nastavnika koji je pripremio podatke: Dr Zdravko Todorović, red. profesor

	UNIVERZITET U BANJOJ LUCI EKONOMSKI FAKULTET		 УНИВЕРЗИТЕТ У БАЊОЈ ЛУЦИ ЕКОНОМСКИ ФАКУЛТЕТ FACULTY OF ECONOMICS UNIVERSITY OF BANJA LUKA
	Diplomske akademske studije – MASTER		
	Studijski program(i):	Poslovna ekonomija Usmjerenje: Menadžment i preduzetništvo	

Naziv predmeta	Specijalna preduzetništva			
Šifra predmeta	Status predmeta	Semestar	Fond časova	Broj ECTS bodova
2I14PSPR	Izborni	9. ili 10.	2P + 2V	5
Nastavnici	Prema odluci Nastavno-naučnog vijeća Ekonomskog fakulteta			

Uslovljenost drugim predmetima	Oblik uslovljenosti
Nema uslovljenosti.	

Ciljevi izučavanja predmeta:

Svrha predmeta je da student upozna specijalne oblike preduzetništva: ruralno preduzetništvo, porodično preduzetništvo, omladinsko preduzetništvo, žensko preduzetništvo i neformalno preduzetništvo; Student treba da savlada osnovne karakteristike svakog od navedenih oblika preduzetništva i da ih može kompetentno analizirati, istraživati i upravljati projektima u ovim vrstama i oblastima preduzetništva. Neophodno je da bude osposobljen da pronađe adekvatne oblike organizovanja, interne i eksterne izvore finansiranja, proračune isplativosti ulaganja, uvođenje inovacija i kreiranje preduzetničkih poduhvata u svakom od navedenih specijalnih vrsta preduzetništva.

Ishodi učenja (stečena znanja):

Nakon uspješnog završetka izučavanja ovog predmeta student će biti u mogućnosti da prepozna karakteristike, potencijale i trendove u razvoju svakog specijalnog oblika preduzetništva, da utvrdi dobre i loše strane svakog oblika specijalnih preduzetničkih poduhvata i da analizira optimalna rješenja finansiranja za svaku vrstu specijalnog preduzetništva. Student će biti osposobljen da prepozna izvore inovacija, te koje su preduzetničke strategije, politike i prakse najprikladnije za pojedini specijalni oblik preduzetništva.

Sadržaj predmeta:

Teorijske osnove specijalnih oblika preduzetništva; Karakteristike, potencijali, prednosti i nedostaci specijalnih oblika preduzetništva: ruralnog, porodičnog, omladinskog, ženskog i neformalnog; Posebni oblici preduzetničke infrastrukture neophodne za razvoj specijalnih oblika preduzetništva. Posebne preduzetničke strategije, politike i prakse za razvoj specijalnih oblika preduzetništva. Značaj specijalnih oblika preduzetništva za lokalni i regionalni razvoj. Trendovi i perspektive razvoja specijalnih oblika preduzetništva.

Metode nastave i savladavanje gradiva:

Predavanja, diskusije i analize slučajeva i konsultacije. Samostalna istraživanja i analize iskustava razvijenih zemalja u transferu tehnologija i finansiranju inovativnih projekata.

Literatura:

Vukmirović, N. (2012). *Preduzetništvo u ekonomskoj teoriji i praksi. Inovativni sistemi kreiranja i efikasnijeg korišćenja resursa*. Banja Luka: Ekonomski fakultet;
 Petković, S.; Berberović, Š. (2013). *Ekonomika i upravljanje malim i srednjim preduzećima. Principi i politike*. Banja Luka: Ekonomski fakultet;
 Barringer, B. R.; Ireland, R. D. (2006). *Entrepreneurship*. University of Central Florida: A & M;
 Vukotić, V. (2003). *Psihofilozofija biznisa*. Podgorica: CID.

Oblici provjere znanja i ocjenjivanje:

Pohađanje nastave	2 boda	Kolokvij I	0–20 bodova	Završni ispit	0–50 bod.
Aktivnost na nastavi	0–8 bodova	Kolokvij II	0–20 bodova		

Posebna naznaka za predmet:

Ime i prezime nastavnika koji je pripremio podatke: Dr Nikola Vukmirović, red. profesor
 i dr Saša Petković, docent

	UNIVERZITET U BANJOJ LUCI EKONOMSKI FAKULTET		
	Diplomske akademske studije – I ciklus studija		
	Studijski program(i):	Poslovna ekonomija Usmjerenje: Menadžment i preduzetništvo	

Naziv predmeta	Finansiranje inovativnog biznisa			
Šifra predmeta	Status predmeta	Semestar	Fond časova	Broj ECTS bodova
2I14PFIB	Izborni	9. ili 10.	2P + 2V	5
Nastavnici	Prema odluci Nastavno-naučnog vijeća Ekonomskog fakulteta			

Uslovljenost drugim predmetima	Oblik uslovljenosti
Nema uslovljenosti.	

Ciljevi izučavanja predmeta:
 Cilj izučavanja predmeta je da student savlada osnove procesa komercijalizacije inovativnih rješenja, od invencije do difuzije inovacije i da bude osposobljen da pronađe adekvatne interne i eksterne izvore finansiranja preduzetničkih poduhvata. Studenti će biti osposobljeni da analiziraju finansijske instrumente prema grupama, i to: dužničke, vlasničke, hipotekarne i derivatne.

Ishodi učenja (stečena znanja):
 Nakon uspješnog završetka ovog predmeta student će biti u mogućnosti da klasifikuje i razvrsta izvore finansiranja inovativnih preduzetničkih poduhvata na interne i eksterne i da analizira optimalna rješenja upotrebe dostupnih izvora finansiranja. Student će biti osposobljen da navede kriterije upotrebe pojedinih izvora finansiranja i predvidi na koji način će ti izvori finansiranja doprinijeti ostvarenju kratkoročnih i dugoročnih ciljeva poslovanja preduzeća.

Sadržaj predmeta:
 Preduzetništvo i inovacije; Karakteristike preduzetničke organizacije; Inovacija kao izvor prosperiteta u uslovima neizvjesnosti i rizika; Izvori inovacija; Misija, ciljevi i zadaci inovativnih grupa i preduzetničkih timova; Vrste inovacija; Od invencije do difuzije inovacija; Komercijalizacija inovacija; Transfer inovacija u realni sektor; Univerzitetski spin off; Interni izvori finansiranja inovativnih poduhvata; Krediti; Lizing; Mikrokreditiranje; Faktoring; Anđeli finansijeri; Fondovi rizičnog kapitala; Mezanin finansiranje; Finansiranje na berzi; Privatno-javno partnerstvo; Joint venture.

Metode nastave i savladavanje gradiva:
 Predavanja, diskusije i analize slučajeva i konsultacije. Samostalna istraživanja i analize iskustava razvijenih zemalja u transferu tehnologija i finansiranju inovativnih projekata.

Literatura:
 Vukmirović, N. (2012). *Preduzetništvo u ekonomskoj teoriji i praksi. Inovativni sistemi kreiranja i efikasnijeg korišćenja resursa*. Banja Luka: Ekonomski fakultet;
 Petković, S.; Berberović, Š. (2013). *Ekonomika i upravljanje malim i srednjim preduzećima. Principi i politike*. Banja Luka: Ekonomski fakultet;
 Vukmirović, N. (2006). *Savremeno preduzetništvo*. Banja Luka: Ekonomski fakultet;
 Barringer, B. R.; Ireland, R. D. (2006). *Entrepreneurship*. University of Central Florida: A & M.

Oblici provjere znanja i ocjenjivanje:					
Pohađanje nastave	2 boda	Kolokvij I	0–20 bodova	Završni ispit	0–50 bodova
Aktivnost na nastavi (seminarski rad, rasprave, studije slučaja)	0–8 bodova	Kolokvij II	0–20 bodova		

Posebna naznaka za predmet:

Ime i prezime nastavnika koji je pripremio podatke: Dr Saša Petković, docent
 i dr Nikola Vukmirović, red. profesor

	UNIVERZITET U BANJOJ LUCI EKONOMSKI FAKULTET		
	Diplomske akademske studije – MASTER		
	Studijski program(i):	Poslovna ekonomija Usmjerenje: Menadžment i preduzetništvo	

Naziv predmeta	Međunarodni marketing			
Šifra predmeta	Status predmeta	Semestar	Fond časova	Broj ECTS bodova
2I14PMMA	Izborni	9. ili 10.	2P + 2V	5
Nastavnici	Prema odluci Nastavno-naučnog vijeća Ekonomskog fakulteta			

Uslovljenost drugim predmetima	Oblik uslovljenosti
Nema uslovljenosti.	

Ciljevi izučavanja predmeta:
 Izučavanja predmeta omogućava da studenti savladaju osnove međunarodnog marketinga, da nauče tehnike međunarodnog marketinškog istraživanja i shvate značaj nastupa preduzeća na međunarodnom tržištu. Studenti se upoznaju i sa obilježjima i specifičnostima upotrebe instrumenata marketinškog miksa na međunarodnom tržištu.

Ishodi učenja (stečena znanja):
 Nakon uspješnog završetka ovog predmeta student će biti u mogućnosti da: opiše pojam međunarodnog marketinga, te napravi razliku između međunarodnog marketinga i međunarodne trgovine, da navede i objasni postupke formalnog i neformalnog istraživanja međunarodnog tržišta, objasni faktore međunarodnog marketinškog okruženja, razvrsta kriterijume i pretpostavke za segmentaciju međunarodnog tržišta, da objasni elemente marketinškog miksa na međunarodnom tržištu, objasni prednosti i nedostatke triju osnovnih varijanti nastupa na inostranom tržištu (izvoz, zajednička ulaganja, direktne investicije), da kreira i upravlja marketinškim programom na međunarodnom tržištu.

Sadržaj predmeta:
 Pojam i osnovne karakteristike međunarodnog marketinga, međunarodno marketinško okruženje, aspekti istraživanja međunarodnog tržišta, segmentacija međunarodnog tržišta, politike instrumenata međunarodnog marketinškog miksa (proizvod, cijena, distribucija, promocija), osnovne varijante nastupa preduzeća u inostranoj sredini (izvoz, zajednička ulaganja, direktne investicije), definisanje međunarodnog marketinškog programa (izbor strategije), upravljanje međunarodnim marketinškim programom (organizacija, kadrovi, finansiranje).

Metode nastave i savladavanje gradiva:
 Predavanja, vježbe, seminarska nastava koja obuhvata izradu i prezentaciju radova, grupne prezentacije i diskusije u vezi sa zadatom temom.

Literatura:
 Rakita, B. (2008). *Međunarodni marketing*. Beograd: Ekonomski fakultet;
 Kostić, M. (2010). *Međunarodni marketing*. Beograd: Fakultet organizacionih nauka;
 Cateora, Ph. (2002). *International Marketing*. Mc Graw Hill.

Oblici provjere znanja i ocjenjivanje:
 Kontinuirana provjera znanja testiranjem, prezentacije seminarskih radova i usmeni ispit.

Pohađanje nastave	2 boda	Kolokvij I	0–20 bodova	Završni ispit	0–50 bodova
Aktivnost na nastavi (seminarski rad, rasprave, studije slučaja)	0–8 bodova	Kolokvij II	0–20 bodova		

Posebna naznaka za predmet:

Ime i prezime nastavnika koji je pripremio podatke: Dr Perica Macura, red. profesor

	UNIVERZITET U BANJOJ LUCI EKONOMSKI FAKULTET		
	Diplomske akademske studije – MASTER		
	Studijski program(i):	Poslovna ekonomija Usmjerenje: Menadžment i preduzetništvo	

Naziv predmeta	Poslovna predviđanja			
Šifra predmeta	Status predmeta	Semestar	Fond časova	Broj ECTS bodova
2I14PEOA	Izborni	9. ili 10.	2P + 2V	5
Nastavnici	Prema odluci Nastavno-naučnog vijeća Ekonomskog fakulteta			

Uslovljenost drugim predmetima	Oblik uslovljenosti
Nema uslovljenosti.	

Ciljevi izučavanja predmeta:
 Cilj izučavanja predmeta je da omogući studentima ovladavanje osnovnim pojmovima i kategorijama iz oblasti poslovnih predviđanja, odnosno ispitivanja djelovanja internih i eksternih faktora koji utiču na buduće poslovanje preduzeća, uz korišćenje različitih instrumenata i metoda predviđanja. Poslovna predviđanja podrazumijevaju analizu rizika i vjerovatnoće projektovanih događaja. Cilj predmeta je da studenti ovladaju osnovnim kvantitativnim i kvalitativnim metodama poslovnih predviđanja.

Ishodi učenja (stečena znanja):
 Nakon položenog ispita studenti će znati objasniti poslovna predviđanja i koliki je njihov značaj za ostvareni poslovni rezultat preduzeća. Savladaće osnovne principe procesa poslovnog predviđanja, teorijski i praktično. Nakon završenog kursa biće osposobljeni da primjenjuju kvantitativne i kvalitativne metode poslovnog predviđanja i određuju vjerovatnoću ostvarenja projektovanih poslovnih scenarija (pesimistički, najvjerovatniji, optimistički scenarij).

Sadržaj predmeta:
 Pojam i osnovni principi poslovnog predviđanja; Razvoj teorijske misli o poslovnim predviđanjima; Tipologija poslovnog predviđanja; Nivo kompleksnosti procesa poslovnog predviđanja; Proces poslovnog predviđanja; Vremenski horizont poslovnog predviđanja; Kvantitativne i kvalitativne metode poslovnog predviđanja; Modeli poslovnog predviđanja; Analiza rizika i neizvjesnosti poslovnog predviđanja; Uočavanje i ocjena greške predviđanja; Analiza dodane vrijednosti poslovnog predviđanja; Alternativni pristupi problemima poslovnog predviđanja.

Metode nastave i savladavanje gradiva:
 Predavanja, vježbe i studija slučaja: poslovna predviđanja – strana iskustva za domaću praksu.

Literatura:
 Vukmirović, N. (2012). *Preduzetništvo u ekonomskoj teoriji i praksi*. Banja Luka: Ekonomski fakultet;
 Armstrong, S. J. (2001). *Principles of Forecasting: A Handbook for Researchers and Practitioners*. New York, USA: Kluwer Academic Publishers;
 Carnot, N.; Koen, V.; Tissot, B. (2005). *Economic Forecasting*. Palgrave MacMillan: Houndmills, Basingstoke, Hampshire RG 21 6XS and 175 Fifth Avenue, New York, N. Y. 10010, USA.

Oblici provjere znanja i ocjenjivanje: Pismena i usmena provjera uz prethodni izlazak na dva kolokvija.

Pohađanje nastave	2 boda	Kolokvij I	0–20 bodova	Završni ispit	0–50 bodova
Aktivnost na nastavi (seminarski rad, rasprave, studije slučaja)	0–8 bodova	Kolokvij II	0–20 bodova		

Posebna naznaka za predmet:

Ime i prezime nastavnika koji je pripremio podatke: Dr Saša Vučenović, docent

	UNIVERZITET U BANJOJ LUCI EKONOMSKI FAKULTET		
	Diplomske akademske studije – MASTER		
	Studijski program(i):	Poslovna ekonomija Usmjerenje: Menadžment i preduzetništvo	

Naziv predmeta	Strateški menadžment ljudskih resursa			
Šifra predmeta	Status predmeta	Semestar	Fond časova	Broj ECTS bodova
2I14PSMLj	Izborni	9. ili 10.	2P + 2V	5
Nastavnici	Prema odluci Nastavno-naučnog vijeća Ekonomskog fakulteta			

Uslovljenost drugim predmetima	Oblik uslovljenosti
Nema uslovljenosti.	

Ciljevi izučavanja predmeta:
 Cilj predmeta je da studentima pruži osnovna znanja o konceptima neophodnim za razumijevanje stratejskog menadžmenta ljudskih resursa. Studenti treba da se upoznaju sa ulogom ljudskih resursa u strateškom kontekstu i da steknu znanja koja će im pomoći u razvijanju strategija ljudskih resursa. Formulisanje, implementacija strategije i dizajniranje praksi ljudskog resursa treba da su usklađeni s poslovnom strategijom kompanije.

Ishodi učenja (stečena znanja):
 Studenti će uspjeti da pokažu sistematsko razumijevanje o ključnim strateškim menadžment konceptima, teorijama i problemima u praksi, te da strateški upravljaju procesima. Nakon uspješnog završetka ovog predmeta moći će da izraze svoju sposobnost da: primjenjuju odgovarajuće principe i tehnike upravljanja u procjeni izazova i pronalaženja rješenja, te mogućnosti upravljanja promjenama u poslovnom okruženju; analiziraju spoljnu sredinu kompanije; procijenjuju resurse i mogućnosti kompanije; procijene trenutnu strategiju kompanije; predlože i opravdaju dugoročna konkurentna rješenja koja su realna, efektivna i efikasna, da sarađuju sa drugima i efikasno rade kao dio tima ili grupe.

Sadržaj predmeta:
 Uvod u stratejski menadžment ljudskih resursa; Stratejski menadžment i menadžment ljudskih resursa; Faktori strateškog upravljanja ljudskim resursima; Koncepti i modeli strateškog menadžmenta ljudskih resursa; Strateški menadžment ljudskih resursa kao izvor konkurentske prednosti; Uloga ljudskih resursa u procesu stratejskog menadžmenta; Strateški pristup osnovnim funkcijama menadžmenta ljudskih resursa.

Metode nastave i savladavanje gradiva:
 Predavanja, vježbe, poslovni slučajevi, samostalna izrada seminarskih radova i praktičnih zadataka. Nastava je interaktivna, te se podržavaju međusobni razgovori i rasprave.

Literatura:
 Armstrong, M. (2006). *Human Resource Management*. London and Philadelphia: Kogan Page;
 Noe, H.; Gerhart & Wright. (2006). *Menadžment ljudskih potencijala*. Mate: Zagreb;
 Bahtijarević-Šiber, F. (1999) *Management ljudskih potencijala*. Zagreb: Golden marketing.

Oblici provjere znanja i ocjenjivanje:
 Aktivnost na nastavi se procjenjuje izradom seminarskih radova, rasprava i studije slučaja. Kolokvij može biti pismeni dio ispita. Završni ispit se odnosi samo na teorijska pitanja.

Pohađanje nastave	2 boda	Kolokvij I	0–20 bodova	Završni ispit	0–50 bodova
Aktivnost na nastavi (seminarski rad, rasprave, studije slučaja)	0–8 bodova	Kolokvij II	0–20 bodova		

Posebna naznaka za predmet:

Ime i prezime nastavnika koji je pripremio podatke: Dr Gordana Ilić, vanr. profesor

	UNIVERZITET U BANJOJ LUCI EKONOMSKI FAKULTET		
	Diplomske akademske studije – I ciklus studija		
	Studijski program(i):	Poslovna ekonomija Usmjerenje: Menadžment i preduzetništvo	

Naziv predmeta	Upravljanje međunarodnim projektima			
Šifra predmeta	Status predmeta	Semestar	Fond časova	Broj ECTS bodova
2I14PUMP	Izborni	9. ili 10.	2P + 2V	5
Nastavnici	Prema odluci Nastavno-naučnog vijeća Ekonomskog fakulteta			

Uslovljenost drugim predmetima	Oblik uslovljenosti
Nema uslovljenosti.	

Ciljevi izučavanja predmeta:
 Izučavanja predmeta omogućava studentima da savladaju metodologiju upravljanja međunarodnim projektima i da ovladaju osnovnim tehnikama pripreme, analize, ocjene i izvršenja međunarodnih projekata. Složenost i neizvjesnost međunarodnih projekata izražava se većim brojem učesnika u projektu, različitim ekonomskim uslovima poslovanja (poreskim propisima zemalja, valutama, inflacijom), te različitim investicionim zahtjevima, kulturnim i poslovnim običajima, većem budžetu i dužem trajanju.

Ishodi učenja (stečena znanja):
 Nakon završetka programa studenti će znati da objasne koncept upravljanja međunarodnim projektima, da izvrše društvenu i komercijalnu ocjenu njihove opravdanosti, te da razumiju upravljanje ključnim procesima, sredstvima, kvalitetom, ljudskim resursima i projektnim rizicima. Studenti će biti osposobljeni da izrade manje složene logičke matrice kod društveno opravdanih međunarodnih projekata i studije izvodljivosti (opravdanosti) kod komercijalnih međunarodnih projekata, da primjenjuju metode upravljanja projektnim rizicima po fazama životnog ciklusa međunarodnog projekta. Moći će da samostalno ili u timu učestvuju u implementiranju projektnih aktivnosti prema principima projektnog ciklusa uključujući nadgledanje i evaluaciju realizovanih aktivnosti. Korisna praktična primjena, pored navedenih, biće i analiziranje i sintetizovanje znanja i informacija o raspoloživim potencijalnim izvorima finansiranja projektnih aktivnosti.

Sadržaj predmeta:
 Pojam, vrste i osnovne karakteristike međunarodnih projekata; Koncepti upravljanja međunarodnim projektima (PMI, PRINCE 2, IPMA); Metodi i tehnike upravljanja projektom, menadžment projektnog ciklusa; Procesi upravljanja međunarodnim projektima; Društvena i komercijalna ocjena opravdanosti međunarodnih projekata; Budžetiranje međunarodnih projekata; Upravljanje ljudskim resursima na međunarodnom projektu; Upravljanje kvalitetom međunarodnog projekta; Upravljanje ugovaranjem na međunarodnom projektu; Upravljanje komunikacijama u projektu; Upravljanje rizicima međunarodnog projekta; Finansiranje međunarodnih projekata (pretpristupni fondovi, fondacije, kompanije); Strategija fandrejzinga (fundraising); Prekogranična saradnja.

Metode nastave i savladavanje gradiva:
 Metodologija rada sa studentima zasniva se na predavanjima i vježbama. Na predavanjima se teorijski analiziraju problemi, dok se na vježbama u interaktivnoj nastavi analiziraju konkretni projekti i slučajevi iz prakse.

Literatura:
 Jovanović, P. (2010). *Upravljanje projektom*, deveto izdanje. Beograd. Visoka škola za projektni menadžment;
 Vodič kroz znanje o upravljanju projektima (A Guide to the Project Management Body of Knowledge) (2011). Zagreb. Mate d.o.o. Zagreb;
 Orsag, S. (2002). *Budžetiranje kapitala, Procjena investicijskih projekata*. Zagreb: Mas media;
 Omazić, A. M.; Baljkas, S. (2005). *Projektni menadžment*. Zagreb. Sinergija nakladništvo d.o.o. Zagreb.

Oblici provjere znanja i ocjenjivanje:					
Pohađanje nastave	2 boda	Kolokvij I	0–20 bodova	Završni ispit	0–50 bodova
Aktivnost na nastavi (seminarski rad, rasprave, studije slučaja)	0–8 bodova	Kolokvij II	0–20 bodova		

Posebna naznaka za predmet:

Ime i prezime nastavnika koji je pripremio podatke: Dr Saša Vučenović, docent
 i dr Saša Petković, docent

STUDIJSKI PROGRAM: AKTUARSTVO

Naziv predmeta	Zimski semestar		Ljetni semestar		ECTS
	P	V	P	V	
Metodologija naučnoistraživačkog rada	2	0			4
Analiza osiguranja	2	2			7
Finansijska matematika	2	2			7
Aktuarska matematika	2	2			7
Izborni predmet	2	2			5
Napredna ekonometrija			2	2	5
Kvantitativne finansije			2	2	5
Izborni predmet			2	2	5
ZAVRŠNI MASTER RAD					15
UKUPNO:	10	8	6	6	60

IZBORNI PREDMETI NA STUDIJSKOM PROGRAMU AKTUARSTVO

Upravljanje rizicima

Finansijska ekonomija

Analiza penzijskog i zdravstvenog osiguranja

Računovodstvo osiguravajućih društava

Ekonomska statistika

	UNIVERZITET U BANJOJ LUCI EKONOMSKI FAKULTET		
	Diplomske akademske studije – MASTER		
	Studijski program(i):	Aktuarstvo	

Naziv predmeta	Metodologija naučnoistraživačkog rada			
Šifra predmeta	Status predmeta	Semestar	Fond časova	Broj ECTS bodova
2014AMNR	Obavezni	9.	2P + 0V	4
Nastavnici	Prema odluci Nastavno-naučnog vijeća Ekonomskog fakulteta			

Uslovljenost drugim predmetima	Oblik uslovljenosti
Nema uslovljenosti.	

Ciljevi izučavanja predmeta:

Cilj predmeta je upoznavanje studenata sa osnovnim principima, funkcijama i praktičnim rješenjima primjene različitih metodologija naučnog istraživanja u području društvenih nauka. Osnovna znanja primijenit će se iz oblasti naučnoistraživačke metodologije.

Ishodi učenja (stečena znanja):

Nakon okončanja kursa studenti će biti sposobni da koriste osnovna znanja iz filozofije i logike u cilju razumijevanja naučnog istraživanja, da efikasno koriste i procjenjuju informacione resurse i da primjenjuju odgovarajuće metode izrade naučnih radova ili istraživačkih izvještaja i da pritom uspješno koriste odgovarajuće naučne i istraživačke metode za rješavanje određenih istraživačkih zadataka i problema.

Sadržaj predmeta:

Osnove naučne teorije i istraživanja; Poslovna i ekonomska istraživanja u širem naučnom kontekstu; Konceptualni temelji istraživanja (koncepti, teorije i modeli, formulacija i objašnjenja istraživačkih tema i problema, definisanje predmeta i cilja istraživanja, formulisanje hipoteza istraživanja); Istraživački pristupi, strategije i planiranje (izbor istraživačkih metoda, određivanje populacije i uzorka istraživanja); Teorijski prikaz istraživanja (pregled literature i istraživanja u skladu sa konceptom istraživanja); Operacionalizacija istraživanja (mjerjenje ekonomskih varijabli, tipologija podataka, pretraživanje primarnih i sekundarnih izvora, sređivanje podataka, analiza podataka, testiranje hipoteza); Diskusija u vezi s rezultatima; Pisanje istraživačkog rada; Usmene prezentacije istraživačkih radova.

Metode nastave i savladavanje gradiva:

Predavanja, odnosno prenošenje sistematskih saznanja iz literature. Ilustracije i vježbe. Pored primjera o kojima će se diskutovati, na časovima će se rješavati problemski zadaci kojima će se ilustrovati i vježbati određene teme (grupno i pojedinačno). Diskusija slučajeva iz prakse. Izrada i izlaganje seminarskog rada.

Literatura:

Todorović, Z., Šijaković, I., Marić, T. (2007). *Uputstvo za izradu stručnih i naučnih radova*. Banja Luka: Ekonomski fakultet;
 Ristić, Ž. (2006). *O istraživanju, metodi i znanju*. Beograd: Institut za pedagoška istraživanja;
 Zelenika, R. (1998). *Metodologija i tehnologija izrade znanstvenog i stručnog rada*, treće, izmijenjeno i dopunjeno izdanje, Rijeka: Ekonomski fakultet;
 Kukić, S. (2005). *Metodologija znanstvenog istraživanja*. Mostar: Ekonomski fakultet.

Oblici provjere znanja i ocjenjivanje:

Pohađanje nastave	2 boda	Kolokvij I	0–20 bodova	Završni ispit	0–50 bodova
Aktivnost na nastavi (seminarski rad, rasprave, studije slučaja)	0–8 bodova	Kolokvij II	0–20 bodova		

Posebna naznaka za predmet:

Ime i prezime nastavnika koji je pripremio podatke: Dr Zdravko Todorović, red. profesor

	UNIVERZITET U BANJOJ LUCI EKONOMSKI FAKULTET		
	Diplomske akademske studije – MASTER		
	Studijski program(i):	Aktuarstvo	

Naziv predmeta	Analiza osiguranja			
Šifra predmeta	Status predmeta	Semestar	Fond časova	Broj ECTS bodova
2014AAOS	Obavezni	9.	2P + 2V	7 ECTS
Nastavnici	Prema odluci Nastavno-naučnog vijeća Ekonomskog fakulteta			

Uslovljenost drugim predmetima	Oblik uslovljenosti
Nema uslovljenosti.	

Ciljevi izučavanja predmeta:
 Predmet je namijenjen studentima master studija koji imaju skromno ili nikakvo predznanje o osiguranju, iako može poslužiti kao dobra osnova za studente koji se namjeravaju specijalizovati u ovoj oblasti. Za neke je to priprema za bavljenje tim poslom u budućnosti, a za druge način proširenja ranije stečenog znanja.

Ishodi učenja (stečena znanja):
 Osposobljavanje kadrova za brže i uspješnije rješavanje teškoća u vezi sa funkcionisanjem penzionog i zdravstvenog sistema – problema današnjice u Republici Srpskoj i Bosni i Hercegovini. Stečenim znanjem svršeni studenti master studija će sa više samopouzdanja, zasnovanog na novim spoznajama, smjeliije krenuti u redefinisane postojećeg koncepta našeg penzionog sistema, u prvom redu testiranjem modela dobrovoljnog penzijskog osiguranja, koji se u razvijenim zemljama pokazao veoma interesantnim i uspješnim. U tom smislu očekuje se njihov doprinos unapređenju našeg zdravstvenog sistema koji je danas u velikim problemima. Na kraju, podrazumijeva se njihovo uspješno prenošenje znanja u nastavnom procesu na mlađe generacije u vidu raznih oblika edukativnog nastupa.

Sadržaj predmeta:
 Definisane i sistemi finansiranja penzijskog osiguranja; Podjela penzijskog osiguranja prema obaveznosti, načinu ostvarivanja penzije, subjektu uplate osiguranja, osnivaču, sistemu finansiranja i prema poreskom tretmanu; Aktuarske osnove individualnog i grupnog penzijskog osiguranja; Teorijska osnova aktuarskih obračuna; Aktuarski suficit i deficit; Penzioni fondovi i penzioni planovi; Vrste penzionih planova; Društva za upravljanje penzionim fondovima; Vrste i karakteristike dobrovoljnih penzionih fondova; Značaj ulaganja u dobrovoljne penzione fondove; Penzioni fondovi i tržište kapitala; Dobrovoljni penzijski fondovi u svijetu; Stopa prinosa i uspješnost funkcionisanja; Struktura ulaganja penzijskih fondova; Definisane i sistemi zdravstvenog osiguranja; Obavezno i dobrovoljno zdravstveno osiguranje; Organizacija zdravstvenog osiguranja; Finansiranje zdravstvenog osiguranja; Karakteristike zdravstvenog osiguranja u razvijenim zemljama i zemljama u tranziciji; Problem zdravstvenog osiguranja i moguća rješenja.

Metode nastave i savladavanje gradiva:
 Predavanja i vježbe u okviru predviđenog fonda sati.

Literatura:
 Rakonjac-Antić T. (2008). *Penzijsko i zdravstveno osiguranje*, Beograd: Ekonomski fakultet.

Oblici provjere znanja i ocjenjivanje:
 Urađen i pozitivno ocijenjen pristupni rad. Usmena provjera znanja

Pohađanje nastave	2 boda	Kolokvij I	0–20 bodova	Završni ispit	0–50 bodova
Aktivnost na nastavi (seminarski rad, rasprave, studije slučaja)	0–8 bodova	Kolokvij II	0–20 bodova		

Posebna naznaka za predmet:

Ime i prezime nastavnika koji je pripremio podatke: Dr Dragutin Šipka, red. profesor

	UNIVERZITET U BANJOJ LUCI EKONOMSKI FAKULTET		
	Diplomske akademske studije – MASTER		
	Studijski program(i):	Aktuarstvo	

Naziv predmeta	Finansijska matematika			
Šifra predmeta	Status predmeta	Semestar	Fond časova	Broj ECTS bodova
2014AFMA	Obavezni	9.	2P + 2V	7
Nastavnici	Prema odluci Nastavno-naučnog vijeća Ekonomskog fakulteta			

Uslovljenost drugim predmetima	Oblik uslovljenosti

Ciljevi izučavanja predmeta:

Cilj predmeta je da studenti ovladaju osnovnim i izvedenim modelima ulaganja i amortizacije utemeljenim na složenom prirastu uvažavajući determinističke procese. Osnovni i izvedeni modeli zajedno s metodama nerazdvojni su dio svakog profesionalnog odlučivanja poslovnih subjekata, te državnih i društvenih institucija.

Ishodi učenja (stečena znanja):

Nakon položenog ispita studenti će biti osposobljeni da samostalno, timski i interdisciplinarno koriste modele i metode ulaganja i amortizacije u svim procesima zasnovanim na adekvatnom prirastu i redukciji.

Sadržaj predmeta:

Cijena kapitala i njeni efekti pri složenoj kapitalizaciji; Princip ekvivalencije determinističkih procesa; Finansijski i/ili prirodni efekti kapitalizacije jednog iznosa; Finansijski i/ili prirodni efekti kapitalizacije više jednakih i/ili promjenjivih iznosa; Modeli uplate za višekratne periodične isplate – rente; Klasični i kombinovani modeli otplate zajmova; Konverzija zajmova i njeni efekti; Klasični i kombinovani modeli otplate zajmova podijeljenih na obveznice; Modeli ugovaranja i zaključivanja zajmova – evaluacija zajmova. Algoritmi modela i metoda investicijskog odlučivanja.

Metode nastave i savladavanje gradiva:

Predavanja, vježbe i seminari.

Literatura:

Barnett, A. R.; Ziegler, R. M. (1996). *College Mathematics for business, economics, life sciences and social sciences*. London: Prentice Hall;
 Cissel, R.; Cissel H.; Flaspohler C. D. (1990). *Mathematics of Finance*. Boston: Houghton Mifflin Company;
 Jacques, I. (1999). *Mathematics for Economics and Business*. London: FT Prentice Hall;
 Krčmar, M. (2002). *Finansijska matematika i metode investicionog odlučivanja*. Sarajevo: Kemigrafika;
 Trklja, B. (2002). *Finansijska matematika*. Sarajevo: Ekonomski fakultet.

Oblici provjere znanja i ocjenjivanje:

Klasična predavanja i vježbe. Studije slučajeva. Vežbe ponavljanja u malim grupama.

Pohađanje nastave	2 boda	Kolokvij I	0–20 bodova	Završni ispit	0–50 bodova
Aktivnost na nastavi (seminarski rad, rasprave, studije slučaja)	0–8 bodova	Kolokvij II	0–20 bodova		

Posebna naznaka za predmet:

Nastavnik zadržava pravo da unekoliko odstupa od navedenog plana.

Ime i prezime nastavnika koji je pripremio podatke: Dr Milivoj Krčmar, red. profesor

	UNIVERZITET U BANJOJ LUCI EKONOMSKI FAKULTET		
	Diplomske akademske studije – MASTER		
	Studijski program(i):	Aktuarstvo	

Naziv predmeta	Aktuarska matematika			
Šifra predmeta	Status predmeta	Semestar	Fond časova	Broj ECTS bodova
2014AAMA	Obavezni	9.	2P + 2V	7
Nastavnici	Prema odluci Nastavno-naučnog vijeća Ekonomskog fakulteta			

Uslovljenost drugim predmetima	Oblik uslovljenosti
Nema uslovljenosti.	

Ciljevi izučavanja predmeta:
 Cilj predmeta je da studenti ovladaju aktuarskim modelima životnih osiguranja sa teorijske i praktične strane koja se izučava i primjenjuje prvenstveno u industriji osiguranja, ali i u drugim oblastima privrednog i društvenog života. Pored osnovnih modela, cilj je ovladati i znanjima kombinovanih modela i njihove potrebne konverzije.

Ishodi učenja (stečena znanja):
 Nakon položenog ispita studenti će ovladati mnoštvom aktuarskih modela i metoda životnih osiguranja teorijskih naučno fundiranih i operativno praktične primjenjivosti s kvantitativnog i kvalitativnog stanovišta, te primjenom cost-benefit analize iznalaziti najracionalnija rješenja na osnovu zadatih premisa, parametara i varijabli.

Sadržaj predmeta:
 Vjerovatnoća u životnom i neživotnom osiguranju; Modeli životnih osiguranja periodičnih ličnih isplata/ renti na osnovu jednokratne i višekratnih premija; Modeli životnih osiguranja jednokratne isplate/kapitala na osnovu jednokratne i višekratnih premija; Osiguranje više osoba; Izračunavanje bruto premija; Individualne i grupne metode obračuna premijske (matematičke) rezerve; Otkup i otpavnina; Promjena ugovorenih uslova osiguranja; Cjenovnik, tarifni sistem; Testiranje kombinovanih modela sa periodičnim konverzijama i finansijskim reperkusijama.

Metode nastave i savladavanje gradiva:
 Predavanja, vježbe i seminari.

Literatura:
 Booth, P. M. et al. (1999). *Modern Actuarial Theory and Practice*. London: Cham. & Hall;
 Bowers, N. L.; Gerber, H. U.; Hickman, J. C.; Jones, D. A.; Nesbitt, C. J. (1997). *Actuarial Mathematics, The Society of Actuaries*. Illinois: Itasca;
 Kočović, J. (2000). *Aktuarske osnove formiranja tarifa u osiguranju lica*. Beograd: Ekonomski fakultet;
 Krčmar, M. (1977). *Modeli životnog osiguranja na bazi jednokratne premije*. Sarajevo: Ekonomski fakultet;
 Šain, Ž. (2009). *Aktuarski modeli životnih osiguranja*. Sarajevo: Ekonomski fakultet.

Oblici provjere znanja i ocjenjivanje:
 Klasična predavanja i vježbe. Studije slučajeva. Vježbe ponavljanja u malim grupama.

Pohađanje nastave	2 boda	Kolokvij I	0–20 bodova	Završni ispit	0–50 bodova
Aktivnost na nastavi (seminarski rad, rasprave, studije slučaja)	0–8 bodova	Kolokvij II	0–20 bodova		

Posebna naznaka za predmet:
 Nastavnik zadržava pravo da unekoliko odstupa od navedenog plana.

Ime i prezime nastavnika koji je pripremio podatke: Dr Milivoj Krčmar, red. profesor

	UNIVERZITET U BANJOJ LUCI EKONOMSKI FAKULTET		
	Diplomske akademske studije – MASTER		
	Studijski program(i):	Aktuarstvo	

Naziv predmeta	Napredna ekonometrija			
Šifra predmeta	Status predmeta	Semestar	Fond časova	Broj ECTS bodova
2014ANEK	Obavezni	10.	2P + 2V	5
Nastavnici	Prema odluci Nastavno-naučnog vijeća Ekonomskog fakulteta			

Uslovljenost drugim predmetima	Oblik uslovljenosti
Nema uslovljenosti.	

Ciljevi izučavanja predmeta:
 Pošto ekonometrija predstavlja sistematičan način povezivanja postavki ekonomske teorije sa izučavanjem stvarnih ekonomskih problema, cilj predmeta je savladavanje ekonometrijske metodologije putem praktičnih primjera i kontinuirane upotrebe softvera koji obuhvataju ovu problematiku.

Ishodi učenja (stečena znanja):
 Napredna ekonometrija ne samo da studente osposobljava da rješavaju konkretne probleme u praksi već im omogućava optimalan izbor odgovarajuće procedure, potpuno prilagođene konkretnom problemu. Osim toga, studenti su u mogućnosti da te probleme lako rješavaju primjenom odgovarajućih softvera, čija je upotreba jednostavna i efikasna.

Sadržaj predmeta:
 1. Metodologija ekonometrijskog istraživanja; Prosti linearni regresioni modeli – osnovne pretpostavke; Poželjne osobine ocjena i metod ONK; Statistički testovi značajnosti; Višestruki linearni regresioni model – testiranje značajnosti parametara (stabilnosti) i testiranje modela u cjelini; Višestruki linearni regresioni model – narušene pretpostavke; Rekurzivni sistemi; Vještačke varijable; Helinearni modeli binarnog izbora; Simultane jednačine.

Metode nastave i savladavanje gradiva:
 Nastava se izvodi u okviru predavanja i vježbi prema navedenoj strukturi predmeta, uz upoznavanje sa kompjuterskim paketom EViews. Predavanja se sastoje od oko 60% teorije (metodi, definicije, testovi, dokazi) i oko 40% ilustrativnih primjera. Vježbe su posvećene primjerima i zadacima kojima se utvrđuje gradivo, a održavaju se naizmjenično u učionici i u kompjuterskoj laboratoriji.

Literatura:
 Mladenović, Z., Petrović, P. (2011). *Uvod u ekonometriju*. Beograd: Ekonomski fakultet;
 Mladenović, Z., Nojković, A. (2011). *Zbirka rešenih zadataka iz ekonometrije*. Beograd: Ekonomski fakultet;
 Baltagi, B. H. (2008). *Econometric Analysis of Panel Data*. John Wiley & Sons;
 Greene, W. H. (2003). *Econometric Analysis*. Prentice-hall International;
 Jovičić, M., Dragutinović-Mitrović, R. (2011). *Ekonometrijski metodi i modeli*. Beograd: Ekonomski fakultet.

Oblici provjere znanja i ocjenjivanje:					
Pohađanje nastave	2 boda	Kolokvij I	0–20 bodova	Završni ispit	0–50 bodova
Aktivnost na nastavi (seminarski rad, rasprave, studije slučaja)	0–8 bodova	Kolokvij II	0–20 bodova		

Posebna naznaka za predmet:
 Nastavnik zadržava pravo da unekoliko odstupa od navedenog plana.

Ime i prezime nastavnika koji je pripremio podatke: Dr Stanko Stanić, red. prof.

	UNIVERZITET U BANJOJ LUCI EKONOMSKI FAKULTET		
	Diplomske akademske studije – MASTER		
	Studijski program(i):	Aktuarstvo	

Naziv predmeta	Kvantitativne finansije			
Šifra predmeta	Status predmeta	Semestar	Fond časova	Broj ECTS bodova
2014AKFI	Obavezni	10.	2P + 2V	5
Nastavnici	Prema odluci Nastavno-naučnog vijeća Ekonomskog fakulteta			

Uslovljenost drugim predmetima:	Oblik uslovljenosti
Nema uslovljenosti.	

Ciljevi izučavanja predmeta:
 Upoznati studente s primjenom metoda kvantitativnih finansija u finansijskoj praksi, prije svega u korporativnim finansijama, s naglaskom na čuvene teorije CAMP i metoda za procjenu vrijednosti opcija, na razumijevanje problema astrukture kapitala, agencijske teorije i savremenih kvantitativnih metoda za procjenu vrijednosti kompanije i složenih korporativnih hartija od vrijednosti.

Ishodi učenja (stečena znanja):
 Najbolja moguća primjena kvantitativnih finansija je u ovladavanju važnih metodoloških rješenja u optimiziranju vlasničke strukture kompanija. Na ovaj način sagledaće se i optimalni nivo zaduženosti kompanija u uslovima kada ne postoje agencijski problemi, te Modigliani–Milerova i druge teorije.

Sadržaj predmeta:
 Ravnotežna procjena dugoročnih hartija od vrijednosti; Dinamičko kompletiranje tržišta; Primjena binominalnog metoda procjene vrijednosti opcija; Primjena Black-Scholes metoda procjene vrijednosti opcija; Put–Kol paritet; Uvod u teoriju kapitalne strukture preduzeća; Modigliani–Miller teorema I i II, bez rizika; Modigliani–Miller teorema I i II u uslovima rizika; Tradeoff–teorija; Druge teorije kapitalne strukture; APT i WACC teorije procjene vrijednosti preduzeća; Primjeri valuacije kompanije. Procjena vrijednosti korporativnih obveznica; Procjena vrijednosti varanta; Vrijednost pod rizikom.

Metode nastave i savladavanje gradiva:
 Predavanja i studija slučaja.

Literatura:
 Urošević, B. (2009). *Kvantitativne metode u korporativnim finansijama*. Beograd: Ekonomski fakultet.

Oblici provjere znanja i ocjenjivanje: Pismena i usmena provjera uz prethodni izlazak na dva kolokvija.

Pohađanje nastave	2 boda	Kolokvij I	0–20 bodova	Završni ispit	0–50 bodova
Aktivnost na nastavi (seminarski rad, rasprave, studije slučaja)	0–8 bodova	Kolokvij II	0–20 bodova		

Posebna naznaka za predmet:

Ime i prezime nastavnika koji je pripremio podatke: Dr Dragan Mikerević, red. profesor

	UNIVERZITET U BANJOJ LUCI EKONOMSKI FAKULTET		
	Diplomske akademske studije – MASTER		
	Studijski program(i):	Aktuarstvo	

Naziv predmeta	Upravljanje rizicima			
Šifra predmeta	Status predmeta	Semestar	Fond časova	Broj ECTS bodova
2I14AURI	Izborni	9. ili 10.	2P + 2V	5
Nastavnici	Prema odluci Nastavno-naučnog vijeća Ekonomskog fakulteta			

Uslovljenost drugim predmetima	Oblik uslovljenosti
Nema uslovljenosti.	

Ciljevi izučavanja predmeta:
 Osposobljavanje studenata za vlastito logičko odlučivanje u procesu procjene mogućeg rizika i njegovim upravljanjem u dotičnom društvu, s posebnim naglaskom na postojanje rizika u dvjema važnim oblastima svakog društva, kao što su bankarski sektor i osiguranje. Važnost ovladavanja spoznajom o mogućem riziku, vjerovatnoći njegovog nastanka i ekonomski štetnim posljedicama, bilo po pojedinca, preduzeće-ustanovu, ili čitavo društvo, osnovni je cilj koji se postiže izučavanjem ove naučne discipline.

Ishodi učenja (stečena znanja):
 Sticanje jasne predstave o mogućim rizicima neodređenog ishoda po svom značenju s mogućnošću identifikacije barem dvaju mogućih ishoda postiže se sposobnost izbora u procesu upravljanja rizicima da bi se spriječilo njegovo nastupanje ili umanjile ekonomski štetne posljedice. Uspjeh se posebno očekuje u mogućnosti ovladavanja rizikom, tako da se na njega može uticati i njime upravljati. Za sve to je potrebna prethodna interdisciplinarna procjena rizika, što je jedan od osnovnih zadataka u procesu sticanja znanja iz ovog predmeta.

Sadržaj predmeta:
 Osnovni koncepti upravljanja rizikom; Priroda i tretman rizika; Funkcija i razvoj upravljanja rizikom; Savremeni pristup upravljanju rizikom; Priroda aktivnosti; Organizacioni status i faze procesa upravljanja rizikom; Prilagođavanje uslovima neizvjesnosti u okruženju; Konceptualni okvir za analizu neizvjesnosti; Organizaciono prilagođavanje uslovima neizvjesnosti; Stilovi upravljanja; Predviđanje i planiranje; Imitacije; Procjena rizika: identifikacija, analiza hazarda, mjerenje rizika; Izloženost riziku: imovine, obaveza; Subjekti izloženi riziku; Metode i tehnike upravljanja rizikom; Program upravljanja rizikom: politike i procedure; Informaciona osnova; Revizija i nadgledanje programa i procedura.

Metode nastave i savladavanje gradiva:
 Predavanja i vježbe u okviru predviđenog fonda sati.

Literatura:
 Vaughan, E. (2000). *Upravljanje rizicima*. University of Iowa;
 Bašić, D. (2012). *Savremeno bankarstvo*. Banja Luka: Univerzitet u Banjoj Luci, Ekonomski fakultet;
 Frenkel, M.; Hommel, U.; Rudolf, M. (2012). *Risk Management*. 2nd ed. New York: Springer.

Oblici provjere znanja i ocjenjivanje:
 Urađen i pozitivno ocijenjen pristupni rad. Usmena provjera znanja.

Pohađanje nastave	2 boda	Kolokvij I	0–20 bodova	Završni ispit	0–50 bodova
Aktivnost na nastavi (seminarski rad, rasprave, studije slučaja)	0–8 bodova	Kolokvij II	0–20 bodova		

Posebna naznaka za predmet:

Ime i prezime nastavnika koji je pripremio podatke: Dr Dragutin Šipka, red. profesor

	UNIVERZITET U BANJOJ LUCI EKONOMSKI FAKULTET		
	Diplomske akademske studije – MASTER		
	Studijski program(i):	Aktuarstvo	

Naziv predmeta	Finansijska ekonomija			
Šifra predmeta	Status predmeta	Semestar	Fond časova	Broj ECTS bodova
2I14AFEK	Izborni	9. ili 10.	2P + 2V	5
Nastavnici	Prema odluci Nastavno-naučnog vijeća Ekonomskog fakulteta			

Uslovljenost drugim predmetima	Oblik uslovljenosti
Nema uslovljenosti.	

Ciljevi izučavanja predmeta:
 Sticanje znanja i vještina u procesu donošenja optimalnih investicionih odluka koristeći principe ekonomske teorije, prije svega makroekonomije, u uslovima rizika. Pri tome će fokus biti na suštinskom razumijevanju najvažnijih elemenata teorije savremenih finansija.

Ishodi učenja (stečena znanja):
 Sadržaj predmeta usmjeren je na spoznaju dostignuća Harry Markowitz-a o problemu optimalnog izbora finansijskih portfolija, teoriju ravnoteže finansijskih tržišta i druge teorije.

Sadržaj predmeta:
 Aksiome racionalnog izbora i funkcija korisnosti i ravnoteže potpune konkurencije; Pareto (socijalni) optimum; Ravnoteža na finansijskom tržištu bez rizika; Primjena koncepta vremenske vrijednosti novca; Arrow-Debreu hartije od vrijednosti i ravnoteža u modelu statičkog finansijskog tržišta sa rizikom; Ravnoteža na finansijskom tržištu složenih hartija od vrijednosti; Očekivana funkcija korisnosti; Mjere averzije prema riziku; Optimalni izbor portfolija; Markowitz analiza; Osnovni koncepti ravnotežne teorije CAPM; Izvođenje CAPM; CAPM-primjena.

Metode nastave i savladavanje gradiva:
 Predavanja i vježbe, kao i studije slučaja.

Literatura:
 Urošević, B. (2008). *Finansijska ekonomija*. Beograd: Ekonomski fakultet.

Oblici provjere znanja i ocjenjivanje: Pismena i usmena provjera uz prethodni izlazak na dva kolokvija.

Pohađanje nastave	2 boda	Kolokvij I	0–20 bodova	Završni ispit	0–50 bodova
Aktivnost na nastavi (seminarski rad, rasprave, studije slučaja)	0–8 bodova	Kolokvij II	0–20 bodova		

Posebna naznaka za predmet:

Ime i prezime nastavnika koji je pripremio podatke: Dr Dragan Mikerević, red. profesor

	UNIVERZITET U BANJOJ LUCI EKONOMSKI FAKULTET		
	Diplomske akademske studije – MASTER		
	Studijski program(i):	Aktuarstvo	

Naziv predmeta	Analiza penzijskog i zdravstvenog osiguranja			
Šifra predmeta	Status predmeta	Semestar	Fond časova	Broj ECTS bodova
2I14AAPZ	Izborni	9. ili 10.	2P + 2V	5
Nastavnici	Prema odluci Nastavno-naučnog vijeća Ekonomskog fakulteta			

Uslovljenost drugim predmetima	Oblik uslovljenosti
Nema uslovljenosti.	

Ciljevi izučavanja predmeta:
 Ovaj predmet omogućava studentima da shvate ulogu i značaj penzijskog i zdravstvenog osiguranja, te njihovu povezanost sa demografskim i ekonomskim kretanjima. Spoznaja o važnosti penzijskog i zdravstvenog osiguranja stimuliše pojedinca da preuzme odgovornost za svoje prihode u periodima kada ne bude sposoban ili ne bude u prilici da radi, a ujedno mu nameće i osjećaj solidarnosti sa drugim pojedincima u društvu. Izučavanje modela penzijskog i zdravstvenog osiguranja, te iskustava pojedinih zemalja u njihovom reformisanju, omogućava blagovremeno spoznavanje ključnih slabosti penzijskog i zdravstvenog osiguranja Republike Srpske, te identifikovanje efikasnih mjera za njihovu dugoročnu održivost.

Ishodi učenja (stečena znanja):
 Nakon završetka kursa student će steći osnovna znanja o načinima funkcionisanja različitih modela penzijskog i zdravstvenog osiguranja. Biće u mogućnosti da jasno definiše prednosti i nedostatke svakog od modela, te da ih upoređi s modelima penzijskog i zdravstvenog osiguranja u Republici Srpskoj. Student će moći samostalno identifikovati odstupanja ključnih parametara sistema, te predložiti mjere za njihovu kratkoročnu održivost. Spoznajući aktuarske osnove penzijskog i zdravstvenog osiguranja, student će biti u mogućnosti da vrši procjene i projekcije osnovnih parametara sistema, da ukaže na njihova odstupanja i da blagovremeno uoči potrebu, predloži adekvatne mjere, te podstiče i inicira reforme penzijskog i zdravstvenog osiguranja Republike Srpske.

Sadržaj predmeta:
 Demografska i ekonomska tranzicija i njihov uticaj na sisteme penzijskog i zdravstvenog osiguranja; Osnove penzijskog osiguranja; Sistemi obaveznog i dobrovoljnog penzijskog osiguranja; Aktuarske osnove penzijskog osiguranja; Modeli reforme penzijskih sistema u svijetu; Penzijski sistem Republike Srpske i mjere za uspostavljanje dugoročno održivog sistema; Osnove zdravstvenog osiguranja; Modeli i nivoi finansiranja zdravstvenog osiguranja; Aktuarske osnove zdravstvenog osiguranja; Sistemi zdravstvenog osiguranja u svijetu; Zdravstveni sistem Republike Srpske i mjere za uspostavljanje fiskalno održivog sistema.

Metode nastave i savladavanje gradiva:
 Uz predavanja sa stalnom dvosmjernom komunikacijom studentima će biti prenijeta najnovija teorijska saznanja iz oblasti penzijskog i zdravstvenog osiguranja. Praktični radovi putem studije slučaja podrazumijevaće analize i simulacije stvarnih kretanja u penzijskom i zdravstvenom sistemu Republike Srpske, te će omogućiti studentima da primjenom odgovarajućih metoda analize samostalno diskutuju o dobijenim rezultatima i predlažu mjere za uspostavljanje dugoročno održivih sistema. Organizovaće se i gostujuća predavanja sa eminentnim stručnjacima koji su neposredno uključeni u oblast penzijskog i zdravstvenog osiguranja Republike Srpske i zemalja u okruženju.

Literatura:
 Barr, N. (2000). *Reforming pensions: Myths, Truths and Policy Choices*. Washington, D. C.: International Monetary Fund;
 Folland, S.; Goodman, A.; Stano, M. (2012). *The Economics of Health and Health Care*. New Jersey: Prentice Hall;
 Iyer, S. (1999). *Actuarial mathematics of social security pensions*. Geneva: International Labour Office.

Oblici provjere znanja i ocjenjivanje:					
Pohađanje nastave	2 boda	Kolokvij I	0–20 bodova	Završni ispit	0–50 bodova
Aktivnost na nastavi (seminarski rad, rasprave, studije slučaja)	0–8 bodova	Kolokvij II	0–20 bodova		

Posebna naznaka za predmet:

Ime i prezime nastavnika koji je pripremio podatke: Mr Dalibor Tomaš, viši asistent

	UNIVERZITET U BANJOJ LUCI EKONOMSKI FAKULTET		
	Diplomske akademske studije – MASTER		
	Studijski program(i):	Aktuarstvo	

Naziv predmeta	Računovodstvo osiguravajućih društava			
Šifra predmeta	Status predmeta	Semestar	Fond časova	Broj ECTS bodova
2I14AROD	Izborni	9. ili 10.	2P + 2V	5
Nastavnici	Prema odluci Nastavno-naučnog vijeća Ekonomskog fakulteta			

Uslovljenost drugim predmetima :	Oblik uslovljenosti
Uslovljenost – Osiguranje, Finansijsko računovodstvo, Upravljačko računovodstvo	

Ciljevi izučavanja predmeta:

Specifičnosti računovodstva osiguravajućih društava u odnosu na računovodstvo proizvodnih, trgovinskih i drugih uslužnih privrednih društava uslovljene su samom prirodom njihovog poslovanja. Poslovne aktivnosti, kao što su osiguranje imovine i lica, u stvari su specifične pa samim tim imaju i specifičan računovodstveni tretman. Cilj izučavanja ovog predmeta je razumijevanje i savladavanje specifičnosti knjiženja poslovnih događaja u vezi s premijama, odštetnim zahtjevima, preventivom, režijskim dodatkom, rezervnom sigurnošću, garantnim rezervama, matematičkom rezervom, nezarađenom premijom, neisplaćenim odštetnim zahtjevima u tekućem obračunskom periodu, reosiguranjem, saosiguranjem i slično. Pored navedenog, ciljevi su savladavanje specifičnosti računovodstva osiguravajućih kompanija, finansijskih izvještaja, kao i analize rezultata poslovanja osiguravajućih društava.

Ishodi učenja (stečena znanja):

Nakon položenog ispita studenti ovog studija će razumjeti, znati objasniti i praktično aplicirati u računovodstvu kategorije, kao što su premije u osiguranju, odštetne zahtjeve, preventivu, režijski dodatak, rezerve sigurnosti, garantne rezerve, matematičku rezervu, nezarađenu premiju, neisplaćene odštetne zahtjeve u tekućem obračunskom periodu, reosiguranje, saosiguranje itd. Pored navedenog, studenti će razumjeti i znati objasniti strukturu finansijskih izvještaja osiguravajućih društava (bilans stanja, bilans uspjeha i izvještaj o novčanim tokovima). Struktura ovih finansijskih izvještaja osiguravajućih društava bitno je različita u odnosu na strukturu finansijskih izvještaja drugih privrednih društava.

Sadržaj predmeta:

Karakteristike računovodstva osiguravajućih društava, karakteristike finansijskih izvještaja osiguravajućih društava, analiza performansi poslovanja osiguravajućih društava, upravljanje rizikom u osiguravajućim društvima, fuzije u osiguranju, problemi obračuna dodate vrijednosti u osiguranju, obračun troškova u osiguravajućim kompanijama, upravljanje aktivom i pasivom u osiguravajućim društvima.

Metode nastave i savladavanje gradiva:

Predavanja i vježbe u okviru predviđenog fonda sati.

Literatura:

Lukić, R. (2009). *Računovodstvo osiguravajućih kompanija*. Beograd: Ekonomski fakultet.

Oblici provjere znanja i ocjenjivanje:

Pohađanje nastave	2 boda	Kolokvij I	0–20 bodova	Završni ispit	0–50 bodova
Aktivnost na nastavi (seminarski rad, rasprave, studije slučaja)	0–8 bodova	Kolokvij II	0–20 bodova		

Posebna naznaka za predmet:

Ime i prezime nastavnika koji je pripremio podatke: Dr Goran Radivojac, vanr. profesor

	UNIVERZITET U BANJOJ LUCI EKONOMSKI FAKULTET		
	Diplomske akademske studije – MASTER		
	Studijski program(i):	Aktuarstvo	

Naziv predmeta	Ekonomska statistika			
Šifra predmeta	Status predmeta	Semestar	Fond časova	Broj ECTS bodova
2I14AEST	Izborni	9. ili 10.	2P + 2V	5
Nastavnici	Prema odluci Nastavno-naučnog vijeća Ekonomskog fakulteta			

Uslovljenost drugim predmetima	Oblik uslovljenosti				
Nema uslovljenosti					
Ciljevi izučavanja predmeta:	Predmet omogućava studentima upoznavanje s različitim metodima statističke analize koji su u vezi s demografijom, statističkim obuhvatanjem proizvodnje, nacionalnim računima, kontrolom kvaliteta i slično.				
Ishodi učenja (stečena znanja):	Sastoji se u ovladavanju studenata statističkom metodologijom i njenom primjenom, da bi u različitim analizama i istraživačkim procedurama mogli da dobiju rezultate na osnovu kojih se, u daljem, mogu izvesti validni zaključci i adekvatne odluke.				
Sadržaj predmeta:	Statistički sistem; Statistika stanovništva; Statistika radne snage i zaposlenosti; Kapaciteti i njihovo statističko obuhvatanje; Statistika i analiza proizvodnje; Makroekonomski bilansi i ekonomski modeli; Statistika i analiza produktivnosti rada; Statistika cijena i odnosi razmjene; Statistika životnog standarda; Statistika konjunktura.				
Metode nastave i savladavanje gradiva:	Predavanja i vježbe, uz seminarsku nastavu.				
Literatura:	Mladenović, D.; Đolević, V.; Šoškić, D. (2000). <i>Ekonomska statistika</i> . Beograd: Ekonomski fakultet.				
Oblici provjere znanja i ocjenjivanje:					
Pohađanje nastave	2 boda	Kolokvij I	0–20 bodova	Završni ispit	0–50 bodova
Aktivnost na nastavi (seminarski rad, rasprave, studije slučaja)	0–8 bodova	Kolokvij II	0–20 bodova		
Posebna naznaka za predmet:					
Ime i prezime nastavnika koji je pripremio podatke:	Dr Jasmin Komić, red. profesor				